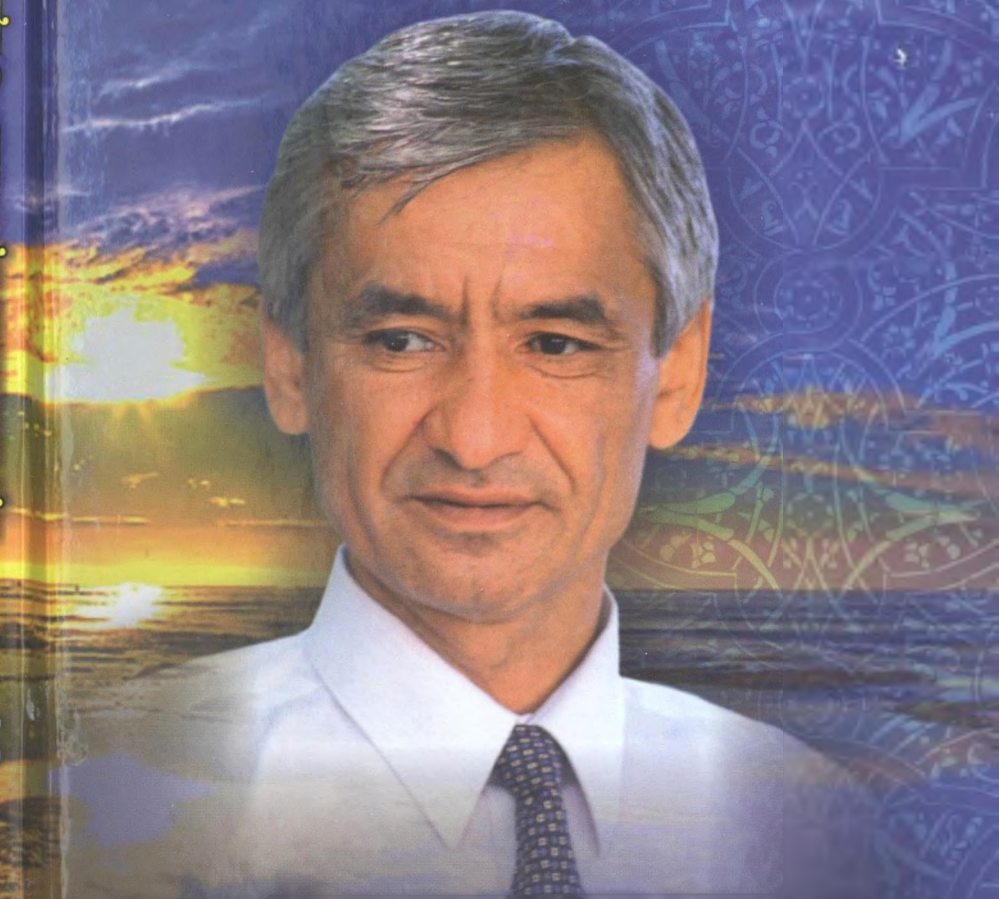

Мұхаммад Юсуф

ҚУЁШТА ҚАРАБ
ОҚҚАН СУВ

Муҳаммад Юсуф

**ҚУЁШГА ҚАРАБ
ОҚҚАН СУВ**

Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи
Тошкент–2018

УЎК 821.512.133-3
КБК 84(5Ў)6
Ю 91

*Китоб муаллифлик ҳуқуқи вориси Н.Саломованинг
розилик хати асосида чоп этилди.*

Юсуф, Муҳаммад

Қуёшга қараб оққан сув: шеърлар/М.Юсуф. – Тошкент: Фафур Гулом
номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2018. – 232 б.

Сўз билан кўнгил тубига кириш мумкин. Сўз билан тошбағрларни
эритиш мумкин. Муҳаммад Юсуф ўз сўзи билан халқимиз юрагидан жой
олган, сўзи билан ҳақ гапни айтолган ижодкор эди. Ушбу тўпламга кирган
шеърлар аллақачон мухлисларга ёд бўлиб кетган, оҳангларга солиб кўшиқ
қилиб айтилган бўлса ҳам шоир руҳини яна бир шод ва ёд этишга жазм
этдик.

Abdulla Qodiriy nomidagi
vilejat AKM
INV № 167705-20195

УЎК 821.512.133-3
КБК 84(5Ў)6

ISBN 978-9943-5013-3-1

© Фафур Гулом номидаги
нашриёт-матбаа ижодий
уйи, 2018

МУҲАББАТ

Муҳаббат, эй гўзал изтироб,
Эй кўхна дард, эй кўхна туйғу.
Кўкрагимга қўлингни тираб,
Юрагимни тўкиб кўйдинг-ку.

Қанча кўзлар менга зор эди,
На ғам, на андуҳим бор эди.
Қушдай энгил руҳим бор эди,
Чок-чокидан сўкиб кўйдинг-ку.

Не қилардинг менга тегиб сен,
Энгилмаган эдим – энгиб сен,
Бошларимни ерга эгиб сен,
Қоматимни букиб кўйдинг-ку.

Сен мен учун бир хаёл эдинг,
Яхши бор ё яхши қол эдинг.
Жон керакми – мана ол энди,
Қийнар бўлсанг қийнаб тўйдинг-ку.

Билмам, нима эди мақсадинг:
Менга бир жуфт гулинг асрадинг,
Бирин отин Кумуш атадинг,
Бирин исмин Зайнаб кўйдинг-ку.

Муҳаббат, эй гўзал изтироб,
Кўчанг кездим сарсон, довдираб,
Юзларимга юзларинг тираб,
Кўзларимни бойлаб кўйдинг-ку!..

МЕХҲ ҚОЛУР

Ўтар қанча йиллар тўзони,
Юлдузлар – кўзёши самони.
Ўтар инсон яхши-ёмони,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Қорачўғда порлаган ўша,
Иқболига чорлаган ўша.
Дунёни тор айлаган ўша –
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Анор сенинг юзларинг, сулув,
Хумор сенинг кўзларинг, сулув,
Ёдда қолмас сўзларинг сулув,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Оқиб кетди сувларда Тохир,
Зухро йиғлаб қолди қон багир.
Келганда ҳам қиёмат охир,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Нима дейсан, эй, ғаюр инсон?
Ғийбатларинг қилди мени қон.
Сен ҳам бир кун ўтурсан, инон,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

* * *

Шеърят бу қадим буюк
Сўқмоқ экан,
Кийиксўқмоқ экан, кийик
сўқмоқ экан.

Ширин азоб экан, жонни
Ёқмоқ экан,
Бир қўлда гул, бир қўлингда
чақмоқ экан...

Юрагим-ей, бошлаб келдинг
мени қайга?
Бағрим ўхшар пора-пора
Бўлган найга.

Кўнглим сезар бу сўқмоқдан
Ўтолмайман,
Қайтиб кетай десам қайтиб
Кетолмайман —

Чақиртошлар товонимдан
Тишлаб олган,
Қўлларимдан кийикчалар
Ушлаб олган.

ЖАЙРОН

Қон йиғлатди қайси бағритош,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?
Оёгингга қўйиб ётай бош,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

Юрак қонинг тўкилган сўқмоқ
Бағри алвон лолақизгалдоқ,
Сенга тошлар отди қай гумроҳ,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

Зор йиғладинг бунча ҳам ҳайхот,
Менда ҳам бор сендаги сайёд...
Эй беозор, эй мўмин жонзот,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

Бу дунёнинг нокаслари бор,
Эзгуликни кўролмайдилар.
Мени ҳам қон қилдилар улар,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

Лабим билан яранг силайман,
Сенга дарди шифо тилайман,
Кел, туғишган оғанг бўлай ман,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

СУВ ПАРИ

Сени ҳеч ким севолмайди менингдек:
Васлингга зор бу ошиқлар, эҳтимол,
Пойингга тиз чўкиб йиғлар, эҳтимол,
Лекин содиқ бўлолмайди менингдек!..

Алданма ёр, алдамчилар макрига,
Малак бўлма бсвафо ишқ шаҳрига,
Улар сени бир босса бас бағрига,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

Йўлниг кесиб ўтсам – ўзим хижолат,
Узоқдан бир сени кўрсам кифоят,
Бир нигоҳинг ўзи менга иноят,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

Жонингга жон бўлмайман-у, севаман,
Ёнпингга бир келмайман-у, севаман,
Исмнингни ҳам билмайман-у, севаман,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

Сен кўкдаги ҳарир кўйлак, хур-пари,
Кўк кўлдаги тиниб қолган сувпарни,
Мухаммаднинг кўнглидаги дилбари,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

ТҮЙ КЕЧАСИ

Юзга упа сурмасдан,
Тўлин бўлди Зебижон.
Ўн саккизга кирмасдан,
Келин бўлди Зебижон.

Мен не дердим, нима дей?
Олов эдик, шўх эдик.
Зеби билан эринмай
Ўн йил бирга ўқидик.

Эски мактаб, алвидо,
Хоналари тор эди.
Ўртамизда бир Худо,
Бир сиёҳдон бор эди.

Мен лапашанг, албатта,
Сўрамадим кўнглини.
Ўн йил ўқиб бир марта
Ушлолмадим кўлини...

Ўлтирибман энди жим,
Кекса онам олдида.
Тўйга мен ҳам борардим,
Ёмғир ёғиб қолди-да!

КУНДОШЛИ УЙ

Мушгипару мунглиг сенсан,
Кўзингда ёшлар шашқатор.
На бева, на қаллиқ сенсан,
Ойлар чиқиб, ойлар ботар.

Хоҳ Кумуш бўл, хоҳ бўл Зайнаб,
Бахтлиман деб айтолмайсан.
Кундошли уйда сен яйраб
Яшолмайсан, яшолмайсан.

Бек бўлмаса чўпон – боринг,
Бағри дилинг тўлсин экан.
Ғариб бўлса ҳамки ёринг,
Ўзингники бўлсин экан.

Кундошли уй вайронадир,
Ош ўрнига – айрон татир.
Кошонанг бўлса ҳам қаср,
Ғамхонадир, ғамхонадир.

Хоҳ Кумуш бўл, хоҳ Зайнаб,
Бахтлиман, деб айтолмайсан.
Кундошли уйда сен яйраб
Яшолмайсан, яшолмайсан.

МУДДАО

Кузда гўзал бизнинг Фарғона,
Қиёси йўқ жаннат маскандир.
Уйимизни соғиндим, она,
Богимизда беҳи пишгандир...

Елар елдек, кирда беаркон
Туёқлари чакноқ қулунлар.
Сойда танга сочардир ҳамон
Ўғил сўраб сулув келинлар.

Сиз-чи, юрибсизми гимирлаб,
Кўнглингизда ғаройиб хислар.
Олдингиздан ўтса қиқирлаб
Сочига кўл тегмаган қизлар.

Мен ҳам ўша-ўшаман, нодон,
Гоҳ панд бериб, гоҳида панд еб.
Машхур қил, деб сўраб Худодан,
Тиламабман бахтли бўлай деб...

Кузда гўзал бизнинг Фарғона,
Қиёси йўқ жаннат Ватандир.
Хатим тамом. Айтгандек, она,
Зеби эрга тегиб кетгандир?!

ЗЕБИ, ЗЕБИ...

Сузилма ой осмонда,
Сендан тўлин юзлар бор.
Сурхон деган томонда
Ойдан ойдин қизлар бор.

Зеби дейман, Зебона,
Ишқингда мен девона,
Болаликда дўст қизлар,
Бўйга етгач – бегона!..

Чоғим етмас чоғласам,
Офтоб эрир тафтидан.
Кечагина хоҳласам,
Сув ичардим кафтидан.

Зеби дердим, Зебона,
Ишқингда мен девона.
Болаликда дўст қизлар,
Бўйга етгач бегона...

На у менга эланди,
На мен унга қайрилдим.
Дўстим унга уйланди,
Дўстимдан ҳам айрилдим.

Зеби дедим, Зебона,
Севганим сен ягона.
Болаликда соғ қизлар
Бўйга етгач – девона!..

ОЗОДА

Озодани севаман мен, Озодани,
Сулувларнинг сарвари – хонзодани.
Йўлатмасман ёнига шаббодани,
Озодани севаман мен, Озодани.

Кўрганману кўрганим эртасидан,
Юрагим қоқ бўлинган ўртасидан.
Ҳар куни бир ўтаман кўчасидан,
Озодани севаман мен, Озодани.

Ўтаман-да. Ўтмасам бўлмайди ҳеч,
Ўтмай десам, кўнгил ўлгур тўлмайди ҳеч.
Кўзим тойиб кетаверар – қўймайди ҳеч,
Озодани севаман мен, Озодани.

Бир эсласам зирқиллайди банди-бандим,
Кечагина бир қизчани ўйнатгандим!
Кучугига оққанд бериб ўргатгандим,
Озодани севаман мен, Озодани.

Тушунмаслар кулади: эсиз-эсиз,
Кимдир эрмак қилади: эсиз-эсиз,
Хотиним ҳам билади, нима дейсиз?
Озодани севаман мен, Озодани.

Йигит қирқда қирчиллаб ғарқ пишади,
Эрта-индин сочимга оқ тушади,
Чин ошиқлар қирқ йилда топишади!
Озодани севаман мен, Озодани.

Севган эдим, ҳамон у суюкли ёр,
Билагида бармоғимнинг изи бор.
Озоданинг бир ўғил, бир кизи бор...
Мен барибир севаман Озодани.

БИЗ БАХТЛИ БЎЛАМИЗ

Н. га

Майили-да, кимгадир
Ёкса,
Ёқмаса,
Уларга қўшилиб
Йиғлашармидик.
Биз бахтли бўламиз
Худо хоҳласа,
Худо хоҳламаса
Учрашармидик...

Райҳон-хидларингни
Йўлларимга сеп,
Кут мени,
Ҳар оқшом,
Кўкка ой чиққан.
Фақат,
Йиғламагин,
.Гуноҳим не деб,
Айбинг
Онанг сени
Чиройли тукқан!..

Менга
Бир табассум
Ҳадя эт, эй ёр,
Нур томсин
Лабларинг
Соҳилларидан.
Ўзинг айт,
Сендай киз
Яна қайда бор,
Киприклари узун –
Кокилларидадан?..

Ийманиб яшама
Хаёл шижида,
Ёйил,
Яйра жоним,
Ўртанма гамда.
Гийбатларга чида,
Тухматга чида,
Сен биттасан, ахир,
Ёруғ оламда.

Мен эса
Ошиғинг сенинг –
Энг ғариб.
Тундан сўз
Қарз олиб,
Тонгга тутгувчи.
Сенинг ёнингда ҳам
Сени ахтариб,
Сенинг ёнингда ҳам
Сени кутгувчи.

Иста,
Тиз чўкаман
Ҳозир олдингда,
Севдим,
Севганимдан
Уялмоқ нечун.
Барча фаришталар
Сенинг калбингда
Ижарада турган
Қизлар мен учун!..
Биз бахтли бўламиз
Худо хоҳласа,
Худо хоҳламаса,
Учрашармидик?!

МАКТУБ

Севгилим,
Севгилим,
Оғрийди дилим.
Жоним оғрийверар сизни ўйласам.
Гулдай юзингизни силар энди ким,
Мени эслармисиз – йўқми ўшал дам...

Булутлар кўк кезар кунда пиёда
Уфққа офтоб ботар кизил гулхандай.
Армоним экансиз ёруғ дунёда,
Сизни ўйламасдан яшарман қандай?

Кўнглим айвонида куз хуштак чалар,
Кўзимдан ёш бўлиб ёғади япроқ.
Дўстларим – такаббур шоирваччалар
Ўзларини севишар ёридан кўпроқ.

Кунларнинг кафтида севги ханжари,
Бағримда беғунох бир гул сўлади,
Тойчоққа айланиб гоҳ кечалари.
Тупроққа ағанаб ётгим келади!..

Севгилим,
Севгилим,
Оғрийди дилим.
Жоним ёмон оғрир сизни ўйласам.
Сунбул сочингизни силар энди ким,
Мени эслайсизми-йўқми ўшал дам.
Билмайман.
Билишни истамайман ҳам.
Билганим – менга бахт насиб этмади.
Йиллар ўтаверди, кўзим ўнгидан,
Сизнинг ойдек рухсорингиз кетмади...

Дунё омон бўлсин,
Сиз бўлинг омон,
Омадли бўлинг сиз
Бахтли бўлинг сиз.
Лекин,
Билиб қўйинг,
билиб қўйинг, ҳамон
Сизни унутолмас Муҳаммадингиз!

* * *

Муҳаббат, сен чиройли,
Муҳаббат, сен гўзалсан.
Тағин бир зум турайлик,
Гапирмайман, уялсанг..

Сўнг кетармиз. Сездимки
Мен орзуга етмадим.
Сени шундай севдимки
Қўлингдан ҳам тугмадим.

Қўлинг... сенинг қўлларинг,
Мулойимдир эҳтимол.
Айри тушди йўлларим,
Севар ёрим, яхши қол.

Муҳаббат, унут мени,
Ва мен ҳам... унутмайман.
Тушларингда кут мени,
Тушларингга киргайман

Муҳаббат, сен чиройли,
Муҳаббат, сен гўзалсан.
Кел, кўришиб турайлик,
Саломлашмай, уялсанг.

БИР ҚИЗ ЙИҒЛАР

Бир киз йиғлар булоқ бошида,
Маънос мажнунтоллар қошида,
Кўнгил охи кўзин ёшида:
Бевафо кўп экан дунёда...

Нигоҳида офтоблари бор,
Нолишларин жавоблари бор,
Сўнган севги азоблари бор,
Бевафо кўп экан дунёда...

Товонига тушган кокиллар,
Қизгинага кўшилиб йиғлар,
Бир бўз дилга санчади тиглар –
Бевафо кўп экан дунёда...

Дилдан кўчиб кетса хаёллар,
Ёмонга йўқ экан жазолар,
Ёлғон дунё экан дунёлар,
Бевафо кўп экан дунёда...

Эрмак экаң энди Лайлолар,
Мажнун ғариб кезган саҳролар,
Эртақ экан Тоҳир-Зухролар,
Бевафо кўп экан дунёда.

Бир киз йиғлар булоқ бошида,
Маънос мажнунтоллар қошида.
Кўнгил зори кўзин ёшида:
Бевафо кўп экан дунёда.

Кўй йиғлама, менинг жон синглим,
Мен ҳам сендек бағри қон, синглим.
Менга ҳам йўқ меҳрибон, синглим,
Бевафо кўп экан дунёда,
Муҳаббат йўқ экан дунёда.

УНУТИШ

Отам ўғитларин унутмоқдаман,
Унутяпман секин, ўзимни оқлаб.
Сен кимнинг ўғлисан? Кимнинг ўғлисан?
Ортимда имоним юрар сўроқлаб...

Мен кимни алдадим. Илк ёлғонларим,
Сохта табассумим кимга аталди?
Менга шуҳрат тутган хушомадларим
Отамнинг қабрига тиғдай қадалди.

Отам ўғитларин унутмоқдаман,
Унутяпман озғин юз, кўлларини.
Тер ҳиди анқиган бекасам чопон,
Кетмони, яктаги ямоқларини.

Толеидан мамнун жуфти ҳалолим.
Тилла тишларини кўрсатиб кулар.
Менинг кўнглим билан иши йўқ сира,
Суратимни излаб китоб титкилар.

Мен эса отамни у

* * *

Осмон чўкиб қолди бу оқшом,
Юлдуз бўлиб ёғилди бир сас.
Бир маҳалла нигоҳни кўрдим:
Яшаш керак, севиш шарт эмас.

Садоқатми?
Кимга керак у?..
Беҳудадир кўз ёшинг сели.
Юлдуз бўлиб ёғилди бир сас:
У бегона. У энди келин...

Тўй – бу асли баджаҳл ота,
Бахтли бўлсин қизим дегани.
Уни сенга бермасман, бўтам,
Тирик экан кўзим, дегани.

Осмон чўкиб қолди бу оқшом,
Қонимда бир ғашлик ўрмалар
Мен оловга отарман энди,
Юрагимни қийма-қиймалаб...

Ёқа ушлаб қолсин кўрганлар,
Оловларга отгум уни, бас.
Ёниб кетсин чирсиллаб қалбим,
Севиш керак... яшаш шарт эмас!

БОЛАЛИК

Қиқирлашиб қирларда
Қизлар ўйнаб юрарди.
Рўмолларин йўқотиб
Мендан сўраб турарди.

Мен билсам ҳам барини —
Рўмоли ўз қўйида,
Индамасдим, бу ҳам бўйи
Қизларнинг бир ўйни-да...

* * *

Ғирот минган Ғўрўғли
Бобом қани, айтинглар,
Қўнғиротлик Алпомиш
Оғам қани, айтинглар?..

Тустовукдай товланган
Олам қани, айтинглар,
Қўлда кийик овланган
Далам қани, айтинглар?..

Кокиллари ер ўпган
Санам қани, айтинглар.
Қуйиб кетган жонимга,
Малҳам қани, айтинглар?..

Дардим айтсам тушунган
Одам қани, айтинглар?..

Кўнглим гулдай эзилиб,
Кўзимга ёш тўляпти.
Эх, қуёшга осилиб,
Ботиб кетгим келяпти!

НАВОЙЙ

Хитобларга кўмилиб, ҳотам,
Буюк шоир, дейиш-ку осон.
Ҳеч кими йўқ Навоийни ҳам,
У ҳам мендек бир гариб инсон...

Минорадек мармар ҳайкали
Кўринса ҳам хатто Ҳиротга,
Қавмин уйи турса чайқалиб,
Тўйи татирмикан у зотга?..

Кечиргайми ҳазрат ўз кавмин,
Бир-биринга бўлмаса паноҳ:
Подшосининг билмаса қадрини,
Гадосийни сийламаса гоҳ?..

Юрагини чаққандек ари
Пир енгидан кириб яширин,
Азобмасми, набиралари
Кўзин уйиб юрса бир-бирин?..

Юм-юм йиглаб ётмасми устоз,
Қабрида ҳам юрак-бағри қон
Шоирлари сўйламаса рост,
Олимлари талашса унвон?..

Мангу назм гулшани сўлмас,
Навоий-ку яшар то абад.
Оқибатсиз элда эрк бўлмас,
Мурувватсиз юртда саодат...

Буюк шоир дейиш-ку осон,
Хитобларга кўшилиб. Лекин
Навоийнинг тўйи,
Биз қачон –
Арвоҳини шод этолган кун!

* * *

Онажон,
Онажон,
Юрагим оғрир.
Билмадим нимага қийнайди мани.
Мен деҳқон боласи эдим-ку ахир,
Наҳот шунча нозик бўлса бу жоним?..

Энди-ку ухламай ўйлар сурмайман,
Соғинсам, дунёда соғинганим сиз.
Оғрир,
Оғрийверар юрак, билмайман,
Нега оғришини айтмас ҳам иблис.

Ё севиб қолдимми,
Бу мумкин эмас.
У мендан безор,
Мен ундан безорман.
Муҳаббат деганин қилмасман ҳавас,
Шундай ҳам бу узун йўл тўла армон...

Онажон,
Онажон,
Юрагим оғрир,
Гўё кимдир уни тиғ билан тилар.
Кечалар елкамга темирдек оғир
Қўлларин кўяр, кўзимга тикилар.

Ким у?
Мен танитайман.
Отамнинг арвоҳи ўша зот балки:

Уйимнинг чироғин ёқмай болам, сен
Қаерда,
Қаерда юрарсан санқиб?!
Қишлоққа кетаман,
Тонг отса бўлди.
Қуёш, уйғотиб кўй мени эрталаб...
Юрагим,
Юрагим оғримай кўйди,
Эй, қалбни бир ўпиб бўлмас эркалаб?

* * *

Жонимда жон қолмас югуриб-слиб,
Кўнгил айтганимга кўнади бир кун.
Туғишган синглимдек соғиниб келиб
Капалак кафтимга кўнади бир кун...-

Майсалар кун билан кўришгандек-юз,
Турармиз жилмайиб бесўз, беармон.
Мен унинг қанотин силарман маънос,
У меннинг кафтимни силар меҳрибон.

Капалак кўлимга кўнади бир кун...

ҚУЁШГА ҚАРАБ ОҚҚАН СУВ

Қуёшга қараб оққан сув,
Дардимни айтган эдим-ку,
Додимга етмайсан нега,
Қуёшга қараб оққан сув?..

Қандай юзсиз дўстимсан,
Охлар тўла кўксимдан
Ох уриб кетмайсан нега,
Қуёшга қараб оққан сув?
Сувингга қўшиб ёшимни,
Қиблага қаратиб бошимни
Ёткизиб кетмайсан нега,
Қуёшга қараб оққан сув?..

Мен кимман? Бир ёлғизман,
Сув бўйида бир ялпизман.
Оқизиб кетмайсан нега,
Қуёшга қараб оққан сув?

Қуёшга қараб оққан сув,
Онамдек мени боққан сув.

* * *

Мендай ғарибни ҳам кўролмаслар бор,
Нураб борарману ўзим шундай ҳам,
Туғаб борарману ўзим шундай ҳам,
Кўксимга тош отмай юролмаслар бор...

Товушим чиқмас бир капалакча ҳам,
Садосиз кузатгим келар дунёни.
Кўгаролмас ҳатто темир токча ҳам
Улар қалотимга ортган риёни.

Дўстлар, дегим келар,
Бўлманг хавотир,
Узоқ яшамайман шундай ҳам ўзим,
Умрим бир боғ кезиб ўтгай наводир,
Сўнар у бир очиб юмгунча кўзим.

Кўйишмас,
Кўлимдан торгади бири,
Біри оёғимдан,
Бири сочимдан.
Бири қўйним, бири кўнглимга кириб,
Ҳаётдан бездирар ўттиз ёшимдан.

Ўтмас пичоқ билан мени сўйишиб,
Томоша айларлар туриб сал нари.
Худонинг қўлидан нон еб тўйишиб,
Шайтоннинг хизматин қилишар бари!
Мендай ғарибни ҳам кўролмаслар бор.

ҚАЛДИРҒОЧ

Осмон бўлмас, кўшкимда
Сен яйрасанг, Қалдирғоч,
Яйрармидим ўзим ҳам...

Уммон бўлмас, тўшимда
Сузиб юрсанг ёйиб соч,
Пойлармидим ўзим ҳам...

Қара қандай хотамман –
Сени ўзим беармон
Кузатдим бахт йўлига.

Ахир, нетай, одамман,
Одамзодни ҳеч қачон
Қуш қўнмайди қўлига!..

ПАЛАХМОН

Осмон ерга энгашиб,
Булут согди кун бўйи,
Ёлғончи ёр тўйида
Ёмгир ёгди кун бўйи.

Ёмгир эмас, бу халқоб
Келинчак кўз ёшидир.
Йиғлама ёр, қиз бола
Палахмоннинг тошидир.

Қайғурмагил кўй, чорбоқ
Айланамиз, юр, дўстим,
Пешонанг шу экан, бу –
Тақдир, деди бир дўстим...

Тақдир эмас, айирган,
Ёрнинг қалам қошидир.
Қолаверса, қиз бола
Палахмоннинг тошидир

Эгилмаган ерларга
Эгиб йиғит бошимни,
Палахмон-ей қайларга
Отдинг ёқут тошимни!

* * *

*Рўмолим бор – бўяма,
Бўямани ювдирма...*

Кўшиқдан

Рўмолингни бўяма,
Билмайгина ювдирдим,
Отанг сени бермай, мен
Оламан деб куйдирдим...

Мени суйсанг бўлгани,
Сен сўзингда тур, жоним.
Отангни ўзим ийўлга
Соламан, деб куйдирдим.

Маломатлар ёгилсин,
Тошлар ёгсин бошимга,
Мен аҳдимга вафодор
Қоламан, деб куйдирдим.
Отанг сени бермади,
Тақдир дедим. Кўникдим.
Мен бечора... бир шоир
Боламан, деб куйдирдим...

* * *

Ўксимагин о, юрак,
Бўлма хомуш, бўлма лол:
Менинг отам оқтерак,
Менинг онам – мажнунтол.

Осмонда оӣ ёлғиздир,
Ёлғизман мен ҳам, ахир.
Менинг опам ялпиздир,
Синглим лола қон бағир.

Тўшагим шу шўр тупроқ,
Кўрпам кўкда булутдир.
Менинг акам Улуғ тоғ,
Менинг укам – бургутдир.

Табассумим чакмоқлар,
Ёмғирлар – кўз ёшимдир.
Арелон мени ардоқлар...
Қоплон қариндошимдир...

АЖАБ ДУНЁ

Икки буюк шоир, икки мусофир –
Навойй Ҳиротда, Қобулда Бобур.
Сизни ўйлатмасми бу жумбоқ, бу сир,
Навойй Ҳиротда, Қобулда Бобур...

Буни тасодифми атайин, айтинг,
Қитмир қисмат ўрни дейинми ё бир?
Кўриб қўй, Туркистон, икки шоҳ байтинг –
Навойй Ҳиротда, Қобулда Бобур.

Жафо этганга ҳам жабр этмадик,
Гадони сийладик гоҳо, Худо бир.
Даҳоларимиз кадрнга стмадик –
Навойй Ҳиротда, Қобулда Бобур.

Ер ёнар жаҳаннам афғонда ял-ял,
Кулранг кўрпа янглиғ булут ёнодур.
Ёнар не тиклагап бўлса бир маҳал
Навойй Ҳиротда, Қобулда Бобур.

Икки буюк ҳикмат, икки хуш забон,
Икки буюк дилдап йўқдир садо бир.
Биз ганимга бежанг топширган кўргон –
Навойй Ҳиротда, Қобулда Бобур.

Учрашишмаганди улар ҳаётда,
Ётурлар ёнма-ён икки лаҳатда.
Нима дейсиз энди, ҳаёт – ҳаёт-да
Навойй Ҳиротда, Қобулда Бобур!

ОТА

Ота, гўзангизни сув босиб кетди,
Чумчуқ ваёрон қилди жўхорингизни.
Менинг китобларим бир жамбилбаргча
Ёзолмади леккин хуморингизни...

Телевизорлардан жилмаймоқ нима,
Мен шеърлар ўқидим, кўнглингиз тўлмади.
Оқшом оқ даладан бир боғлам сомон
Келтирган болача нафим бўлмади.

Қирк йиллик осколка қийнади бир кун,
Сиз ётиб қолдингиз, бўлди кёрагим.
Учиб боролмадим самолёт бўлиб
Ота, деб осмонга тегиб курагим.

Кейин сиз кетдингиз. Бу ёруғ дунё –
Тўполон дарёни менга қолдириб.
Сўнгги ўтинчингиз айладим бажо
Кўзларимни тўсган сочимни олдириб!..

Меҳримни бошимга урайми энди,
Шеъримни бошимга урайми.
Менинг соғинчимни ютиб оғринмай,
Ёрилмай яшаган юрак-юракми?..

Ота, юзларимни сув босиб кетди,
Кўзёш пайҳон қилди кўнглим гулзорин.
Менинг китобларим,
Менинг шеърларим –
Қадрингиз билмаган йилларим зори...

* * *

Карнай йиғлар,
Сурнай йиғлар.
Қиз йиғлар,
Тўлиб кетар қишлоқ қий-чувга,
Тўй бошланар...
Сойга тушиб кетаман
Мен тушимни айтгани сувга.
Онам чиқар йўлимдан:
– Бир девор қўшнимиз-а, болам?
Васиятин унутдингми отангинг?
Синглим тутар қўлимдан:
– Ака, сизда гапи бор экан
Ҳамида опамнинг,
Ҳе, ўша опангни...

Девордан бир сакраб,
Сойга тушиб кетаман,
Ҳеч ким билмас,
Ҳеч ким кўрмас
Жойга тушиб кетаман.

Ё-о-о-таман...
Карнай йиғлар,
Сурнай йиғлар.
Қиз йиғлар.
Мен чекаман,
Юрагим... унсиз... йиғлар.

ЁҒОЧ БЕШИК

Елкадан сирғалиб кундузги ташвиш,
Елкадан сирғалиб кўрпалари-да,
Супачада ухлар эркак ва аёл
Ёғоч бешик ўрталарида.

Хўрозлар баётини авжи – тонготар,
Суюмли нигоҳи эркаларида,
Нонушта қилади эркак ва аёл,
Ёғоч бешик ўрталарида.

Қайдадир трактор гувиллар.
- Энди...
Топган-тутганлари ўрталарида.
Далага жўнайди эркак ва аёл,
Ёғоч бешик ўрталарида...

ДАЛАДА

Қовушмаган иккита тақдир
(Балки у ҳам ўзича ҳақдир),
Орасига икки эгатни
Атай ташлаб ўтди бригадир...

Қовушмаган иккита нигоҳ
(Балки савоб бу, балки гуноҳ),
Орасига икки эгатни
Атай ташлаб ўтди бригадир...

Ҳамма қизнинг кўзи уларда,
Ҳаммаси бир бўлиб ўйларди –
Орасига икки эгатни
Атай ташлаб кетди бригадир.

Икки эгат ораларида,
Кўкка ўрлаб кетгунча хирмон.
Икки эгат ораларида
Беш миллионга етгунча хирмон.

Зорланади ялинчоқ нигоҳ
– Кел ёнимга, бирга терамиз.
Унамайди тортинчоқ нигоҳ :
– Одамларга кулги бўламиз...

КЕЧИКИШ

Кўкрак тўла орзуо ташвиш
Пайкалда ҳам хосилимиз мўл.
Яшайпмиз бизлар ёзу киш
Юмушлардан бўшамайди кўл.

Ношукрман нолисам, бироқ,
Ҳеч кимсадан камим йўқ ахир,
Фақат сени соғиниб гоҳ-гоҳ
Йиглаб мени қон қилар кампир.

Тушунолмай-қолдим-қандайдир
Тошмехрроқ чикдинг ўзинг ҳам.
Бизни эслаб ҳар замонда бир
Хат ёзиб ҳам қўймайсан, бўтам..

Шаҳар ёқдан ким келса, бари
Тўтидек бир сўзни қайтарар:
Кўришмадик, ўғлингиз балки
Келиб қолар, дейди зангарлар.

Яхши бўлди келганинг аммо
Зап вақтида келдинг бу сафар,
Маҳаллада ялла авжида,
Айни тўйлар бошланган маҳал.

Мана кеча, оти нимаиди
Салтанатнинг кенжа қизини.
Эсим курсин, ёлда турмайди,
Бор эдию сочи узуни –
Биз куёвга узатдик шуни...

Тўйи тўкин ўтдию, лекин
Куёвига қизгина тушкур
Кўнгилсизроқ эканми, қайдам,
Кўп йиғлади, деб келди кампир.

Ким билади, балки шундайдир,
Янглишгандир балки кампирим,
Бари келин йиғлайди, ахир,
Йиғламасдан эрга теккан ким?

Бу гапларни кўя турай, кел,
Бўталоғим, ўзингдан гапир.
Зилзилалар унут бўлиб, эл,
Шаҳар энди тинчиб қолгандир?

...Меҳр тўла нигоҳи билан,
Бобом мендан жим кутар жавоб.
Билса экан, тушунса экан,
Невараси не кўйда шу тоб!

Билмайди, эҳ бобом билмайди,
Мен, мен, ахир севардим уни!
Салтанатнинг оти нимади,
Ўша сочи узун қизини...

КЕТИБ ҚОЛДИМ...

Кетдим уйдан, кўнмай қийнов-қистовга,
Дедим: – Она, айтиб қўйинг ановга.
Момосини кўрсатаман агар у
Мен йўғимда тегиб кетса бировга...

Нима қилсам шеър ишқинда қилдим мен,
Шеъримни деб йиғладим мен, кулдим мен.
Орзуларим осмон қадар бўлса ҳам,
Мендан шоир чикмас экан, билдим мен.

Билдим, илҳом излаб шому саҳардан,
Шеър азоби ёмон экан заҳардан.
Юрагингда бўлмаса гар шоирлик,
Наф йўқ экан ҳар қанақа шаҳардан.

Аmmo уйга қайтай десам, биз қолиб
Гулдай қизин кучоғига муз солиб,
Тишларини қайраб бугун кишлоқда –
Кўшини турар кўштинга туз солиб...
Момосини кўрсатаман келса деб.

* * *

Баҳорда кўп оғир,
Қикирлаб турса
Тиззангга суйкалиб лолақизғалдоқ,
Беғубор ёшлигинг ўтган жойларда
Кўлтиқтаёқ билан ҳақкалаб юрмоқ.

Яланғоч новдалар пичирлаб турса
Кузда, сукунатга чўкканда чорбоқ.
Кўп оғир, индамай кетиб борётган
Мўмин турналарга боқиб ўй сурмоқ.

Кўп оғир беғубор қорлар ёққанда
Қишда, дала-даштга кўнганда туман,
Сотқинга тегмаган ўқни сийпалаб
Урушни эсламоқ сандалдан чиқмай
Хунук ва вафодор хотининг билан...

* * *

Сен хат ёзма.
Уйга ҳам ёзма.
Ва ҳовлиқиб ёнингга шунда
Ўзи келар деҳқон отангинг.

Керишиб ёт тўшакдан турмай,
Аёзли тун уйқунгни бузса,
Овози меҳрибон отангинг.

Ўргансин. Кут. Пешонасида
Тугмача бор (кузми бу – нима?)
Боссин – кўнғироқча жиринглар.

Эшикни оч эриниб шунда,
Музлаб қолган отанг қошига
Чик сўнг соғлом, омон... ҳиринглаб!

* * *

Ҳайрон бўлмам турна кишнаса,
Қаҳратонда олма гулласа,
Аммо сенинг севиб қолишинг...
Алдаб нима қиласан?

Осмонни сув босса, ҳайратим ёлғон,
Қуёшни ўт босса, юлдузлар тулласа,
Аммо сенинг севиб қолишинг...
Алдаб нима қиласан?..

Тошлар тилга кирса, шпонгум,
Трамвайлар юм-юм йиғласа,
Аммо сенинг севиб қолишинг...
Алдаб нима қиласан?

Сенга қараб кўзим пишмоқда,
Сени ўйлаб кўнгил увишмоқда.
Келин орзу қилиб, бағримни тилиб
Тўшак қавир қари онам қишлоқда...
Алдаб нима қиласан?

ШИФОХОНАДА

Шундай беморлар борки,
Тўшакда миҳланиб ётар бенажот,
Уялиб кетасан тузалганингдан.
Шундай шифокорлар борки,
Тугишган акангдай қарайди сенга,
Тузалиб кетасан уялганингдан...

ИСТАК

Шотут соясида бешик бозори,
Саҳарлардан райҳон хиди анқийди.
Бешиклар тебратиб боғчахотини йиғлар:
Биттагина ўғлим бўлса, майлийди.

Сарин сабо эса кўшиқлар айтар,
Майсага ёнбошлаб тинглар шудринглар.
Ок шийпон ортидан мўралар офтоб,
Ҳей, қизлар, туринглар!

Чумоли ёпишар ялпиз баргига,
Ирмоқ унга сувлар сочиб ҳиринглар.
Бригадир планни ўйлайди хуноб:
Ҳей, қизлар, туринглар!

Эй, менинг хаёлим, сулув, моҳитоб,
Ўзимга саволим, ўзимга жавоб.
Босган қадамлари кўзимга тавоф:
Ҳей қизлар, туринглар!

Ҳей, қизлар, туринглар,
Тўлдириб юринглар Ўзбекистонни.
Истайманки, донм порохлар эмас,
Сизларнинг аллангиз тутсин жаҳонни!

ТАРАҚҚИЁТ

Аёллар, найкалдан кўтарманг бошни,
Фақат меҳнат қилинг, йиллар кутмайдн.
Шийпонларда кутиб – кузатинг қуёшни,
Келажак авлодлар бизни унутмайди!..

Биз шундай бутифослар топамиз ҳали,
Пахтамингни йиллаб терсак битмайдн.
Хирмонлар осмонга тегар юксалиб,
Келажак авлодлар бизни унутмайди.

Эркаклар, китоблар ўқинг, ов қилинг,
Сўқмоқларда сўнгни жайронлар титрайди.
Сўнгни йўлбарсларнинг терисини шилинг,
Келажак авлодлар бизни унутмайди.

Огулар топамиз – чувалчанглар илиб,
Ҳеч ким кармоқларда баллқ тутмайдн.
Дельфинлар соҳида ётади чўзилиб,
Келажак авлодлар бизни унутмайди...

Шоёрлар дунёга танитиб элин,
Мукофотлар билан бир-бирин қутлайди.
Навоий бобосин тушунмай тилин,
Келажак авлодлар бизни унутмайди!..

Бунн тараққиёт дерлар. Биз ўсдик,
Ўсавердик, ҳеч ким инкор этмайдн.
Тоғларни кўпориб, дарёларни тўсдик,
Келажак авлодлар бизни унутмайди.

Шеърим – қарогимдан оққан ёшларим,
Англарминсиз уни, ҳеч кўзим етмайдн...
Баракалла сизга, замондошларим,
Келажак авлодлар бизни унутмайди!

НИЯТ

Айланар чархпалак кунларим гали,
Умрим тогдан тушган сойдек елади.
Эртакка айланиб қолмасдан ҳали,
Бир қари дояни кўргим келади...

Кўргим келар тошни саҳрода куйган,
Ва букри туяни – янтоққа тўйган,
Жайроннинг олдиға қаландар қўйган
Бир боғлам пояни кўргим келади...

Карвонларни кўргим келади саф-саф,
Ва карвонбошилар қиличин – садаф,
Мажнунлар капаси олдида бир кафт
Жаннатий сояни кўргим келади...

Кўнглим яхшиликни йўқлаб толмади,
Жонни тутдим на дўст, на ўт қолмади,
Унга чанг солмаган бир зот қолмади,
Энди химояни кўргим келади...

Орзум бир узунки, етмайди нафас,
Бир ғариб кўнглимда минг олий хавас.
Ойнаи жаҳонда гул қизларнимас –
Лутфихон аяни кўргим келади!

ҚИЗИЛ ГУЛ

Қизил гул, кўйнимда ухлаб ётган гул,
Кўллари бўйнимда, ухлаб ётган гул.
Киприги кўксимга тигдек ботган гул,
Сенга нима керак яна, эй, кўнгил...

Ёнимда солланар қирқ тилло кокил,
Тўлғонар, товланар қирқ тилло кокил.
Жонимдан айланар қирқ тилло кокил,
Сенга нима керак яна, эй, кўнгил...

Бешикни титратиб чинқирар оҳим,
Юзлари оппоғим, кўзи мунчоғим.
Бу ёруғ дунёда ўчмас чироғим,
Сенга нима керак яна, эй, кўнгил...

Жонимни чўккйди бир қуш келиб жим,
Мен сени билмайман, эй қушча, сен ким?..
Сен менга ҳеч киммас, мен сенга ҳеч ким,
Сенга нима керак яна, эй, кўнгил...

Қизил гул, кўйнимда ухлаб ётган гул,
Кўллари бўйнимда, ухлаб ётган гул..
О, менинг кўксимда йиғлаб ётган гул,
Кўнгил, сенга яна не керак, кўнгил?..

* * *

Умримда жуда кўп ёлгон гапирдим,
Ваъдалар айладим чўкка тушиб тиз.
Йўлимга интизор бўлди қанча қиз,
Мен эса севмасдан ўттизга кирдим...

Ортга боқилга ҳам кўрқаман энди,
Қайрилсам, ширин жон қийналаверар.
Туйғулар туғилди, туйғулар сўнди,
Мен кезган боғлардан бир видо келар.

Ёдимда қолгани бир хира юлдуз,
Тунлари кўзимга термулади жим.
Кўнглим чаманига баргин тўкар куз,
Мен сени излайман исмсиз севгим...

Илк севги – энг баланд шохдаги олма,
Мен унга интилдим, етмади кўлим.
Сенга бахт тилайман, майли, ким бўлма,
Қунларинг хайрли бўлсин, севгилим.

МАНЗАРА

Беданоя тўридаги жуфтин қидириб,
Сайрай-сайрай жиниб қолди бедана дилгир.
Сувсумбулни ваъдасига кўмиб, кўндириб,
Ўйнаггани олиб кетди ирмоқ қайгадир.

Қир томондан пода қайтиб келаркан қатор
Кумуш соҳил бўйларига чанглар ястаниб,
Қишлоқнинг энг чеккасида бахайбат чинор
Уфқ тарафга қараб кўйди хавотирланиб.

Қуёш осмон этагига осилиб мана,
Бир хўрсиниб, кўздан ғойиб бўлдию кейин –
Қўшни қизнинг ҳавасини келтириб яна
Толкўчага сув сепишни бошлади келин...

“ЎЗБЕКФИЛЬМ”

Архивларда қолди Тоҳиру Зухро,
Бўлак нимаг ҳам бор десам: кўрларинг.
Соқол бўяш билан бандми энди ё
Ўртоқ “Ўзбекфильм”, режиссёрларинг?..

Боғларга бурканди янтоқзор ерлар,
Тошлар-да, гуллади, сен ўртанмадинг.
Юртимнинг юзидан ёғилган терлар
Денгизга айланди, сен ўзгармадинг.

Темирлар йиғлади, симлар йиғлади,
Кесаклар куйлади – бир ўйланмадинг.
Тугади сабрнинг барча мухлати,
Бардошлар тугади – сен ўзгармадинг.

Унвонлар жаранглаб унвонга тегди,
Димоқлар юксалиб осмонга тегди.
«Ўзбекфильм», чўпчагинг жонга тегди,
«Ўзбекфильм», чўпчагинг жонга тегди...

Ўзбек диёри бу – бепоён дала,
Дала тўла шийпон. Шийпон тўла бола.
Кўнглига бокмадинг унинг бир бора-а,
Энди бор, бор ўзинг кўзига қара.
Кўрдингми?

Уялиб бошини эгди.
Кетмонга суяниб, бошини эгди.
«Ўзбекфильм», чўпчагинг жонга тегди,
«Ўзбекфильм», чўпчагинг жонга тегди...

Йиллар кутмайди.
Йиллар – учган ўк.
Наби Раҳим кетди,
Шукур Бурҳон йўк...
Кўйнинг тўла ҳикмат, кўйнингга қўл чўз,
Ўртоқ «Ўзбекфильм», халқинг кутар сўз!

ШОИР СЕВГИСИ

Танимайман дейсиз.
Билмайман дейсиз.
Ёрижон, нозми бу,
Шўхликларингиз?..
Мени танир хатто,
Киприкларингиз,
Сиз эса шоирни
Севмайман дейсиз.

Кўриб-кўрмасликка
Олмоқлар осон.
Сиз-ку кўрсангиз ҳам
Олмайсизу тан,
Мени таниб, хатто
Ҳар кун кўчамдан,
Сочингиз қўл силкиб
Ўтар, ёрижон.

Биламан тахминан
Шундай ўйлайсиз:
Шоирлар – девона,
Тузалмайдилар.
Шоирнинг севгиси
Ўткинчи дейсиз,
Шоирлар одамдек
Севолмайдилар.

Ёна-ёна бир кун
Кўйингизда мен,
Адо бўладиргон
Кулга ўхшайман.
Энг гўзал шеъримни
Тўйингизда мен,
Пойингизга гулхан
Қилиб тўшайман.

Кўркманг... Янграр кўшнқ.
Тугамас ўйин.
Кўрганлар сиздан кўз
Узолмайдилар.
Шоирлар бузолмас
Бировнинг тўйин,
Бировнинг уйини
Бузолмайдилар.

ТИЛАК ЖЎРА

У хўп дейди, демас: «Менга ҳам керак»,
Ишонмасанг, бориб ўзидан сўра.
Жўнингни прокатга бер десанг, Тилак
Икки кўллаб тутар: Марҳамат, жўра.

Мен уни туғилмай туриб билардим,
Мурғак чоғ жашнатда юзин кўрганман.
Тегирмончиликни орзу қилардим,
Унга ҳавас қилиб шоир бўлганман.

РОЗИДИЛ

Икки жаҳонгашта,
Иккита кўшни,
Ётибсизми бериб зах ерга тўшни?
Эртага мен борсам койимасмисиз,
Эртага мен борсам орангиз бўшми?

Ҳамон куригамиз зўрнинг шўрини,
Бўлиниб оқ пушта, кўк пушталарга.
Аммо кўнгил сезар: шеърнинг зўрини
Шавкат Раҳмон ўқир фаришталарга.

Бу ёқда уволу у ёқда ҳалол —————
Чинордай юракни букар қилдай ғам.
Яхши одамларни кўриб, эҳтимол,
Сайраб юборгандир Асқад Мухтор ҳам.

Майли-да. Дардини айтсин-да одам,
Айтолмай йиғлаганларни кўрганмиз.
Асди биз сизгамас, сиз бизга мотам
Тутсангиз арзийди – бизлар ўлганмиз. ---

Ўўкса етмасмидик Сўзнинг қадрига,
Пойнга минг садқа этмасмидик жон.
Ватаннинг қадрига, дўстнинг қадрига,
Кунларнинг қадрига энг дориломон.

Икки жаҳонгашта,
Иккита кўшни,
Ётибсизми бериб зах ерга тўшни?
Эртага мен борсам койимасмисиз,
Эртага мен борсам орангиз бўшми?

ОСМОННИНГ ОХИРИ

Осмоннинг охири қаерда, дедим бир донишга. У мик
этмади.

Менга жуда ёқди бу жавоб.

Осмоннинг охири йўқ, ахир!

Ирмоқнинг охири дарё. Дарёнинг охири денгиз.

Осмоннинг эса охири йўқ.

Йўл четида юмалаб ётган тошни тепдим.

Тошдан садо чиқмади.

Худога солдим, дегани бу.

Олма шохига осилиб деворга чикдим. Тўкилган мева
кумурскаларга эрмак бўлди. Тўкилган девор тупроғи эса
гуноҳимга гуноҳ бўлиб кўшилди. Тунда пахсакаш чол
тушимга кирди. Меннинг ширин уйкум бузилди.

Худди эски девор бузилганидай...

Уйқунинг охири – ўлим. Ўлимнинг охири эса йўқ.

Бўлса ҳам, ҳеч ким унга етган эмас.

Ахир, ўлим бу ҳамма нарсаинг охири-да.

Одамнинг умри гоҳо ерда ётган қоғозча ҳам эмас.

Эрталаб ишга кетаётиб кўрган қоғозингни кечда

кайтишда ҳам кўришинг мумкин.

Эрталаб кўрган одамни эса ҳамиша кечқурун
кўравермайсан.

Чумоли чумолини ўлигини ташийди.

Бия қулунидан кўз узмай ўтлайди.

Окибат фақат одамларда стишмайди.

Ер одамни боқади. Кийинтиради.

Одам эса бир кун уни сахрога айлантиради.

Сув одамнинг мардикори: ҳосил беради, тегирмон
юргизади.

Одам уни ўйламайди.

Дунёдаги ҳамма нарса одамга яқинлашши билан

ўзлигини йўқотади.

Одам одамга яқинлашганда ҳам топганидан йўқотгани
кўпроқдир...

Офтоб қаерга ботади, дейман бобомга. Осмоннинг охирига, дейди у.

Офтоб осмоннинг охирига бориб ботмайди, балки йнглайди.

Дунёдаги барча йўлларнинг охири – йиғи.

Дунёнинг охири – қиёмат ҳам йиғи.

Одам йиғи нималигини англаб етгунича яқинлари оламдан ўтган бўлади...

ҚАРИҚИЗ

Қариқиз,
Қариқиз, сенга бир савол,
Елкангни тўлдириб сочинг йиғларми?
Ўттиздан кейинги тонлари малол,
- Кунлар кўкрагингга ботган ханжарми?..

Қариқиз,
Қариқиз, сенга бир савол,
Неларни ўйлайсан кечаларда сен?
Нималар хақида сурасан хаёл,
Келинчаклар ўтган кўчаларда сен?..

- Сен саратонда ҳам яшнаган баҳор,
Сен зимистонда ҳам чақнаган наҳор.
Юзларинг ғазалу кўзларинг ғазал,
Сенинг куйган кўнглинг гулдан-да гўзал!

Шундай гўзалсанки, ёруғ дунёда
Сени бир кўриб севмаган қолмаган.
Аммо биронтаси ботиниб келиб,
Юрак изхорини айта олмаган...

Гўзал қиз,
Асал қиз,
Сенга йўқ савол,
Сен – тенги топилмай ўтаётган ҳиллол!

* * *

Қайлардасан ўзинг, қанисан элим,
Сен кимнинг бир парча жонисан элим?
Боболаринг кимдир, момоларинг ким,
Сен қачон ўзингни танийсан, элим?..

Осмон тўла юлдуз армонларингми,
Сеннинг бор бисотинг дostonларингми?
Алпомиш аталмиш ботиринг қани,
Улуғбегинг қани, Бобуринг қани?

Қани буюк Аҳмад Яссавийларинг,
Румийлардан қолган маснавийларинг?
Улар кечиргайми гуноҳларингни,
Унугмағил улуғ Синоларингни...

Кулиб кун чиқадур, йиғлаб кун ботар,
Навойи Хиротда безга ётар.
Юзларин ёритар тунда ой балқиб,
Машраб Балх дорида турибди калқиб.

Ким эдингиз энди ким бўлдингиз бу дам,
Сени таниёлмай аждодингиз мулзам,
Сен на йиғлагайсан, сен на кулгайсан,
Фарзандларингиз қабри қайда билмайсан.

Қайлардасан ўзинг, қанисан элим,
Сен қачон ўзингни танийсан, элим?..
Чўғ остида қолган кулдайгинасан,
Отинг бору ўзинг йўқдайгинасан!

ЖИЙДА ТАГИДА

Сої бүйи. Туи. Куз.
Бир йигит, бир қиз.
Шивир-шивирлар
Жийда тагида.

Тахораткаш чол,
Уйга қайтди лол.
Дилда санчиклар –
Жийда тагида...

Қайдасан, кампир?
Адо бўлдинг, тур!..
Номусинг йиглар
Жийда тагида.

Кўр, ўзинг ҳам юр,
Ўпишаётир,
Уйинг куйгурлар
Жийда тагида.

Кейин не бўлди?
Кейин ўй бўлди.
Кейин тўй бўлди,
Қолмади сирлар
Жийда тагида.

КЎК ДАРВОЗА

Кўк дарвоза, ортингда бир киз кўрдим,
Ғазнангдаги гавҳарингни хуш кўрдим,
Остонагда олти мингта из кўрдим,
Ойбекангни авайлагин, хушёр бўл.

Кўк дарвоза, сўрамагин отимни,
Сен кўзимга боқиб билгин зотимни,
Бу дунёда меҳр софми – олтинми?..
Ойбекангни авайлагин, хушёр бўл.

Кўк дарвоза, кўк харсангдек қулфинг бор,
Маликангнинг кун кўрмаган зулфи бор,
Саройингда Муҳаммаднинг мулки бор,
Ойбекангни авайлагин, хушёр бўл.

Кўк дарвоза, яна не деб мақтайин?
Меҳр изҳор этмоқ учун нетайин,
Беканг учун айт, боримни сотайин,
Ойбекангни авайлагин, хушёр бўл.

Кўк дарвоза, пойингга тиз чўкарман,
Қиз ўпгандек бўсагангни ўпарман,
Остонагга толганимни тўкарман,
Ойбекангни авайлагин, хушёр бўл.

...Кўк дарвоза, ортингда киз кўргандим,
Ғазнангдаги дурингни хуш кўргандим,
Сен совуқдан бир кун мухлат сўргандим,
Бор, деворга қўшил, сен ҳам девор бўл!

ЙИГИРМАНЧИ АСР

Фарходлар видеога мўлтираб ўсар,
Ширинлар бир-бирин сочини кесар.
Шудгорни ким кечар,
Дарёни ким тўсар...
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?

Фасллар айланар, битта фасл йўқ.
Қаҳратон кечиккан кузга урар дўқ.
Аъзон баданинг снаряду ўқ.
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?

Нима дейсан яна газеталарга,
Қанотли, қанотсиз ракеталарга,
Кўзингга термулган планеталарга...
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?

Йўлдошни кучоқлаб йиғлайди осмон,
Кемалар пойида титрайди уммон.
Эрта ертюзпда ким-қолгай-омон,
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?..

Юлдузлар ёнидан ҳайда зогларни,
Кундузлар ёнидан ҳайда доғларни,
Ер ютса бўлмасми урушқоқларни,
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?

ТИНЧЛИК – шудир менинг энг таъсиқ сўзим,
Овутиб яшайман ўзимни-ку, ўзим,
Кўзимга жавдирар бир яшар қизим...
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?!

СУРАТ

Менинг кимлигимни,
Билмайди ҳеч ким.
Мен бир ғалатиман,
Мен алоҳида.

Кўзимнинг ёшини
Келадн ичгим,
Тилимни чайнагим,
Келар гоҳида.

Ой менинг елкамга
Ўтириб олган,
Офтоб ғавго солар
Юрган йўлимга.
Хаёл тушовидан
Чиколмай қолган
Умримни топшириб
Кўйдим кўнглимга.

Энди тошни тепсам,
Ўпар изимни,
Ерга ағанасам –
Ер ҳам девона.
Бармогин ўпгандим
Суйган қизимни,
Кўли ёниб кетди
Гуриллаб, мана.

Ёнди,
Ёнаверди
Кокиллари, сўнг,
Чарсиллаб юраги
Ёнди бесармон.
Ярми ёниб бўлган
Кўйлаги бир енг
Ишқнинг байроғига
Айланди алвон!..

Ва ўпдим байроқни
Мен ўша алвон,
Олов тан,
Олов жон.
Олов ҳис-ҳавас.
Қизил чўт тўшалган
Чимилдик томон
Отдим мен ўзимни
Мисли ўтпараст.

Уйғонсам – кўрнам кул,
Йиғлар севгимим.
Мен сени йиғла деб
Кучган эдимми?
Айиқ босган гулдай
Эзилди кўнглим,
Ёввойи ўрдакка
Бердим севгимни!..

Ўрдак учди-кетди,
Мунгайиб қолдим.
Ҳайратим обқетди
Қаютида у.
Қим мени алдаса –
Худога солдим,
Майли, алданмасин,
Ҳаётида у.

Қолдим кулкўрпамда
Тўшагим – тунроқ.
Юмалаб ётаман
Илонлар билан.
Уларга ишондим
Бир ердап кўпроқ,
Илон чақар,
Аммо
Гапирмас ёлғон!..

Менинг кимлигимши
Билмайди ҳеч ким.
Мен бир галатиман,
Мен – алоҳида.
Кийиклар қонини
Келади ичгим,
Чаёни чайнагим
келар гоҳида.

* * *

Таниш терак. Ариқ ёқаси.
Бўтана сув, ширин лойқа сув.
Тол кўчада отлар тақаси...
Қанча бўлди кўрмаганимга...

Ялпиз ҳиди тутган далалар,
Гапга чечан боқчахолалар,
Беланчақда ётган болалар...
Қанча бўлди кўрмаганимга.

Тоғ ортидан мўралаган кун,
Шийпонлардан ўрлаган тутун,
Тут шохига осилган тугун...
Қанча бўлди кўрмаганимга.

Ўқариқдан ёлғизоёқ йўл,
Менга илҳақ, менга муштоқ йўл,
О, кадрдон бир жуфт кадоққўл.
Қанча бўлди кўрмаганимга.

Ёғоч эшик очилар секин...
Тошмеҳрман мен жуда, лскин
Ҳозир йиғлаворнишим мумкин
Қанча бўлди кўрмаганимга...

ШУКР ДЕЙСАН СЕН ҚАЧОН?

Таъмагирни тортқилаб,
Нафси кўймас дейдилар.
Нокас ўзи тўйса ҳам,
Кўзи тўймас дейдилар.

Боқ бир ёруғ оламга —
Қимлар зўрға кун кўрар.
Одамлар бор, боғдаги
Булбулдан ҳам пул сўрар.

Ёлғон дунё — бу дунё,
Арзон дунё — бу дунё.
Нес-не ҳоқим, беқлардан
Қолган дунё — бу дунё.

Киприкдан ҳам қисқадир
Молу дунё йўллари.
Ибрат бўлсин, Искандар
Очиқ кетган қўллари!..

Узат дейсан, бер дейсан,
Ҳеч кўймадинг, одамзод.
Туя тўйди, фил тўйди,
Сен тўймадинг, одамзод.

Шукр қилар хаттоки
Қумурсқа-паррандалар.
Шукр дейсан сен қачон,
Хом сут эмган бандалар?..

Бу уч кунлик дунёда
Савлатингга керилма.
Қаср қурма, боғ қолдир,
Давлатингга керилма.

Ўз элингни қакшатсанг,
Хор бўласан ўзинг ҳам.
Бир кун шу эл меҳрига
Зор бўласан ўзинг ҳам!..

МАСЛАХАТ

Бир йигитлар туғилсинки,
Бир йигитлар.
Елкалари Асқартоғдай,
Ақли расо,
Ориятли,
Ҳамиятли,
Насли расо—
Бир йигитлар туғилсинки,
Бир йигитлар...

Бир йигитлар туғилсинки,
Бир йигитлар,
Элим деган,
Юртим деган,
Эр йигитлар,
Йўлбарсюррак,
Сиртлонпанжа,
Шер йигитлар,
Бир йигитлар туғилсинки,
Бир йигитлар.

Бир йигитлар туғилсинки,
Бир йигитлар.
Токи армон бўлсин гўзал
Барча қизга,
Мўраласа тўлсин эшик —
Дарча қизга,
Бир йигитлар туғилсинки,
Бир йигитлар.

Бир йигитлар туғилсинки,
Бир йигитлар.
Кўзи тўла,
Юзи тўла,

Нур йиғитлар.
Эрки улуғ,
Пойи қулуг,
Бахти бугун,
Олмос йиғит,
Олтин йиғит,
Дур йиғитлар!..
Бунинг учун бир нарсага
Чек қўйинг Сиз,
Хотинишгиз уйда тугиш –
Тек қўйинг сиз.

ТҮЙ

Сироога

Бунда бир қиз бор эди,
Бағоят дилдор эди.
Мен исмини билмасдим,
Мен исмини билмасдим...

Унинг тўйи бўляпти.

Ўзи менга ёқмасди,
Бир қайрилиб-боқмасди..
Мен ҳам парво қилмасдим,
Сира парво қилмасдим...

Унинг тўйи бўляпти.
Кетдик жўра. Нима бор
Бировларнинг тўйида?
Бугун сайл бўлади,
Ширмонбулоқ бўйида.

Шундай кунда ноз қилиб,
Қарамаса бизларга.
Атиргулга мурч сепиб
Улашамиз қизларга...

* * *

Зўрлаб қиз узатмоқ-ку, аслида
Мансаб илинжида ё орзу-хавас.
Ялпизни юлқилаб ариқ бўйидан
Тошлок ерга ўтказмоқдан
бўлак нарсамас...

Аммо қайси ота тан олгай буни,
Тан олганида ҳам нима бу гуноҳ?..
Ўзбекларда айб саналар фақат
Келин йиғламаса тўй куни.

Қадахлар жаранглар, қахқаха янграр,
(Тилни тиёлмаслик бундай пайт ёмон).
Парво қилмай ичаверасан шароб,
Кўксинг инграб турса ҳамки
ёлгон деб, ёлгон!..

Кеча раисининг эса жағи тинмайди,
Ҳамду сано айтиб тўймайди.
Севги, вафо дейди... Садоқат дейди,
Чиранади. Микрофонни
қўлдан қўймайди...

Зўрлаб қиз узатмоқ бу аслида
Мансаб илинжида иззатгалаб.
Ариқ бўйидаги ялпизни юлиб,
Телемнорага ўтказмоқдай гап...

ОҚ РЎМОЛ ҚИЗЛАР

Ўтиб туринг кўчамдан гоҳ-гоҳ,
Кўнгли яйрар кўрганам сари.
Эй гулбадан, эй кийикнигоҳ,
Ўзбекойим набиралари –
Ойдин қизлар, ойжамол қизлар,
Ойдан тушган оқ рўмол қизлар!..

Ерданми ё кўкдан сўрайми,
Пойингизда жоним берайми?
Сизни шундай кўриб қувончдан
Ёрилмаган юрак – юракми?..
Ойдин қизлар, ойжамол қизлар,
Ойдан тушган оқ рўмол қизлар.

Қонимда-ку абад-азалсиз,
Аmmo ёддан чиққан ғазал – сиз.
Дарёларнинг ортида қолган
Афсонавий Тожимаҳалсиз.
Ойдин қизлар, ойжамол қизлар,
Ойдан тушган оқ рўмол қизлар.

Юрса йўлга ёғдулар изи,
Париларга орзулар изи.
Сиз – онамнинг ёришган юзи,
Сиз – отамнинг йўқотган қизи...
Ойдин қизлар, ойжамол қизлар,
Ойдан тушган оқ рўмол қизлар.

Ўсма ўпган кошми бу зулук,
Бунча поксиз, бунчалар суюк?
Сиз борсизки, муҳаббат ҳам бор,
Сиз борсизки, Муҳаммад буюк.
Ойдин қизлар, ойжамол қизлар,
Ойдан тушган оқ рўмол қизлар.

САВОЛ

Ҳамма гапинг тўғри, Афлотун,
Ерни чопиш керак, бўяш керак ромни.
Токни кўмиш керак кечикмай, лекин
Нима қилсак экан атомни?..

Китоб ёзиш керак. Тўй қилиш керак.
Суваш керак келин тушадиган томни.
Муолажа истаб санчиб кўяр юрак,
Нима қилсак экан атомни?

Дехқон болалари – ўйнар хирмонда,
Симга боғлаб олиб бир тешик жомни.
Учувчи кулади кўриб осмонда,
Нима қилсак экан атомни?..

Кулол минг асрлик гумбазни тиклар,
Жаррох тирилтирар ўлган одамни.
Ўртоқ математиклар,
Ўртоқ физиклар,
Нима қилсак экан атомни?

Ҳатто, энг сеvimли аёл кучоғида,
Унутолмайман мен гуноҳ – хатомни.
Бир савол – хол бўлиб ёнар унинг дудоғида:
Нима қилсак экан атомни?..

Бешикларни кучиб айланади Ер,
Оқар юзларидан маржон-маржон тер.
Нима қилсак экан атомни,
Нима қилсак экан атомни?..

АМИР ТЕМУР

Қирқ биринчи йил, саратоннинг ўн саккизида Буюк
Жаҳонгирни қабридан кўзгатишган. Хўш, оқибати не
бўлди...

Жаҳонгирнинг қабрини очган каззоблар,
Бири олим, яна бири арбоблар,
Хондек яшаб ўтдилару оламдан,
Амир Темур руҳи мени азоблар.

Ўшал кун сен қайда эдинг, болам, дер,
Қулогингга етмадиму нолам, дер.
Мени кўзгаб нима топди олам, дер?..
Амир Темур руҳи мени азоблар.

Тирик эрсам тинмасди-ку яроғим,
Ўлик жондин на истарлар, қароғим.
Қўлим қайда дер, қайда бош чаноғим,
Амир Темур руҳи мени азоблар.

Бу қандайин кўргулик, ё раббаноҳ,
Ёвуз ётдан ер остида йўқ паноҳ,
Бобур қайда дер, қайда дер Мироншоҳ,
Амир Темур руҳи мени азоблар.

Дунё топдим дейди, дунё йиғмадим,
Мен эл учун от устида ухладим,
Наҳот энди ўз гўримга сиғмадим,
Амир Темур руҳи мени азоблар...

Мен не қилай,
Мен бир ожиз бандаман.
Рухлар билан бир жону бир тандаман,
Узр сўраб ҳар кун Самарқанддаман,
Амир Темур руҳи мени азоблар...

ХИРМОНДАГИ БОЛА

Бундай қарамагин, чақалоқ.
Мен ҳалол одамман ҳар ҳолда.
Чайқаларди ҳар йил кузда менинг ҳам
Беланчагим шу букри толда.

Ёрилган қўлларга термулиб юриб,
Шу ялпиз далада мен ҳам бўй етдим.
Кейин шеър йўклади тушимга кириб,
Кейин ўзим йўқлаб Тошкентга кетдим.

На Ойбек бор эди,
На Ғафур Ғулом.
Миртемир йўқ эди,
Усмон Носир ҳам...

Навой сатрига термулиб юриб,
Туйдим жамолини бу кўҳна элим,
Кейин сен изладинг тушимга кириб,
Кейин ўзим излаб ёнингга келдим...

Бундай қарамагин. Бундай қарамагин.
Сен худди ўзимсан, хирмондаги бола.
Менинг майли шодон, менинг майли ғамгин
Энг гўзал сўзимсан, хирмондаги бола!

Мен келдим шул шаффоф сўзимни топиб.
Мен билдим, юракдан Ватанни севмоқ –
Беланчак осилган толларни ўпиб,
Чақалоқ кўзига ҳалол термулмоқ...

* * *

“Оламда нима гап” бўляпти.
Хира ёғду сочар телевизор.
Айвонда шолчада бир бола
Ўлтирар чўнқайиб... кўйлаклари кир.

Ховлида ҳар кунги юмушлар.
Ховлида ёмғир ер муштлар.
Момоси дарғазаб, бсарқон
Бузоқчани тутолмай бу он.

Бузоқни қаргайди ҳарсиллаб,
Қозикни ўқталар: «Бўйнинг узилгур!»
Айвончада эса бир бола
Ўлтирар чўнқайиб, ништони ҳам кир.
Оламда нима гап бўляпти?..

ОРЗУ

Туғилмасдан олдин мен
Чиқиб арши аълога.
Ойни ўпиб, қолдим мен
Юлдузлардан балога.

Туғилгандан то шу дам,
Кўмсаб кеча-кундузлар.
Ой кани, деб йиғласам,
Ғийбат қилар юлдузлар...

Ҳиқиллама, ҳей юрак,
Дунё билан ишим йўқ.
Бўлса менга Ой керак,
Юлдузларга хушим йўқ!

ҚИРУВЧИ САМОЛЁТЛАР

Ариқда бўтана сув,
Бўйида кўйлар ўтлар.
Кўкдаги калхатлар у –
Қирувчи самолётлар.

Олмалар тўкилар дув,
Олмалар – хиссиётлар.
Бетуйғу ниятлар у –
Қирувчи самолётлар.

Босма, бу майса – кулгу.
Майсалар – қувноқ ўтлар.
Кўзёшу кулфатлар у –
Қирувчи самолётлар...

Сарғайган расми қўлда,
Бир момо ўғлин ёдлар.
Янги қорахатлар у –
Қирувчи самолётлар.

Отангдан мерос шу уй,
Онангдан қолган тандир.
Қутмоқда сендан нажот,
Муҳаммад Юсуф, гапир!..

Олимларга не бўлган,
Битмоқда энди сабр.
Физика, сен топдингми,
Сен топдингми, Ал-Жабр?..

НИМА ДЕВДИМ

Севгим меннинг,
Кечикиб келган севгим,
Мана энди бир умр ўртанамиз.
Сахаргача ухламай ўйланамиз,
Қийналамиз...

Мен сенга нима девдим?

Дўсту ғаним бир эрмак тополмайди,
Бир кун бизни гапирмай яшолмайди.
Кечикиб келган севгим,
Мен сенга нима девдим,
Олти китъа энди бизни пойлайди...

Севгимсану, ёнингга боролмайман,
Кўзларингга соғиниб қаролмайман.
Кечикиб келган севгим,
Кечикиб келган севгим,
Ҳеч кимга бу кўнглимни ёролмайман.

Сени унсиз эркалайди нигоҳим,
Сочинг сизлаб чарчамайди нигоҳим,
Кечикиб келган севгим,
Кечикиб келган севгим,
Бу дунёда меннинг бор-йўқ гуноҳим!..

Юрак йиғлар, айтишга нйманамиз,
Биз энди бир умр қийналамиз,
Кечалари ухламай ўйланамиз.
Кечикиб келган севгим,
Бу дунёда меннинг бор-йўқ гуноҳим!..

Юрак йиғлар, айтишга нйманамиз,
Биз энди бир умр қийналамиз,
Кечалари ухламай ўйланамиз.
Кечикиб келган севгим,
Мен сенга нима девдим?..

ДҮППИ

Дўппи киймай кўйди одамлар,
Бир шоир, бир носирдан бошка.
Сочлар силлиқ,
Силлиқ қадамлар,
У оғирлик қияпти бошга...

Рост дўппилар,
Ёлғон дўппилар,
Киноларда қолгон дўппилар.
Чуст дўппилар,
Анжоп дўппилар,
Мунчоқдек Марғилон дўппилар..

Дўппи киймай кўйди одамлар,
Бир шоир, бир носирдан ўзга,
Мен ҳам сизга бердим саволлар,
Шляпамни бостириб кўзга.

Дўппи киймай кўйди одамлар,
Кўнгиш эса кўрмоқ тусайди.
Маданият гулаган дамлар,
Каллага эътибор сусайди.

Дўппи киймай кўйди одамлар,
На уйда ва на кўчада.
Миртемирлар, Фафур Гуломлар
Ечган дўппи қолди тоқчада...

Бу қандайни кўргулик савдо,
Дўппи киймай кўйди халойиқ.
Бошга лойиқ дўппи йўқдир ё –
Бош қолмади дўппига лойиқ.

* * *

Бисотимни боғда бир ҳалол
Капалакка алмашаман мен.
Ҳаётимни кўкдаги зилол
Камалакка алмашаман мен.

Ёғдуларга чўмилган шаҳар
Бетонлари биқинни чақар.
Уйим қаср бўлса ҳам агар,
Гувалакка алмашаман мен.

Шоирликни суймайди жиним,
Менга ҳавас қилмагин, иним.
Шухратимни тотли бир тилим
Ҳандалакка алмашаман мен.

Кўшиқларим бўлиб овоза,
Юртда машҳур эмишман тоза!..
Барча ёзган шеърим бир коса
Сумалакка алмашаман мен.

ЎЛАН

Тўйларни ҳаммадан ҳам
Бўй қизлар хуш кўрармиш.
Битга қиз эрга тегса,
Қирктаси туш кўрармиш.

Тўйхонада куй тиниб,
Тинганида оловлар.
Қирқ сулувни йиғлатиб
Кетар экан куёвлар...

Сингилларим, йиғламанг,
Йиғласангаз хафаман.
Юртни кезиб, сизларга
Ўзим куёв топаман.

Оқ тилаклар бор бўлса,
Омон бўлса умидлар,
Изингизга зор бўлар
Мухаммаддек йигитлар!..

БИРИНЧИ БЎСА

Бошқага уйланди йигити тушгур..
Такдир экан, деб кўяди кўрса.
Қиз йиғлайди,
Қиз излайди,
Қиз дилгир,
Ундан кўнгил узолмайди қиз эса,
Биринчи бўса, биринчи бўса...

Кўникасан, дейди унга одамлар,
Унутасан, дейди унга одамлар.
Кошки, кўнгиб бўлса,
Кошки, унутиб бўлса,
Биринчи бўса, биринчи бўса!

ОЙМОМА

Оқшомлари қовундай
Юмалайди ой ерда.
Менга айтгинг, куёшнинг
Остонаси қаерда?

Тилинг борми, бўлса бир
Ҳайкириб бер, Оймома.
Шу кўчада бир қиз бор,
Чақириб бер, Оймома!..

Ўрмалаб бор, мен учун
Эшигига бошинг ур.
Юзларига юзинг бос,
Қошларига қошинг сур.

Узрим айтгин юракдан,
Уни тавоф этарман.
Келаман деб ҳар кеча,
Келолмасам нетарман.

Қай кун йўқлаб боргандим,
Кўрмайин ҳол сўргандим.
Мен севишни тундаги
Сукунатдан ўргандим...

Мен учун ҳам ўзинг бир
Ҳайкириб бер, Оймома.
Сендан ойдин бир қиз бор,
Чақириб бер, Оймома.

УЧ ЎҒИЛ ВА БИР ҚИЗ ҚИССАСИ

Мўмин чолнинг уч ўғил,
Ёлғиз қизи бор эди.
Тухфа эди тақдирдан,
Кампирдан ёдгор эди.

Қиз эртага эгаси
Олиб кетар кўчдай гап.
Юрт кезарди чол бу кун
Кенжага келин излаб.

Қариганда тўрт томон
Зир чопиш қийин экан.
Ўғлинг қайсар бўлса, гоҳ,
Қиз топиш қийин экан.

Кампир тирик бўлганда
Камаярди захмати.
Тили ширин, гапга хўб
Чечан эди, раҳматли...

Тўй – бир кунлик. Пул нима,
Азизиди жонидан?
Мўмин озроқ қарз олди
Эски қадрдонидан.

Бека бўлди товусдай
Кенжа ўғил қаллиғи.
Келин эмас, Худонинг
Берган олтин балиғи.

Бир кечанинг изоҳи –
Ярми қувонч, ярми гам.
Эҳ, қанниди шу кунни
Кўрганида кампир хам!..

Ҳаёт ҳар ўйинига
Ўзи топар таърифин:
Оғзи ошга етганда
Бурни қонар ғарибнинг.

Тўй ўтдию тўшакка
Ётиб қолди Мўмин чол,
Жуда оғир ҳасратга
Ботиб қолди Мўмин чол.

Ажал остона узра
Турар экан сузилиб,
Ёлғиз қизи қисматин
Ўйларди у эзилиб...

Жон дегани омонат
Одам Ато ўғлига.
Мўмин ўлди. Тумонат
Эл йиғилди ҳовлига.

Марҳум қандай зот эди?..
Удумда бор бу савол.
Ҳалол эди, дедилар,
Ҳалол эди Мўмин чол.

Эл чайқалиб елкага
Тобутни ортган они,
Озроққина қарзини
Эслатди... кадрдони!

Муслимга омонатдан
Улуғ фарзи адо йўқ.
Халойиқ лол. Бу не ҳол,
Уч ўғилдан садо йўқ?!

Уч паҳлавон, уч пари
Пайкарга қул эдилар.
Отамнинг бундай дўстин
Танимаймиз, дедилар...

Қиз-ку, эрта эгаси
Олиб кетар кўчдаї гаи.
Аммо бу кун даврага
Отилди у кон йиғлаб.

Айтнинг, деди бас қилсин,
Акаларим арзини.
Бўй сган кун тўлайман
Мен отамнинг қарзини.

Раво топса у кимни
Бош қўяман кўксига.
Қарз ўрнига қалиним
Тегсин отам дўстига!..

Халойик лол. Бу не ҳол,
Бу не савдо, ёронлар.
Отасидан олдинроқ
Ўлар бўлди ўғлонлар!..

Ривоятмас айтганим,
Ҳикмат бўлмас ёгонда,
Бу воқеа рўй берди
Шу кунда, шу замонда.

Қарздан кечиб кетса ҳам
Ота дўсти хайратда,
Уч ўғилни кишлокдан
Ҳайдади халқ, албатта.

Қиз-чи, дерсиз, қиз ҳаёт,
Яшар ота маконда.
Чунки унга муносиб
Йигит йўқ бу жаҳонда!..

ҲАЙВОНОТ БОҒИ

Ҳайвонот боғида жайронни кўрдим,
Тутқунликда дили вайронни кўрдим.
Кўрдим, қуруқ шохда сайрар тўтилар,
Йиғламсираб товуш қайрар тўтилар.

Қанотдан айрилиб, қилар пардозлар,
Осмонида энди учолмас гозлар.
Бургутларнинг боши эгилган ерга,
Булбулларнинг ёши тўкилган ерга.

— Какликнинг тўши қон, тумшуқлари қон,
Қумриларнинг маънос кўзлари — дoston.
Бу дунё аслида ҳайвонот боғи,
Муштоқ — зорликка қон бошдин-оёғи.

Бир-бир бариин санаб нетарман, бас-да,
Неки гўзал бўлса бари қафасда!..

МЕҲМОН

Сувлар энди тиниқ тортган пайт,
Куз. Одамлар пахта теряпти.
Ногох хабар тарқалди: диққат,
Марҳаматга меҳмон келяпти!..

Келди. Кўрдик. Ана салобат.
(Билишган-да, «диққат» деганлар).
Дехқон юртга ёғилди шеър, байт –
Меҳмонимиз шоир эканлар.

Далаларни айландик бир кун,
Бир кун чиқдик от миниб қирга.
Бизлар унинг кўнглини овладик,
У мавзулар қидирди шеърга.

Кетар чоғда аммо хафадек,
Мени имлаб бармоғи билан,
Шивирлади кулоққа секин:
Марҳаматда ҳайкал йўқ экан...

Меҳмон кетди. Айтолмай қолдим,
Мен бир жавоб тополмай қолдим.
Куз. Одамлар пахта теряпти,
На уйимга қайтолмай қолдим.

Қайтсам: тилинг йўқми, деб сўрар,
Қайтсам: кўзинг йўқми, деб сўрар.
Айтар сўзинг йўқми, деб сўрар.
Жазирама пахта пайкали...

Марҳаматликларнинг ҳайкали.

ИНСОН

Юлдузларни ютиб юборди бу тун,
Ютдию унутиб юборди бу тун.
Шундай тунда агар йиғлагинг келса,
Сен одам экансан, одам экансан.

Чақалок туғилди – сочи қоп-қора,
Кўзини очмасдан жилмайди, қара.
Шундай кунда агар куйлагинг келса,
Сен одам экансан, одам экансан.

-- -- Мен тасқин изладим куйган жонимга,
Суйдим, балоларга қолдим, ёнимга
Келиб секин ҳолим сўрагинг келса,
Сен одам экансан, одам экансан.

Танҳо билмаса ҳам, билса ҳам Ватан,
Йиғласа ҳам Ватан, кулса ҳам Ватан,
Унга жонни тикмоқ тилагинг бўлса,
Сен одам экансан, одам экансан.

Қаҳр бу – адоват, араз ўткинчи,
Куёш кўтарилиб, куёш ботгунча,
Керакмасларга ҳам керагинг бўлса,
Сен одам экансан, одам экансан.

МАШҲУР ЎГИЛ

Насихатга кўнмади ўғил,
Ота хуноб. Кампири ҳайрон.
Пишқиради, олис йўлга шай
Бостирманинг остида жийрон.

Жилов тутган қўллар қалтирар,
Кўзларида энди чол сўзи:
– Ўқишингга бу йил бормасанг,
Келаси йил борардинг, кўзим...

Қайсар ўғил от устида шод:
Одам ўқиб танийди эсин.
Сурув билан нима нишим бор,
Менга деса кашқирлар эсин...

Кетди. Ортда қолди дала, қир,
Қора кўрғон қир устидаги.
Йигитчанинг шаҳарда машҳур
Шоир бўлмоқ эди тилаги...

Йиллар ўтди. Мункиллаб ҳамон
Кўй боқади қирда чол тушгур.
Ҳа, дарвоқе, ўғли бор эди –
Ўғли бугун шаҳарда машҳур.

ШИРИН АЗОБИМ – СЕВГИ

(Туркумдан)

Эй гул,
Сени унутдим,
Узиб кетди бошқалар.
Мана, энди илк севгим
Юрагимга тош қалар...

О, бу тошлар бир оғир,
Ҳар қирраси қизил чўғ,
Оғрийди, жоним оғрир,
Бу оғриққа даво йўқ...

Гунча эдинг,
Гул эдинг,
Очилмасдан сўлдинг-ку,
Бахтим эдинг бор умрим
Етмас азоб бўлдинг-ку!

Унутмоқ ҳам шунчани,
Дунё тўлди бўғзимга.
Ёниб турган кунчалик
Ботиб қолдинг кўзимга...

Эй гул, сендан кечдиму
Унутолмай бағрим қон.
Хаёлингдан ўчдиму
Хаёлимда сен ҳамон.

Узиб кетди бошқалар,
Юлиб кетди бошқалар.
Мана энди бир армон
Юрагимга тош қалар.

О, бу армон кўп оғир,
Ҳар қирраси қизил чўғ.
Оғрийди, жоним оғрир,
Бу оғриққа даво йўқ...

2

Бир кун кўриб тапидим,
Тош йўлдаги изингни.
Пешвоз чиккан мен эдим,
Кетдинг буриб юзингни.

Салом севгим – азобим!
Бок, бевафо ёрингга.
Шукур қилдим ортингдан
Бу дунёда борингга.

Кетдинг хаёл сингари,
Қадамингдан чақнаб чўғ.
Бахтли аёл сингари
Бебахт билан ишинг йўқ.

Яна тўсди йўлимни,
Яна тўсди илк севгим.
Музлаб қолган қўлимни
Юрагимга босди жим.

Бўлди юрак, йиғлама,
Йиғлагандан не фойда?
Ҳижрон йўли музлама,
Тоймоқ осон бу жойда.

Тойдинг – кетдинг,
Кетгани
Соғинмоқ йўқ севгида.
Биз бой бердик имконни,
Қоқинмоқ йўқ севгида.

Қара, қизил гулхандай
Офтоб боқар уфқда.
Яна бир кун қийналмай
Айланмоқда кўшиққа.

Ўтмишга айланмоқда,
Айланмоқда ўтмишга...
Дил қушга айланмоқда –
Дил яна соков қушга!

ЮРАК

Юрак, ёмон экансан,
Қип-қизил қон экансан.
Қун йўқ экан менга ҳеч,
Сенки омон экансан...

Қиз суйдинг – бўлди армон,
Этакка тўлди армон.
Бўлди, сени кўксимдан
Юлиб ўтга отарман.

Дўст тутиндинг – ёв чикди,
Елкамга найза сукди.
Сенинг билан сизгиниб
Юрган йўлда ғов чикди.

Ана, севгим – учган ўқ,
Муздек тошни кучган ўқ.
Қиз суйдинг – бўлди армон,
Кўриш бору айтиш йўқ

Бўлди, сени кўксимдан
Юлиб сувга отарман.
Соҳилларда қум билан
Кучоклашиб ётарман...

Юрак, ёмон экансан,
Қип-қизил қон экансан.
Қун йўқ экан менга ҳеч
Сенки омон экансан...

БИР КУНИ

Бир кунн,
Бир алвон
Замон келади,
Замин узра
Омон-омон бўлади.

Ўн йилми,
Юз йилми ўтиб орадан,
Урушлар,
Низолар кетиб орадан,
Тўплар
Адирларда бугдой ўради,
Танклар
Далаларда пахта теради.
Миллатлар,
Элатлар
Оқ тан, қора тан
Ҳаммаси
Ҳазрати инсон бўлади...
Олам гулистон бўлади...
Бир кунн...

Шоирлар-чи, бобо,
Шоирлар нима бўлади?
Шоирларнинг шодликдан
Юраклари ёрилиб ўлади!

ТИЛАК

Ҳар кимнинг ҳам сочларига оқ тушсин,
Ажин тушсин юзларига, доғ тушсин.
Ҳар кимнинг ҳам қувват кетиб белидан,
Қўлларига асо – бир таёқ тушсин.

Имони соф, юзга кириб ёруғ юз,
Тўйлар кўриб елкасидан тоғ тушсин.
Жисмига сўнгги сафар олдидан
Ўз боласин қўлидан тупроқ тушсин...

* * *

Юзга ажин тушди,
Сочга қиров инди.
Болаликда қолиб кетди шўх,
Қолиб кетди қанча яхши кунларим,
Орқага қараш йўқ...

Қилган хатоларим ўзимга аён.
Хотира – изимдан тушган дайди ўқ.
Мен кимни унутдим,
Кимлар мендан тонди...
Орқага қараш йўқ.

Сўнди қанча яхши тилаклар.
Сўнди хайрат – юракдаги чўғ.
Кетдик қалбим,
Кетдик қадрим... кетдик,
Орқага қараш йўқ.

Анов ким деб сўраш йўқ.

БОР БЎЛСИН

Қиз бор уйнинг файзи бўлак дейдилар.
Жаннат йўли – қиз бор йўлак дейдилар.
Ўнгирилда ўғлим йўк деб ўксиманг,
Тог бўлмаса қир ҳам тиргак дейдилар.
Элнинг бахти ботирларга ёр бўлсин.
Оминалар, Холидалар бор бўлсин!..

Қиз йўк юртга кўкламлар сеп тўшарми?
Келни йўк тўйлар тўйга ўхшарми?
Қиз борки, ўлка омон, кўрғон бут,
Қиз кутмаса йигит олов кечарми?
Жонлар илҳақ, илинжлар тумор бўлсин.
Маъсудалар, Маъзуналар бор бўлсин.

Қизи йўқнинг ойсиз хомуш осмони,
Қизи борнинг қасрдир хонадонни.
Шу мунглиғу шу муштипар парвонанг,
Йигит йўлнинг, қиз – кўнгилнинг султони.
Ота уйда ҳар кун баҳор бўлсин,
Мавлудалар, Маъсумалар бор бўлсин!

Эй Муҳаммад, олти оға-ининг бор,
Бирда яхши, бирда ёмон кунинг бор.
Бир кун бошинг ботар бўлса болишга,
Қизларингдан яқин яна киминг бор?!
Совчилари эшигида зор бўлсин –
Нозималар, Мадиналар бор бўлсин.

ЭРТАК

Эртагим чўзилди, менинг эртагим...
Эртага энди бу дунёдан ўтсам,
Ҳаёт, азизим, сен хафа қилмагин,
Менинг ширингина қизларимни ҳам.

Кўнглимдан тўкилган куйлар нимадир,
Алвон кўшнларим учар изимдан.
Ёзган китобларим – қоғоз кемадир,
Мен кетсам, улар ҳам кўчар изимдан.

Кулга кўмдим олтин фурсатларимни,
Энди бир кун фақат дадил-ва ўқтам
Шоирчалар қилса гийбатларимни,
Балки, бирон кимса эслар мени ҳам.

Эсламаса нима, мен бир тўпори,
Қишлоқи сўзбозни, осмон йиқилмас.
Уриб турган қалбининг тирикдир зори;
Тўхтаганидан сўнг юрак сиқилмас...

Мен сенинг борингга бўлдим парвона,
Саҳроларинг кезиб толди товоним.
Кипригим олдида турибди, мана,
Товусдай товланиб охир довоним.

Эртагим чўзилди, менинг эртагим,
Тонгни кўролмасдан дунёдан ўтсам,
Ҳаёт, ёлғизим сен хафа қилмагин,
Менинг ширингина қизларимни ҳам!

УЗР

Биз баҳорга ошиқ бўлдик, куздан узр,
Хазонларда қолиб кетган қиздан узр,
Ҳар не ўтса биздан ўтди, бизда гуноҳ,
Туғилмаган қўшиқларим, сиздан узр...

Соғинчларга сингил бўлди суюкли ёр,
Мен моровда на меҳр бор, на кўнгил бор,
Озрок илҳом, кўпроқ шароб қилди хумор...
Туғилмаган қўшиқларим, сиздан узр.

Тилимдан бол томди бокиб оламга гоҳ,
Бир ширин сўз айтолмадим боламга гоҳ,
Йиллаб бармоқ босолмадим қаламга гоҳ,
Туғилмаган қўшиқларим, сиздан узр.

Йўлим қараб жайрон кўзи толиб кетган,
Гоҳ далада дайди шамол олиб кетган,
Гоҳ андиша айвонда қолиб кетган,
Туғилмаган қўшиқларим, сиздан узр.

Дили борга дилдан дардим тўкканим рост,
Сўз бошида бош эгиб тиз чўкканим рост.
Гоҳи жонни авайлаган – кўрқканим рост,
Туғилмаган қўшиқларим, сиздан узр...

Ўксимасин зардоб тўла кўнгилчангиз,
Дарё-дарё кўз ёшим бор чўмилсангиз,
Мен ҳам машҳур бўлармидим, туғилсангиз,
Туғилмаган қўшиқларим, сиздан узр...

Юрагимнинг тагидасиз ялпиздан пас,
Гоҳ ўйлайман – шундоқ қўлим узатсам бас!
Юзингиз бир кўрмай сира ўлгим келмас...
Туғилмаган қўшиқларим, сиздан узр.

МАШРАБ ХИРГОЙИСИ

Донишни қийнаб тўймаган,
Ҳоли-жонига қўймаган,
Нодон билан кулиб ўйнаган,
Пихини ёрган дунёсан.

Ўғрини сийлаб овлоқда,
Ошини мақтаб товоқда,
Тўғрини қийнаб сиртмоқда
Лойларга қорган дунёсан.

Ўтга бостириб далани,
Сувга чўктириб қалъали.
Отадан олдин болани
Жонини олган дунёсан.

Улуғин хўрлар сенмасми —
Тўрга ўтқазиб ноқасни,
От ўрнига йўлбарсни
Қўшига солган дунёсан.

Ким ҳам ишонар нозинга,
Баҳоринг ўхшар ёзинга.
Куйларинг тушмас созинга —
Қўшиғи ёлғон дунёсан!..

Оқ рўмол ўраб отиндай,
Товланма менга олтиндай.
Бола кўрмаган хотиндай —
Алласи ёлғон дунёсан!

МАДИНА

Мадина, Мадина, нега йиғлайсан,
Менинг асал қизим, қачон ухлайсан?
Иситманг тушмади, тополмадим дори,
Тинмади чақалоқ жонингнинг зори,
Ярашмас яшамоқ нокасга ёлвориб,
Чида, ёруғ тонгни кутамиз, қизим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим...

Сен йиғлоқ тугилдинг, мен ёзолмадим,
Ёзган шеъримни ҳам ўтказолмадим,
Аммо ишон ахир, булбул юрагим,
Мен уни бекорга ўтга солмадим,
Бу ёруғ дунёда менинг қолар изим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим...

Иккала қўлимда сенинг бешингнинг,
Кўнглимда кўзингдек шаффоф кўшингнинг.
Тунларимга наво қайтар куним бор,
Сенга ардоқ сўзим айтар куним бор,
Қалбимни шудгордек ҳайдар куним бор.
Йиғлаб ёздирмасанг айланай ўзим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим.

Шоир шундай кўпки, уларга ер тор,
Ҳаммаси машҳур ва ҳаммаси номдор,
Улуғвор, уларга етмоқ кўп душвор,
Аммо улар ойга босиб юзини
Турганда осмонни бағрига илк бор
Биз олиб боргаймиз тулроқ исини,
Гулдай димоғига тутамиз, қизим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим!..

Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим,
Йиғлаб ёздирмасанг айланай ўзим.

ИЙМОН ҚЎШИҒИ

Умрининг ҳар куни байраммас, тўймас,
Ўчар оқшоми бор олдинда чирок.
Кўйлагинингга қараб жаннатга қўймас,
Ажрим бўлар бир кун савобу гуноҳ.
Чўян дошқозонга шайтон ўт қалар,
Қутқарса бир куни иймон қутқарар...

Номнинг тутган тузинг тотмай кетмасин,
Уйингда ҳар куни ёстиқ етмасин.
Тўртта майинингни куш ҳам еб кетар,
Уйинг четлаб одам зоти ўтмасин.

Берк сароймас – очик айвон қутқарар,
Мезбонни бир куни меҳмон қутқарар...

Хор қилиб ўйнама ҳар кимса бошин;
Йингит ғарибию қизнинг ювошин.
Кўшқининг кўз-кўзлаб, зарингдан сўзлаб,
Мустарини кўзидан оқизма ёшин.
Кимда — кетар-ҳуен, -ким-хуш бўй тарар,
Лолани ҳокисор райхон қутқарар.

Ботинда бошкаю зоҳир бўлаксан,
Аввал бошқа эдинг, охир бўлаксан.
Кўнгил кўчасида, кўнгил кўйида,
Келган изга қайтиб борар йўлаксан.
Бунда ҳар ким ўзи қул – жон қутқарар,
На шох, на ҳакими Лукмон қутқарар.

МЕНИНГ ЭРТАГИМСАН

Менинг шодлигимсан, болалигимсан,
Менинг гуссам ўзинг, менинг армоним.
Сени осмонимга олиб кетаман,
Ерда бизга кун йўк, кун йўқдир, жоним!..

Хато қилдиммикан мен эрта келиб,
Ё сен адашдингми келиб кейинми?
Гоҳо кимлигинг ҳам бўлмайдди билиб,
Иним дейми сени, севгилим дейми?

Кет, деб ҳайдолмасам нетаман,
Кел, деб айтолмасам нетаман.
Сени осмонимга олиб кетаман,
Сени осмонимга олиб кетаман...

Ўйламай дейману ўйламай бўлмас,
Ўтсанг сен томон бир бўйламай бўлмас.
Сен менинг ҳаммадан яширган сирим,
Менинг эртагимсан, сўйламай бўлмас.

Кет, деб ҳайдолмасам нетаман,
Кел, деб айтолмасам нетаман.
Сени осмонимга олиб кетаман,
Сени осмонимга олиб кетаман!..

ОНЛИЗОР

Кўнглим қолса булбулдан ҳам гулдан ҳам,
Қолар бўлсам бир кун ахир тилдан ҳам...
Агар бир зот йиғласа чин дилдан ҳам –
Онам йиғлар, онам йиғлар, онам у...

Синмай қолсам шундай кенг бу жаҳона,
Осмонларга руҳим бўлса равона,
Жонсиз танним устида ҳам парвона –
Онам йиғлар, онам йиғлар, онам у...

Тонар бўлса қўлимдаги тор, дунё,
Уч кун ўтмай унутгай дўст-ёр, дунё.
Еру кўкни титратиб зор-зор, дунё –
Онам йиғлар, онам йиғлар, онам у...

Гулдай кулиб юрмасмиди ўғлим деб,
Кўриб кўнглим тўлмасмиди, ўғлим деб,
Онанг ўлса бўлмасмиди ўғлим, деб
Онам йиғлар, онам йиғлар, онам у...

Кўнглим қолса булбулдан ҳам гулдан ҳам,
Қолар бўлсам бир кун ахир тилдан ҳам.
Агар бир зот йиғласа чин дилдан ҳам –
Онам йиғлар, онам йиғлар, онам у...

КЎНГЛИМДАГИ ЁР

Муҳаббат боғига кирмадим бир бор,
Суйиб бир гулга қўл урмадим бир бор.
Энди тунлар йиғлар менга қўшилиб,
Кўнглимда бир ёру қўйнимда бир ёр.

Бири бирисига ўхшамас, ёраб,
Кўзимнинг ёшлари тўхтамас, ёраб.
Куярман бир унга бир мунга қараб...
Кўнглимда бир ёру қўйнимда бир ёр.

Бирин эркалайман дудоғим билан,
Бирисин эркалаб нигоҳим билан
Яшарман савобу гуноҳим билан —
Кўнглимда бир ёру қўйнимда бир ёр.

Бирин хур дейшим, бирин гулойим,
Суймаганим суйганимдан мулойим.
Бу қандай кўргиллик экан, Худоийим,
Кўнглимда бир ёру қўйнимда бир ёр.

Дарёман иккига киргоқда кўзим,
Товонимда бўзим, томоқда бўзим.
Икки ўт ичида қийноқда ўзим,
Кўнглимда бир ёру қўйнимда бир ёр.

БОБОДЕҲҚОНИМ

Ер айланар,
Ер айланар,
Ер югуриб тинмайди,
Яктагингнинг енгларидан
Тер югуриб тинмайди,
Кўлинг тегмай бу дунёда
Битта гиёҳ унмайди,
Тин билмаган жоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Офтоб чиқар,
Офтоб ботар,
Чўғлар сочиб танангга,
Бир кунгина бормай кўйсанг
Нима қилар далангга?..
Бир шонача парвоналар
Бўлолмайсан болангга,
Ташна нолоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Иш дегани фақат сенга
Чикқанми ё эй мўмин,
Қора меҳнат йўрғагингдан
Юкқанми ё эй мўмин?
Онанг сени пахтазорда
Тукқанми ё эй мўмин?..
Қадоққўл-товоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Ёруғ юзим,
Кўк ёришиб
Кетгайдир бир жилмайсанг,
Дунёларни оққа ўраб
Кўйганингни билмайсан,

Уйингда ҳам,
Тўйингда ҳам
Пайкалигни ўйлайсан,
Содда дил – имоним менинг,
Бободехқоним менинг...

Ким толиқди чўл бағрида
Бўстонларни яратиб,
Қора денгиз бўйларида
Ким кезар жон яйратиб,
Минбар тўла гапга чечан
Нотиқларни сайратиб,
Ўзи безабоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Шийпонларда ўлтирардинг
Кўтаролмай белингни,
Семиз вакил мактабидан
Ҳайдаб келди ўглингни,
Кеч куз эди, ечиб бердинг
Эгнингдаги тўнингни:
Ол, кийвол, полвоним менинг..
Бободехқоним менинг.

Болажоним,
Сен-ку келдинг,
Жонинг ачиб отангга,
Ҳатто сенинг меҳнатингни
Билмадилар, аттанг-а...
Пўчоқни ҳам пахта қилиб
Топширганлар Ватанга!..
Топгани талоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Олам яралгандан буён
Дехқон кимни алдабди,

Дехқон қўлини кабартирган
Кетмон кимни алдабди,
Ўзбегимнинг пешволари
Ўзбегимни алдабди...
Ох, лолу хайроним менинг,
Бободехқоним менинг.

Соддадилим,
Сен-да суйиб
Ишонгаднинг уларга,
Тонгни тонгга улаб меҳнат
Қилдингми тулкиларга,
Бир қўлингнинг фурсати йўқ
Бир қўлингни силарга,
Меҳнати армоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Жоним бобом,
Гапир сен ҳам
Бундоқ ҳолу аҳволинг,
Балиқ бўлиб уватларда
Сузиб юрар хаёлинг,
Сени сотган олчоқларга
Йўқмиди бир саволинг?..
Эх, огир қарвоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Нега хомуш ерга боқдинг,
Бўйингдан айланайин,
Шу топда кўнглингдан кечган
Ўйингдан айланайин:
Арпа эккан – арпа ўрар,
Бугдой эккан – бугдойин!..
Ҳалол тузуноним менинг,
Бободехқоним менинг.

Замин аро тирикликни
Бор қилгувчи ўзингсан.
Ё гулизор
Ё ташнаи
Зор қилгувчи ўзингсан,
Оби ҳаёт таратгувчи
Буюк сувчи ўзингсан,
Тинчликка посбоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Сен ҳамиша ҳақ томонсан,
Сен ҳақиқат томонсан
Инсон зотин ёруғликка
Етакловчи сорбонсан,
Ўзинг бемор,
Ўзинг табиб,
Ўзинг малҳам, дармонсан,
Бағри кенг осмоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Ер айланар,
Ер айланар,
Ер югуриб тинмайди,
Сенинг ойдек юзларингдан
Тер югуриб тинмайди,
Қўлинг тегмай бу дунёда
Битта гиёҳ унмайди,
Тин билмаган жоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Элим ризқи мудом сенинг
Пешонангнинг терида,
Элим ризқи етилгайдир
Юрагингнинг кўрида,
Савлат тўкиб ўтирганим
Қурултойлар тўрида –

Беқасам чопоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Мен ҳам сенинг тузу нонинг
Ичиб юрган болангман,
Шоирман деб кушдай кўниб,
Учиб юрган болангман,
Ўзинг билан пайкалда сув
Кечиб юрган болангман –
Сенга бу дostonим менинг,
Бободехқоним менинг...

ЎН САККИЗГА КИРГАН ҚИЗ

Бахтинг болиш бошингда,
Ой: ухлайди қошингда,
Осмонларда юрган қиз –
Ўн саккизга кирган қиз!
Киприкми бу найзам,
Янги чиққан майсам,
Анбари уфурган қиз –
Ўн саккизга кирган қиз.

Бокқа чиқса оқшомлар,
Изларини шабнамлар
Кўзларига сурган қиз,
Ўн саккизга кирган қиз.

Сабо силаб сочинин
Қирқ жуфт қалдиргочинин
Қирқ ёнга учирган қиз,
Ўн саккизга кирган қиз...

Ўн саккизга кирган қиз –
Баҳор билан топнишиб,
Ёмгир билан ўпишиб,
Хаёл билан юрган қиз,
Ўн саккизга кирган қиз!

БЕШИНЧИ ЎГИЛ

Етмиш юлдуз ёғилиб,
Ярим ойча тўлолмас,
Етти янға йиғилиб,
Битта она бўлолмас,
Она тирик эшикка
Фурбат яқин йўлолмас,
Менинг эса, бағрим қон,
Вайронаман, Онажон...

Гарчи биз ёш, гўр эдик,
Сиз бор – биз ҳам зўр эдик,
Бир майинини беш ўғил
Тенг бўлишиб ер эдик,
Гоҳ талашсак, ҳақ сўзини
Онам айтсин дер эдик,
Тушми энди у замон,
Ҳайронаман, Онажон...

Тирик юрса волданг
Тоққа кучинг етаркан,
Онанг ўлса, бошингдан
Офтоб ўтиб кетаркан,
Жиндеккина алам ҳам
Тоғдек ботиб кетаркан,
Кўксим тўла минг армон,
Тўлғонаман, Онажон.

Онасиз уй – ойсиз туп
Экан энди ўйласам,
Қалбни ўртар дардларим,
Қай бирини сўйласам?
Сизсиз кўчам бефайз,
Ҳаловат йўқ уйда ҳам,

Фариштаси тарк этган
Остонаман, Онажон.
Ўзинг учуп ўл етим!..
Ўрда ҳам мен, қирда ҳам.
Кўйлагимда тугма йўқ,
Тугма бўлса, кир – ёқам.
Тўрт янгамга кўшилиб
Турткилайди тўрт оғам,
Ўз уйимда жонажон,
Бегонаман, Онажон.

Кўнгил ўзин тутинган
Бир меҳрибон кўмсайди,
Дунёда бир одамга
Сиринг айтиб бўлсайди,
Онасизни дўсти ҳам,
Душмани ҳам алдайди,
Айтинг ахир, мен кимга
Ишонаман, Онажон?..

Йўқлигингиз қадамда
Турар шундай биллиниб,
Нон ёпмайсиз тонглари
Менга кулча илиниб,
Сарғаярман сарғайган
Расмингизга термулиб,
Зиё истаб зор қакшар
Парвонаман, Онажон...

Уй тўрида толбешиқ –
Акам ётган, мен ётган,
Шердек-шердек келбатли
Беш ўғилга асқотган,
Қайтиб кириб бўлсайди
Бўлардим жон деб қайтган!..
Мен бу жойни ҳаммадан
Қизғонаман, Онажон.

...Яшаяпман шарпадек
Сезилмай гох, сезилиб.
Гохи кўкка интилиб,
Гохи ерга эгилиб,
Согинганда шеър ёзиб
Юракларим эзилиб –
Эл ичра бир шоири
Девонаман, Онажон.

ТИЛЛО САНДИҚ

Баланд жардан ташланди,
Тилло сандиқ дарёга.
Ёрингман деб юзланди,
Қоработир Зухрога.
Тоҳир эмас, бағри хун,
Оқиб кетди муҳаббат.
Бу дунёга этагин,
Қоқиб кетди муҳаббат..
Қайси кувғин қилишди,
Ул ошиғи шайдон.
Эрмак қилиб қулишди,
Қон йиғлаган Лайлони.
Мажнун эмас, сахрода,
Сарсон бўлди муҳаббат.
Икки кўзи самода,
Ҳайрон бўлди муҳаббат.
Афсона бўлди, ёху,
Армон бўлди муҳаббат.
Одамдан безган оху,
Жайрон бўлди муҳаббат.

РАФИҚАМГА

Гулим, сени гулдай асрай олмадим,
Суйиб, сийлолмаган султонинг бўлдим.
Меҳрингни меҳримла оқлай олмадим,
Нетай сен яхши, мен ёмонинг бўлдим...
Дорга осгил мени, дорингга шукур,
Борингга шукурлар, борингга шукур.

Муҳаббат кўшида сен киму мен ким,
Сени гоҳ ўкситиб не топди дилним.
Юзингдан ўпайми энди энткиб,
Кўзингдан ўпайми, азиз севгилим...
Сенсиз қайда қалбга ҳаловат-хузур,
Борингга шукурлар, борингга шукур.

Тегирмон юрганда тош бошларимда,
Жоним жон саклади бардошларингда.
Довулар бағримни қакшатган дамлар,
Музларим эриди оташларингда...
Кўлимга кўтариб кўргазай меҳр,
Борингга шукурлар, борингга шукур.

Ҳолбуки, тўртгала томоним ўзинг,
Осмоним ёритган тобоним ўзинг.
Дилимнинг тўрида авайлаганим,
Энг ёруғ орзум, армоним ўзинг...
Сени йўлиқтирди ҳазрати Хизр,
Борингга шукурлар, борингга шукур.

Юракдан раҳматлар айтмайини нечун,
Ортимдаги нузли изларим учун.
Шеърларимга берган ҳайрат ҳисларим —
Ўғилга алишмас қизларим учун...

Меҳрибоним, сенга айтарим шудир
Борингга шукурлар, борингга шукур.

Ойдиним, кўнгилда бир кўшк безайлик,
Гулним, юр, дилим, юр, гулзор кезайлик.
Биз энди тўйсак ҳам висолдан тўйиб,
Биз энди безсак ҳам – бахтдан безайлик...
Мухаммад қадрига етмаган эй хур –
Борингга шукурлар, борингга шукур.

КУМУШ

Марғилонда Кумушни кўрдим,
Кўзига ёш тўлиб турибди.
Сочларини майдалаб ўриб,
Отабекни излаб юрибди.

Тонгда туриб қалам қошига
Ўсма кўйган экан – қурибди.
Кўздан оққан аччиқ ёшига,
Ўсмасини ювиб турибди...

Мени бир ўй қиёпайди ёмон,
Яна юрак ўйнади ёмон.
Кўйвор замин, кўйвор осмон,
Мен уйимга етман қачон?

Учиб келдим уйимга омон,
Бешёғочда гуллабди ўрик...
Тошкентга қиз берма, Марғилон
Қодирий йўк. Зайнаблар тирик.

ТОШКЕНТ

Офтоб тугилади сенинг кароғингда
Тошкент, окшоминг-да фусункор.
Ҳар бир кўчанг,
Ҳар бир япроғингда
Қодирийнинг ўйчан руҳи бор.

Меҳмондўст деб кимлар таъриф қилмаган,
Ҳамма мақтовларнинг ўзинг адоғисан.
Тошкент, сен миннатни билмаган устоз,
Ойбек нигоҳисан,
Ойбек кучоғисан.

Анхор бўйларида қумрилар ўйнар,
Шоир Ғафур Ғулом билган қумрилар.
Икки минг йил аввал Сағбонни излаб,
Ҳиндистонни ташлаб келган қумрилар...

Тошкент,
Она шаҳар,
Беҳад, бепоён –
Ўзбекистондаги энг баланд терак.
Аниқ таърифингни қилмоққа баён
Улкан юрак керак,
Улкан-ан юрак керак!

Сенинг кўзларингга термулиб юриб
Кўшиқлар сўрайман – мен ҳам бир ўғлинг.
Тошкент,
Эй, миннатни билмаган устоз,
Бир умр тушмасин елкамдан қўлинг...

САИД АҲМАД

Йил бўшатар йилга навбатни,
Чархпалаги айланади арш.
Саидасиз Саид Аҳмадни
Фаришталар айлар парвариш.
Чорбоғ кезар чол, маънос аммо,
Ниманидир кўмсаб, ахтариб.
Қайлардасиз Саида момо,
Сизсиз бу кун боғлар ҳам,
ғариб!..

Йўлчаларда йўлга эгилар,
Сувлар тиниб қолар сукутда.
Саидани сўраб беҳилар
Йинглаб ётар ер билан битта.
Кетар кейин дарди бир тугун,
Йинглай деса тушунмас даха.
Кулай деса, ўзидан олдин
Ажинлари отар қаҳқаҳа.
Бошига тош ёғилса агар,
Билдирмайди бу метин одам.
Ҳамма хўрсанд, ўзи зерикар;
Латифалар айтганида ҳам.
Йил бўшатар йилга навбатни,
Чархпалаги айланади арш.
Саидасиз Саид Аҳмадни
Фаришталар айлар парвариш.
У жилмаяр, кўзда ёш қалкиб,
Шивирлайди лаблари бесас:
Саидалар фаришта, балки
Фаришталар Саида эмас!...

ЎЗБЕКНИНГ АЁЛЛАРИ

Ухламайди тунлари,
Ой нурлари таралган.
Ўзбекнинг хотинлари
Фарзанд учун яралган.

Йилдан узун кунлари,
Ким кўнглини сўролган.
Ўзбекнинг хотинлари
Меҳнат учун яралган.

Қирқ йил киргин бўлса ҳам,
Ўз аҳдида туролган,
Ўзбекнинг хотинлари
Тоқат учун яралган.
Ёт олдидан сал нари
Қачон кокил ўролган.
Ўзбекнинг хотинлари,
Иффат учун яралган...

Ўзбекнинг аёллари,
Ўзбекнинг хотинлари,
Сувдан ҳалол,
Гулдан пок,
Қўллари олтинлари,
Қай томонга бурса юз,
Йўллари олтинлари –
Иззат учун яралган!

ОНАМДАН ХАТ

Ўғлим, жигаргўшам, айтгин-чи, наҳот,
Ачинмайди жонинг онанг ҳолига.
Мени тўшакларга михлаб кўйди бод,
Келсанг бир кўрсаму... ўлсам, майлига.

Чакка ўтган эски томга ўхшайман,
Кўзимдан ёмғирлар тўкилар тинмай.
Бу ёруғ дунёда борми, билмайман,
Ўз ўғли йўлига ниғизор мендай...

Хайҳотдек-ҳовлида-қолдим бир ўзим,
Нима хаёлларга бормасман баъзан.
Соғмисан ишқилиб, кўрқаман, кўзим,
Подшолар ҳақида шеърлар ёзасан.

Ўйнашиб бўларми шохлар билан, айт,
Қишлоқи жонингга шеърдан не хузур?
Зериксанг – бепоён яйловингга қайт,
Сикилсанг – даштларда от чоптириб юр!

Фақат хаёлингдан чиқаргин шеърни,
(Кимгадир ёқмасмиш чинми-ёлгонми),
Ахир, сен ёзмасанг ўша Бобурни,
Шоирнинг уруғи куриб қолганми?..

Ўғлим, жигаргўшам, айтгин-чи наҳот,
Ачинмайди жонинг онанг ҳолига?
Мени тўшакларга михлаб кўйди бод,
Келиб бир кўтариб чиқкин ҳовлига.

Кўлингда жон бериб ўлсам, майлига...

ЎҚУВЧИМГА

Боламдайин ширин эди кеча шеърим,
Видолашдим ҳали ёзиб улгурмайин.
Сизга етмай нобуд бўлди неча шеърим,
Биров йиртди, биров ёқди билдирмайин.

Олчоклардан асролмадим боламни мен,
Кўзи юмуқ кетаверди билмай айбин.
Қайдин топай кезиб етти оламни мен,
Кимдин сўрай шеърларимнинг увол, ҳайфин?..

Ким билади, мен ҳам шоир эдим балки,
Тупроқ бўлиб ётар ерда қўшиқларим.
Юлдуз бўлиб турар балки кўкда балқиб,
Кўлга чўкиб кетмиш балки кўнгли ярим.

Не бўлса ҳам асролмадим, менда гуноҳ,
Боламдайин ширин эди кеча шеърим.
Биров йиртди, биров ёқди билдирмай, ох,
Сизни кўрмай нобуд бўлди неча шеърим!

* * *

Меҳрим қаттиқ бўлди
Қаҳрим қаттиқ бўлди,
Насиҳатни эса олмадим.
Ҳарифим суюнди, дўстим куюнди,
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Осоиш ўтмади бирор бир куним,
Талашиб-тортишиб толмадим.
“Оғирроқ бўл иним, сипороқ бўл иним...”
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Тенгимни билмасдан бир қизни суйдим,
Суйдим сира кулмай омадим.
«Шохона яшардик сўзимга кирса...»
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Кувроқ бўл дейишди, ёлғон ҳам керак,
Жиндек хушомад ҳам...

Қулоқ солмадим,
Оқни оппоқ кўрдим, қорани қора,
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Кўнглим сезар, энди бу ёғи аён,
Дўстларим... дўстларим, бахтли боламан:
Ё Тошкентда энг зўр шоир бўламан,
Ё уйимга кетиб, ариқ бўйида
Ялпизга суяниб ўлиб қоламан!

ЭЙ ЖУФТИ ҲАЛОЛИМ

Бизни бировлардан не камимиз бор,
Эй жуфти ҳалолим, не ғамимиз бор.
Гарчи боғлар кезиб юрмадик бирга,
Эласак арзирли хуш дамимиз бор...

Гарчи мен билан ҳеч йўқдай ишларинг,
Мен ҳақдадир ҳатто кўрган тушларинг.
Севдим демасанг ҳам севгинг изҳори –
Кўзинг тўла меҳр жилмайишларинг.

Меҳри садоқати сийму зар санам,
Муниглигим, муносибим, муштипаргинам.
Парвонам сенисану бошимда мудом,
Қадрингга етмайин келганим алам.

Бир бор қош уймаган қалам қошлигим,
Сочингдаги оқлар – бағри тошлигим.
Бир ширин сўз айтмай, битта гул тутмай,
Сен гулни сўлдирди менинг ёшлигим.

Дардинг олай ёрим, айтгил дардингни,
Тоғлар кўтаролмас сенинг дардингни.
Севдим демасам ҳам севгим изҳори –
Умр ўртасида билдим қадрингни!..

Бизни бошқалардан не камимиз бор,
Эй жуфти ҳалолим, не ғамимиз бор.
Гарчи боғлар кезиб юрмадик бирга,
Эласак арзирли хуш дамимиз бор...

КЎЗМУНЧОҚ

Ойдинга

Мушфиқ кушдай муштипар,
Кўнгил сирин пинҳонсан.
Шўринг курсин сингилчам,
Ўз уйнда меҳмонсан...

Омонатдир ота уй,
Бу хуш чоқлар омонат.
Кўлингдаги арзон шу
Кўзмунчоқлар омонат.

Хамма сенга қариндош —
Харидор узилмайди.
Кўнглингга ким ёқишин
Ҳатто, онанг билмайди.

Ўзим билан ўзим банд,
Ёнишларинг кўрмасман.
Аканг бўлиб мундоқ бир
Кўнглингни ҳам сўрмасман.

Сен кетарсан кўзга ёш,
Балдоқ тақиб кўлингга.
Ёдгор бўлиб қолади
Кўзмунчоғинг синглингга...

ЛОЛАҚИЗҒАЛДОҚ

Мендан нима колар:
Икки мисра шсър,
Икки сандиқ китоб,
Бир уюм тупроқ.
Одамлар ортимдан
Нима деса дер,
Мен сени ўйлайман
Ўзимдан кўпроқ –
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ!

Мен кетсам, ёмондан
Ўйроқ бўл, оху,
Чунки сен чиройли,
Кўркли бир жувон.
Ёмон кунлар бир кун
Яхши бўлар-у,
Ёмон одам яхши
Бўлмас ҳеч қачон...
Яша чегарада
Тургандек огоҳ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ.

Уйда ётибман-у,
Сезиб турибман,
Кўкда кетаётир
Қушлар қайтишиб.
Хайрлар ёғдириб
Қанотларидан,
Хаста шоирига
Видо айтишиб.
Бор, менинг учун ҳам

Уларга кўл қоқ —
Лола, лолажоним,
Лолақизгалдоқ.
Уларни мен яна
Кўрарманми-а,
Айвондан одамдек
Кузатолмадим.
Куз. Тўйлар бошланди.
Юрагим пора —
Битта қизимни ҳам
Узатолмадим...
Демак, тақдир экан
Тўй кўрмай ўлмоқ,
Лола, лолагинам,
Лолақизгалдоқ.

Бироқ, кўнглим сезар,
Мендан кейин ҳам,
Бир кун бу ҳовлига
Одам тўлади.
Ҳали тўйлар қилиб
Чарчайсан, эркам,
Менинг қизларим
Энг бахтли бўлади!
Келинлар кўйлаги
Рухимдай оппоқ —
Лола, лолажоним,
Лолақизгалдоқ.

Гулим, яқинроқ кел,
Қара, не савдо,
Бу ажиб ишларни
Дил лавҳига ёз:
Кимга қаср етмас,
Кимга мол-дунё,
Менга эса ҲАВО
Етмайди холос.
Тириклар мудроқда,

Ўликлар уйғоқ –
Лола, лолажоним,
Лолақизгалдоқ.
Кўксим куйиб борар,
Кўкрак ёймоқда,
Айтинг дўхтирларга,
Ёришса ёрсин!
Жисм ўз улфати –
Жондан тонмоқда.
Бечора жон энди
Қасрга борсин.
Энди осмон йироқ,
Энди ер юмшоқ –
Лола, лолажоним,
Лолақизгалдоқ.

Буни ҳаёт дерлар,
Унутма асло,
Бир кун очиласан,
Бир кун сўласан.
Қалбимда-ку фақат
Сен эдинг танҳо,
Қабрим устида ҳам
Ўзинг бўласан.
Сен бизнинг севгидан
Хотира – байроқ,
Лола, лолажоним,
Лолақизгалдоқ.

Аёл қалбинг билан
Сув кеч, олов кеч,
Ғам келса бошингдан
Хушинг учмасин.
Худодан сўрадим:
Мендан кейин ҳеч,
Номард кимсаларга
Ишинг тушмасин.
Уларнинг қўлида

Ҳамниша тузоқ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдок.
Ишинг тушса, ниним
Муҳаммадга бор,
Шоирлар ичнда
Ишонганим шу.
Бироз ичишини
Айтмаса агар,
Кўкен тиник бола,
Ҳалол бола у.
Фақат сал соддарок,
Фақат сал ёшрок
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдок.
Жон сўнгги бошпана
Топаркан онгда,
У юрак остида
Дердим мен бўлсам.
Ажабланма агар
Эртага тонгда
Сени ўпиб, Ўшни
Кучоқлаб ўлсам!..
Ўтинчим – теспамда
Йиғлама узок,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдок!

ТАВАЛЛУД

Қирқ йил...

Қанча қушлар кетиб, қушлар қайтди,
Менга меҳнат йўрғагимдан юққан экан.
Аранг англаб олдим, соқов акам айтди –
Онам мени пахтазорда тукқан экан.

Соқов дедим. Акам асли дудуқ бир оз,
Асли шоир ўша ўзи – мен тилмочман.
Дили тўла дард-у сайролмайди холос,
У бир булбул бўлса, мен бир қалдирғочман.

Яхшиямки соқов, –
Аmmo доно соқов,
Сўзни сайлаб ёзгин, кўнгил тўлсин дейди.
У соғ бўлса бизларга нон тегмасди-ёв,
У соғ бўлса бизларга йўл бўлсин эди...

Юртим, омон бўлсин бари болаларинг,
Ва уларга доя, туғруқхоналар ҳам.
Омон бўлсин уфққа туташ далаларинг,
Далаларда бизни тукқан оналар ҳам.

ЎЗБЕКИСТОН

О, ота маконим,
Опажон ўлкам,
Ўзбекистон, жоним тўшай соянгга.
Сендай меҳрибон йўк,
Сенингдек кўркам,
Римни алишмасман бедапоянгга.

Бир гўша сув бўлса, бир гўша қирлар,
Қанча юртни кўрдим, қанча тақдирлар.
Қайга борсам суяб, бошни тик тут деб,
Тоғларнинг изимдан эргашиб юрар.

Кўрдим сулувларнинг энг фарангларин,
Ё худбинман ё бир содда касман мен:
Парижнинг энг гўзал ресторанларин,
Битта тандирингга алишмасман мен.

На гапга кўнайин,
На тил билайин,
Кўздан уйқу қочди, дилдан ҳаловат.
Уч қуида соғинсам нима қилайин?..
Чала қолар бўлди ҳамма саёҳат.

Билдимки, баридан улугим ўзинг,
Билдимки, яқини шу тупроқ менга.
Баҳорда Бахмалда туғилган кўзинг
Араб оҳусидан азизроқ менга.

Сен билан ўтган ҳар кун байрам-базм,
Сенсиз бир он қолсам ваҳмин келади.
Сени билганларга қиламан таъзим,
Сени билмасларга раҳмин келади.

ФАРЁД

Кўрмай яшаб кетганлар бор бахтиёр,
Билмай яшаб кетганлар бор бахтиёр.
Биз сен билан қўл ушлашиб юргандик,
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

Кўришмасдик худоёим тенг кўрмаса,
Кўриштириб сўнг наҳот ҳол сўрмаса.
Бахт берса-ю, аммо фарзанд бермаса,
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

Нетай шундай кенг дунёга сиғмасам,
Боламга деб ўйинчоқлар йиғмасам,
Тушларимда алла айтиб йиғласам,
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

Тун чўкса-ю, кўринмаса тонготар,
Қай томонга ёнбошласам тош ботар,
Онам олиб қўйган бешик бўш ётар,
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

Синовми бу ё синоат, билмадим,
Ё кўникдим, ё қаноат қилмадим,
Битта йўргак ювиб дорга илмадим,
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

Кўнглим ўксир қўйнимга зар тўлса ҳам,
Уйим агар Тоғжимаҳал бўлса ҳам,
Вой болам-а, тугилмаган жон болам!
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

* * *

Мен на боїваччаман,
Мен на султонман,
Ғариб бир онага ғариб ўғлонман.
Агар сен ер бўлсанг, мен ундан хоксор,
Агар сен шер бўлсанг – мен ҳам арслонман.

Кундайин йилларим ўтар тизилиб,
Бир бошига бир ўлим турар сузилиб,
Бўйишим эгилгунча кетсин узилиб,
Орият йўлида кўксен калқонман.

Борингда соянгга сажда этарлар,
Ношингни сб, кўлинг тишлаб кетарлар.
Йўғингда кўз қоқмай танилаб кетарлар,
Дўст дегандан озор топган инсонман.

Кумга тўлиб қолган гавҳари кўзим,
Гоҳи тушунмасман ўзимга ўзим.
Худо-бор-ку дейман, ўқсинма, Азим,
Токай бу дунёда юраги қонман.

Дегайлар ёлғизга худойимдир ёр,
Бу дунёда беклар, у дунёда хор.
Ўзимдан ҳам содда болаларим бор,
Бўта етаклаган оғир қарвонман!..

ЮРАК БИЛАН СУҲБАТ

- Соҳиб дилим, нега кунда йиғлайверасан,
Нега йиғлаб ҳиқ-ҳиқ, юрагингни тиғлайверасан?
Кунда шу хол, дўсти ҳалол, хайронман мен ҳам,
Ўпкам тўлиб кетар бир кун йиғламай кўйсам.
Хавотирдамисан, онаизорингданми,
Ё дўстингдан куйганмисан, ё ёрингданми?
- Онам ўлган... Бу иккиси жумбок мен учун,
Иккови ҳам менга кўрсатар кучин.
Шундай дамлар йиғламасдан ёзолмайман шеър,
Сенга нима, тўхтаб юриб, уриб туравср.
- Соҳиб дилим, майлига-ю, кўп йиғлайсан-да,
Қараб турсам ҳеч бир лйраб сен кулмайсан-да?!
- Мен шунақа йиғлоқроқман, ҳамма билади,
Фақат... ўлсам йиғламайман, уят бўлади.

ТИЛАК

Ҳар кимсанинг бўлсин ўзин бошпанаси,
Ҳар кимса ўз кулбасида даврин сурсин.
Одамни-ку айтмай турай, бу дунёда
Ҳатто, қушнинг ёт бутокда ини қурсин.

Тирик инсон бир куни оч, бир кун тўқдир,
Бир кун тўкин, бир кун бурда ноин йўқдир.
Бир ўғил-ку отасиз ҳам кунин кўрғай,
Отаси йўқ халқнинг кўрган куни қурсин.

Ғарчи бошин эггани йўқ эдик бизлар,
Экканидан теккани йўқ эдик бизлар.
Ватанида ватани йўқ эдик бизлар...
Ўша зулмат ўтмиш, сенинг уйинг қуйсин.

Ўз элингда энди ҳушинг ўзинг чоғла,
Ўз қўлингда энди қушинг, ўзинг овла.
Олтинларинг тирноқларинг билан кавла,
Ва йнгиб қўй! Болаларинг учун турсин.

Бешикларга тўлиб кетсин бир, ўзбеклар,
Тили чиқмай кўзи чакнар, ҳур ўзбеклар
Давлатбеклар, Эътиқодбек, Иймонбеклар
Бобожон, деб соқолларинг силаб турсин.

Мен бу шеърни ёзганим йўқ атай ўйлаб,
Мен шеър ёздим гуркираган юртга бўйлаб.
Шундай юртни худойимнинг ўзи қўллаб,
Шундай юртни худо ўзи асраб юрсин!

ВАТАН

Эй менга эртақлар сўйлаган Замин,
Эргашиб изингдан қолмасман сенинг.
Ўзгалар наздида Боғи Эраминг
Жийданг япроғига олмасман сенинг.
Ватан, қайда бўлмай, сен ҳамроҳимсан,
Боболарим ётар саждағоҳимсан.

Офтоб келин тушган боғларинг кўркам,
Ялшизлар ястанган дала-даштларинг.
Осмонга туташган оқтерак ўлкам,
Кўнглимда ўзгача сайру гаштларинг.
Ватан, қадрим уйи – хонақоҳимсан,
Боболарим ётар саждағоҳимсан.

Олтин бешик узра аллалар айтиб,
Ҳамиша бедорим – онаизорим.
Жилғаси жаранги тошда уйғотиб,
Юрагимга кириб келган баҳорим.
Ватан, қунда боқиб тўймайин, кимсан –
Оқ оғриниб ботар саждағоҳимсан.

Суйиб сийм-танимга солган сен чўғни,
Пойинг ўпсам арзир чўкка тушиб тиз.
Сен-ку мангудирсан, мен борму-йўқми,
Мен қайдан қунимни кўрардим сенсиз.
Ватан, жонга жондан якипроғимсан,
Қавмим илдиз отар саждағоҳимсан.

Алқаб мени кузат, илҳақ мени кут,
Эй бир парча булут, эй бир парча йўл.
Омон бўл, сен борки дунёлар унут,
Сенинг хузурингга элтар барча йўл.
Ватан, мен келсам ҳам келган ёғимсан,
Кетсам ҳам асқотар қарорғоҳимсан!..

ОНА ТУРКИСТОН

Кўкларга сизмай яйраб руҳи жон,
Кўзларга севинч ёшлари тўлди.
Аммо сен нечун маҳзун, паришон,
Она Туркистон, сенга не бўлди.

Кишанлар кетиб, етгач муродга,
Шаҳид ўғлонлар қелдими ёдга.
Куйкалак кўнгиш тўлдими додга,
Она Туркистон, сенга не бўлди.

Эрк йўқлаган чоп кўз ёш нимаси,
Кетди бошингдан аждаркўлкаси,
Арслонлар тукқан, шерлар ўлкаси,
Она Туркистон, сенга не бўлди.

Сен бир бўстонки, гуллари сўлмас,
Қиёматда ҳам чироғини сўнмас,
Болам деб қўйсанг сен намоққа,
Она Туркистон, сенга не бўлди.

Чорласанг тўшинг норингга тўлар,
Дарёдай тошиб, шамолдай елар.
Йўқлардан елиб Чўлпонинг келар,
Она Туркистон, сенга не бўлди.

Эй ёри азиз, эй бағри қуёш,
Жигаргўшагман жонингга жондош.
Кувонганингдан қилдингми кўз ёш,
Она Туркистон, сенга не бўлди.

АЛПОМИШЛАР ЮРТИ БУ ДИЁР

Алпомишлар юрти бу диёр,
Достон бўлган Рустамлари бор.
Шу ўлкада офтоб айвони,
Шу ўлкадан бошланар баҳор.

Гўзал юртнинг кўркига чирой,
Узун кокил малак Барчиной.
Хур қизлари кўча тўлдирса,
Гўё ерда сузиб юрар ой.

Мен ҳам шу эл фарзандидирман,
Кўз қораси, дилбандидирман.
Эркаланиб бағрида ўсдим,
Мен ҳам уни жондан суярман.

Алпомишлар юрти бу диёр,
Достон бўлган Рустамлари бор.
Шу ўлкада офтоб айвони,
Шу ўлкадан бошланар баҳор.

ИЗҲОРИ ДИЛ

Кўхна тол бешикдан
Бошланган олам,
Сенга иддаолар
Қилмай севаман.
Бир куни синглим, деб,
Бир куни онам –
Ватан,
Кимлигингни
Билмай севаман.

Тўзғийди тўнингдан
Тортган тўралар,
Кеча тузингни еб,
Сотган тўралар.
Энди пушаймонда
Туйнук мўралар –
Мен сенинг ёнингдан
Жилмай севаман.

Менга еринг суюк,
Осмонинг суюк,
Боқсам тенг
Тўрттала
Томонинг суюк,
Товонимга кирган
Тиконинг суюк –
Кафтдан зирапчанг ҳам
Олмай севаман.

Чўксанг,
Тур, синглим деб,
Сочинг силайман.
Сўксанг,

Опам дейман,
Умринг тилайман.
Сендан ранжймайман,
Гина қилмайман –
Хоҳ хўмрай,
Хоҳ жилмай,
Бирдай севаман.

Ваган –
Юрагимнинг
Олампаноҳи,
Бу дунё
Букри бир
Жийдангининг шоҳи!
Кўзим ёши билан
Сугориб гоҳи,
Кўксимда ўстирган
Гулдай севаман.

Бу ёруғ жаҳонда
Йўғу боримсан,
Тилимнинг остида
Новвот – заримсан.
Сен меннинг ягона
Пайғамбаримсан,
Мен Билол,
Мен Ҳабаш –
Кулдай севаман!

ТАЛАБАЛАР МАДҲИЯСИ

Алп ўғлонлар ўлкаси бу кўҳна Турон,
Қалқонлари, қанотлари, илм истанг.
Ярим жаҳон бунёд этган Соҳибкирон,
Алишернинг авлодлари, илм истанг!

Тахтдан тушганда ҳам отдан тушмай юрган,
Аждодингиз уй қурмаган – Давлат курган.
Юрти учун елкасида тоғлар сурган –
Рустамлари, Фарҳодлари, илм истанг.

Кўз очгандан кезиб етти баҳри уммон,
– Етти-тилда сўзлашган биз тили бийрон.
Ватанида Тоғмаҳаллар тиклар султон –
Бобурлари, Бехзодлари, илм истанг.

Ҳақ йўлида сиз илмнинг умматлари,
Халқ йўлида ҳидояти, ҳимматлари.
Мадад бўлсин Яссавийнинг ҳикматлари,
Бобо Машраб баётлари, илм истанг.

Илм истанг, изингиздан ибрат ёғсин,
Ихлосингиз, шахдингиздан шиддат ёғсин.
Ортингиздан мағрур-мағрур миллат ёғсин,
Мулки Турон нажотлари, илм истанг!..

Алп ўғлонлар ўлкасидир Ўзбекистон,
Эрки элнинг қанотлари, илм истанг.
Ярим жаҳон бунёд этган Соҳибкирон,
Алишернинг авлодлари, илм истанг.

СИЗГА АЙТСАМ

Сизга айтсам, ҳали тупроқ ботмай товонга,
Ва муҳаббат қийноқларин билмасдан олдин,
Ажиб тугён келаверди бостириб қонга,
Мен юртимга кўнгил бериб балога қолдим.

Мана энди армоним кўп кўринмайдиган,
Кўринса ҳам бировларга шунчаки эрмак.
Дала йўлда қуриб қолган ялпизнинг зори,
Шотутларнинг сувга тушган кўз ёшларидек.

Сиз куларсиз, бу китобий сўзларни қўй деб,
Хитобларни тўкаверма бола, липпадан.
Аммо рости, лабда болдек қотиб қолган шу —
Онам сутти, онам сутти эканда Ватан!

Шу Ватанга нафим бўлса дейман менинг ҳам,
Ва мактанчоқ шонрчалар текканда жонга,
Уятларда ловуллаган юзимни босиб,
Овунаман мўмину соф Ўзбекистонга.

Давраларни ҳайрон этиб кетаман чиқиб,
Юлдузлармас, каранг кўкда порлаган улар —
Шу юрт учун қурбон бўлганларининг кўзлари.

Бу қиз эса тушунмайди, тушунмас мени,
Бу қиз менинг кўзларимдан излар тасалли.
Севаман, деб сочим силаб, юзма-юз ёлғиз,
Ва слкамга нигоҳ тираб ўйлайди: далли.

Билмайднки, ҳали тупроқ ботмай товонга,
Ҳали севги азобларин билмасдан олдин,
Келаверди бир дунё ҳис бостириб қонга,
Мен туйғуга кўнгил бериб балога қолдим.

Билмайдикки, юрсам-турсам йўлдошим шу юрт,
Уйкумда ҳам жонга босиб ёгаман кўлин.
Қиз дегани Зулайҳодай сулув бўлса ҳам,
Севолмайдди уни ҳеч ким, севмаса элини.

Мақтабдошим бўлар эди – менинг сирдошим,
Кечалари кўкка боқиб ўйлар сурардик.
Қайда кибор кимса кўрсак ё бир тубанлик,
Кўлимиз мушт, тишимизни қайраб юрардик.

Уни бугун бешикдаги бола ҳам танир,
Ояним дейди. ўзи маъқул, сўзлари маъқул.
«Сен бекорчи хаёлларни сувга соч энди,
Яшашни бил», – дея менга хат ёзар нуқул.

Яшашни бил! Йилгиллайди кўзларин ёмон,
Яшашни бил! Қулар ошпоқ кўйлак, оқ бадан.
Севаман, деб қасам ичар талабасига,
Йилгилларда нутқ сўзлар: она бу – Ватан!

Ҳовучимда бўтана сув ичмасман энди,
Хайр энди болалигим, бебаҳо тилсим.
Мақтабдошим бўлар эди, эпг-яқин-дўстим,
Уни бугун сенинг шаффоф руҳинг кўр қилсин.

Сиз куларсиз, бу хитобий гапларни кўй, деб,
Аммо ростки, бир хикматни энди билдим мен:
Ҳей одамлар, лабда болдек бўлиб турган шу –
Онам сутти, онам сутти эканку – Ватан!..

Шу Ватанга нафим тегса дейман менинг ҳам,
Юрак ундан бир сўз кутиб бўйлар осмонга.
Ўғлим, деса икки кўллаб жонимни тутиб,
Сингинаман мўмин ва соф Ўзбекистонга.

ҚАЙДА БОР

Ёмғир ёғар шитирлаб,
Нурми, ипак толалар.
Баҳор келса қиқирлаб,
Қирга чиқар лолалар.
Лолалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Кўкни булут ўрайди,
Ерни ёмғир аллалар.
Райҳон ҳидин тарайди,
Донга интиқ далалар.
Далалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Саман йўрға ер чизиб,
Тошда омоч сирғалар.
Оқар ойни оқизиб,
Жилдир-жилдир жилғалар.
Жилғалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Қалбга таскин изласанг –
Тургун чолни сўрагин.
«Тановар»ни тингласанг,
Сел бўлади юрагинг.
Наволар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Кўринганини дуолар
Қилар бизда момолар.
Ғанимга ҳам омонлик
Тилар бизда момолар.

Момолар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Бизнинг бўстон қайда бор,
Шоҳимардон қайда бор,
Сўлим Сурхон қайда бор,
Самарқандион қайда бор-а,
Ўзбекистон қайда бор!

ҚУЁШИСТОНИМ

Манглайимга битган Ер,
Болалигим ўтган Ер.
Тулпор бўлиб тойинсам
Менга елка тутган Ер.

Қай манзилга ошиқиб,
Мен остона ҳатласам,
Ота бўлиб кузатган,
Онам бўлиб кутган Ер.

Кўхнурдан кўхлигим,
Онам – Ўзбекистоним.
Ўзбекман, ўзбеклигим
Менинг олий унвоним.

Сен борсанки, қаддим тик,
Паноҳим, соябоним.
Сен борсанки, бағрим бут,
Бутундир бурда ноним.

Тириклигим сен билан,
Суюклигим сен билан.
Ўзинг улуғ бўстоним,
Ўзинг ёруғ жаҳоним.

Улуғтоғдай улуғим,
Қалъам – Ўзбекистоним.
Ўзбекман, ўзбеклигим
Менинг олий унвоним.

Менга сенинг меҳрибон
Ҳар нигоҳинг бир давлат.
Ҳар лутфинг бир иноят,
Ҳар қараминг – тожу тахт.

Сен борсанки, мен ҳам бор,
Жонга жон пайванд диёр.
Боланг бўлиб ёнингда
Юрганлигим ўзи бахт.

Қабул айла қуллуғим,
Қадим Қуёшистоним.
Ўзбекман, ўзбеклигим
Менинг олий унвоним.

ИФТИХОР

Ширмон қулча юзлари
Райҳонгидир бу элининг —
Узун сочли қизлари
Тўмаргидир бу элининг.

Ўзбек қизин кимлигин,
Ким айтади мен айтмай;
Қирқ йил қирғин бўлса ҳам
Ёрнин кутар миқ этмай!..

Эркин тугар бошида,
Номус дея от чопган.
Алп ўғлонни қошида
Аскартоғлар тиз чўккан.
Ўзбек ўғлини кимлигин,
Ким айтади мен айтмай.
Майдонларини титратган,
Елкалари ер ўпмай!..

Гулга чўмсини излари,
Эркин йўлдош, ёр бўлсин.
Шундай юртнинг қизлари,
Ўғлонлари бор бўлсин!

ЎЗБЕК

Ўзбекка ўхшатиш топмоқ муаммо,
Ўхшаса ўзига ўхшайди ўзбек.
Қиёси йўқ унинг, меҳри бир дарё,
Дунёда болам деб яшайди ўзбек.

Бир қўлда беланчак, бир қўлда Қуръон,
Бир елкада кетмон, бирида нймон.
Барчага баробар бир офтобсимон,
Яшнасин олам деб яшайди ўзбек.

Ўнга бўлса ўрни бошқа унинг-чун –
Ўғлим оташимдан яралган учқун.
Қизим парилардан чехраси гулгун,
Юзлари лолам деб яшайди ўзбек.

Момолари тетик юзга кирса ҳам,
Боболари қайси йигитлардан кам.
Зурёдлари бўлса бир ҳовлига жам,
Тўшак етмай тўнини тўшайди ўзбек.

Эхтиром этганга эҳромлари бор,
Кеккайганга бўйин эгмагай зинҳор.
Бешингида жажжи Исломлари бор –
Тош ўтмас қўрғонга ўхшайди ўзбек.

Киндик қони томган тупрок унга шон,
Керак бўлса, бесўз бахш этар у жон –
Кўкракка урмайди: Ватан деб, Ватан!
Алпомниш ўғлонга ўхшайди ўзбек.

Муҳаммад, ким бўлдинг қиёсин топиб,
Ўхшаса – ўзига ўхшайди ўзбек.
Ёмон шеър ёзсанг ҳам бетингдан ўпиб,
Кам бўлма, болам, деб яшайди ўзбек.

ЎЗИНГДАН ҚЎЙМАСИН, ХАЛҚИМ

Қушдай учиб кучоғингдан дунё кездим,
Кезиб-кезиб топганларим Соғинч бўлди.
Қанча олис кетсам шунча қадринг сездим,
Қайда юрсам ёди-меҳринг овунч бўлди.
Айлапайин қора қошу кўзингдан-а,
Ўзингдан қўймасин халқим, ўзингдан-а!..

Биров учун бировлар туш кўриб бермас,
Миннат қилмай бир боғ ўтин ўриб бермас.
Байрамнингда ойлаб базм қилган каслар,
Бошингга иш тушса бир кун туриб бермас.
Номус куйи тушмасин ҳсч бўғзингдан-а,
Ўзингдан қўймасин халқим, ўзингдан-а!..

Эрк водийси – заҳматларга сийловдир бу,
Тоғ қоқилиб от бўлгувчи яйловдир бу.
Ранж чекмасанг нурли-нурли тонглар қайда,
Синовдир бу, балки буюк синовдир бу.
Бош кетса ҳам қайтма энди сўзингдан-а,
Ўзингдан қўймасин халқим, ўзингдан-а!..

Болдан ширин татир қора буғдойинг ҳам,
Ўзингдан бўлса гар шоҳу гадойинг ҳам.
Бир тану жон, бир-бирингдан рози юрсанг,
Худойим ҳам сендан рози, худойим ҳам.
Гоҳи ипак, гоҳи яқтак бўзингдан-а,
Ўзингдан қўймасин халқим, ўзингдан-а!..

Эр бошига иш тушса ўт кечгувчидир,
Чидаймиз-да, бу заҳматлар ўтқинчидир.
Хурлигинг ҳақ – қолган бари ўтаверсин,
Бу дунёда энг ёруғ бахт – эл тинчидир!..
Айирмасин беминнат нон-тузингдан-а,
Ўзингдан қўймасин халқим, ўзингдан-а!..

ЁШЛАР МАДҲИЯСИ

Оқ йўргакка ўрагансан ўзинг бизни,
Оқ ювиб, оқ тарагансан ўзинг бизни.
Бешигимиз узра бедор она бўлиб,
Кунимизга ярагансан ўзинг бизни.
Фидойинг бўлгаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!..

Қалқонинг бор, ким қасд қилса гар жонингга,
Алпомишлар руҳи ёр ҳар ўғлонингга.
Асрагаймиз гиёҳинг ҳам гулдай ўпиб,
Ёшлар яқин йўлламагай кўрғонингга.
Адойинг бўлгаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон.

Тузинг тотиб, унутганлар хор бўлади,
Кўзларига икки дунё тор бўлади.
Шодон дамнинг кўролмаган юртфурушлар,
Бир кун бир кафт тупроғингга зор бўлади.
Ёнингда тургаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!..

Гул кўринган даштнингдаги гиёҳ – хасдир,
Соддадилу улуғворлик сenga хосдир.
Севамизки, чўлларинг ҳам бизга жаннат,
Тупроғинг ҳам Макка мисол муқаддасдир.
Онадек кўргаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!

ЎЗБЕКМОМО

Фаришталар файзи ёғар юзларингдан,
Аримасми қувонч энди, Ўзбекмомо.
Юрсаиғ оғғуб эргашади изларингдан,
Оғғуб бўлиб нур соч энди, Ўзбекмомо.

Келди қайтиб ёт юртлардан қарвонларинг,
Қўнғироғи кўкенигдаги армонларинг.
Ўзингники ўзинг ёпган ширмонларинг –
Сенга тегмас кирмоч энди, Ўзбекмомо.

Эй сен ҳикмат дилёри, эй сирли бағир,
Не даҳога йўл кўрсатдинг ўзинг, ахир.
Темурга ҳам алла айтган ўзинг, ахир,
Қайтар қалбга ишонч энди, Ўзбекмомо.

Озод юртда, обод юртда бор келажак,
Хур ўлкага мудом йўлдош, ёр келажак.
Ҳали не-не Алпомнишлар тугилажак,
Бахтинг бошига гултож энди, Ўзбекмомо.

Тўқилмасин сочингдаги битта толанг,
Омон бўл сен, омон бўлсин дашту даланг.
Чўпон боланг, дехқон боланг, султон боланг –
Кел, дуога қўл оч энди, Ўзбекмомо!..

ЎЗБЕКИСТОН ПОЛВОНЛАРИГА

Майдон узра давра кураp
Ўзбек курашса.
Тоғларни елкада сураp,
Ўзбек курашса.

Ўзбегимнинг кураши ҳам
Ўзидай халол –
Даст кўтариб ерга ураp,
Ўзбек курашса.

Пахлавонлар, юрт майдонга
Йўлласин сизни,
Алпомишлар руҳи доим
Қўлласин сизни.

Эҳром бўлса – сиз ҳам эҳром
Айланг полвонга,
Гирром бўлса – соққа қилиб
Отинг осмонга.

Оқ яхтакли, оқ тилакли
Оқ ниятларим,
Хур Ватанинг шуҳратини
Ёйинг жаҳонга.

Полвонларим, юрт майдонга
Йўлласин сизни.
Пахлавон Маҳмудлар руҳи
Қўлласин сизни!

Ўзбекистон зар ундирар
Дехкон ўлкадир,
Даштида ҳам дури гавхар,
Бўстон ўлкадир.

Белларида белбоғи бор
Ўғлонларининг,
Чўпонни ҳам, султони ҳам
Полвон ўлкадир.

Ботирларим, юрт майдонга
Йўлласин сизни,
Аждодларининг руҳи доим
Қўлласин сизни.

* * *

Тупрок юртим менинг,
Тўпори юртим.
Кўзимга тўтиё ғубори, юртим.
Энг хушрўйи гуллар гулрухсори юртим,
Энг хушбўйи боғларининг ифори, юртим,
Энг баланд тоғлардан юқори юртим,
Муродни кўнглимининг хумори юртим.....
Бенаво билмаган,
Бедард сиғмаган,
Беюзга бенасиб дийдори, юртим.

МУҲАММАДГА МАКТУБ

Қўлинг гулга айлансин ёр кучганда,
Лаҳча чўғ ҳам хўплагин сув ичганда.
Сев, юрагинг карвон бўлиб кўчганда,
Ишқдан олис сахро борми, биродар?..

Ошиқларнинг орасида ҳакам йўқ,
Дардинг айтсанг, эшиттувчи одам йўқ.
Ишқ дардига ишқдан бўлак малҳам йўқ,
Бундан оғир савдо борми, биродар.

Қаён бошинг урма, бу дунё бир кам,
Бировга бер ўзинг муҳтож бўлсанг ҳам.
Ўзга ғами ўлдирмаса ўлсанг ҳам,
Ҳаётингда маъно борми, биродар.

Бок бу фалак ишларига ўнгланиб:
Кимлар ўтар бир жони минг тўғралиб,
Кимлар ўтар қобигига ўралиб,
Дардсиздек бедаво борми, биродар.

Лочин кўкда нетар кўзи ўтмаса,
Синдир қаламингни сўзи ўтмаса.
Ватан десанг ўпканг тўлиб кетмаса,
Шеър ёзишга бало борми, биродар!..

ПОСБОНЛАР

Сизда ором қайда,
Сизда тин қайда.
Сиз тўйиб ухлаган битта тун қайда.
Эл-юрт оромини асраган зотлар,
Эл меҳри асрасин Сизни ҳар жойда!..

Сизни учратаман тоғда, далада,
Хизматда ҳамиша, қорда, жалада.
Сизга сабот берсин, Сизга куч берсин,
Буюк зотлар руҳи шундай паллада.

Ҳар кун офтоб билан соғ-кўришиб юз,
Уйдан омон чиқиб, омон қайтингиз.
Ризки улуғ бўлсин, кўксин улуғ бўлсин,
Хонадонингизу мамлакатингиз.

Йўллар равон бўлсин, йўллар оқ бўлсин,
Баҳор майсалари кўкчироқ бўлсин.
Бурчга садоқатли эй фидойилар,
Поклигингиз Сизга кўзмунчоқ бўлсин!..

Сизда ором қайда, сизда тин қайда,
Сиз тўйиб ухлаган битта тун қайда.
Эл-юрт оромини асраган зотлар,
Эл меҳри асрасин Сизни ҳар жойда.

АНДИЖОНИМ

Боғи шамол бўйларида кезиб юрдим,
Боболарим пок руҳини сезиб турдим.
Тупроғини кафтга олиб кўзга сурдим,
Шоҳ паҳлавон Бобур юрти Андижоним.

Бунда яшар ўз аҳдига вафодорлар,
Кўзни олар лўппи-лўппи пахтазорлар.
Гул ундирган даласидан кетмай қорлар,
Азиз бободехқон юрти Андижоним.

Жаннатмакон сўлим шаҳар гулзорлари,
Учаман дер Асаканинг тулпорлари.
Мард элимнинг лочинлари, шунқорлари,
Қахрамон Қобилжон юрти Андижоним.

Бу ўлкада Мохларойим излари бор,
Парилардай қорамайиз қизлари бор.
Жамолидан ой уялган юзлари бор,
Тандир-гандир ширмой юрти Андижоним.

Бу маконни Хизр бобо қўллаб юрар,
Хирмонига пок нафасин йўллаб юрар.
Тушида ҳам даласини ўйлаб юрар,
Осмон қадар имкон юрти Андижоним.

АМИР ТЕМУР

Самарқандда қолди Бибиҳон,
Йўллар қараб толди Бибиҳон.
Ўзбек – сени ўзбек қилгунча,
Қирқ йил отдан тушмади султон.

Шоҳ дейилса оғиз бўшалар,
Канизаклар кўша-қўшалар.
Ватан пойин кучди кечалар,
Ёр белдан кучмади султон.

Мақтов – манзил маломатларга,
Шоҳни риё етаклар жарга. - -
Қайрилмади хушомадларга,
Ёлгонларга учмади султон.

Гарчи имо қилса – қилмайин,
Ўттиз ўлка жиловда, тайин.
Бир қултум ҳам манманлик майин
Татимади, нумади султон.

Самарқандда қолди Бибиҳон,
Йўллар қараб толди Бибиҳон.
Ўзбек – сени ўзбек қилгунча,
Қанча дарё кечмади султон.

БОБУР НИДОСИ

Тоқатим толди оқибат,
Тахтни ёв олди оқибат.
Ўз юртим қолди оқибат,
Афгон кетдим дарё кечиб.

Омад келар-кетар экан,
Жон дўстинг ҳам сотар экан.
Ортингдан тош отар экан,
Ҳайрон кетдим дарё кечиб.

Икки кўзим элимдадир,
Чўгдек сўзим тилимдадир.
Дилим ёниб, дилимда бир
Армон, кетдим дарё кечиб.

Юртдан айро адоғ кўнглим,
Ғуборига мушток кўнглим.
Йинглаб бу кун бу шоҳ кўнглим
Вайрон, кетдим дарё кечиб.

Боғишамол сайр энди –
Қилгай чикиб ғайр энди.
Бобурниг йўқ, хайр энди,
Анжон, кетдим дарё кечиб.

МЕН ДАРДИМНИ КИМГА АЙТАМАН

Самарқандга борсам мен агар,
Улуғбекни кўриб қайтаман.
У кон йинглаб турар ҳар сафар: –
Мен дардимни кимга айтаман?..

Бағримда бўйи етган бўз болам,
Мерган болам, лочини кўз болам.
Бўғзимга тиг урган ўз болам,
Мен дардимни кимга айтаман?

Сезмай қолдим... Ўшанда чоғим,
Юлдузларда экан йингоҳим. – — — — —
Билмадим не эди гуноҳим,
Мен дардимни кимга айтаман?

Қанча ғамга ботмаган эдим,
Қанча оғу ютмаган эдим.
Ўз боламдан кутмаган эдим!
Мен дардимни кимга айтаман?

Таним музлаб, гоҳ тош қотаман,
Мен шоҳ эмас, ахир, отаман.
Гўримда ҳам ўйлаб ётаман,
Мен дардимни кимга айтаман?..

Самарқандга борсам мен агар,
Улуғбекни кўрмай қайтмайман.
У менга кон йинғлар ҳар сафар,
Мен кимга айтишни билмайман.

ЧЎЛПОН

Ўлса ўзи ўлар,
Сўзи ўлмайди,
Ҳамиша барҳаёт насл шоирлар.
Ҳақиқий шоирнинг қабри бўлмайди,
Юракка кўмилар асл шоирлар.
Йўқса йўқламокни ўргатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.
Хазон билмас боғдир шоирнинг зўри,
Сархил мевалари мунтазир бағир.
Кўкка туташ тоғдир шоирнинг зўри,
Тоғни ерга кўмиб бўларми ахир?..
Эрақ сўйламакни тўхтатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.
Бошга болиш қилиб қайин пўстини,
Балки у ҳоргану ухлаб ётгандир.
Душмани тап бериб, кўриқлаб уни,
Эхтимол, энг яқин дўсти сотгандир...
Рост сўзини айтар, уйғотинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.
Қани шесърни снган маҳмадоналар,
Енг шимариб энган маҳмадоналар.
Ўзин чорбогидан ўзи юлқилаб,
Гулханга гул кўмган маҳмадоналар?
Туртиб турғазинг бир, сўзлатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.
Ўзи қаландару шоир байти – шох,
Тупроқда гиёҳу осмонда кушдир.
Шоирни ўлдирмоқ – сувни ёндирмоқ,
Ерни снндирмоқдек мушкул юмушдир.
Эй, сиз, ўйлаб сўзни ўйнатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.

ЛАГАНБАРДОРЛАР

Стални каззоб деб, зорланманг хадеб,
У ҳам фарзандидир битта инсоннинг.
Билмоқчи бўлсангиз, қабри қайда деб,
Лаганбардорлардан сўранг Чўлпонни...

Отабек Кумушнин кўзларин ёниб;
Ўзи ҳам ортидан қилгач сафарлар,
Қодирини бобонинг қўлларин ўпиб,
Чоҳга итарган ҳам – лаганбардорлар.

Улар иблис билан тили бир ўртоқ,
– Улар Азронлга содиқ чопарлар.
Аввал Усмонларни сотиб, кейинроқ
Фарёд кўтарган ҳам – лаганбардорлар.

Ёв надир? Зўр келса ўлдиради ёв,
Булар қон сўргувчи исқаптопарлар.
Қаҳҳорни кандкасал,
Ойбекни соқов
Қилиб қўйганлар ҳам – лаганбардорлар.

Улар устозига қулдайин кимса,
Меҳрибон ҳомийси шогирдларининг.
Ўзи ўлдириб, сўнг мазоригача
Кўтариб боришар тобутларини...

Стални каззоб деб, зорланманг хадеб,
У ҳам боласи-да битта инсоннинг.
Билмоқчи бўлсангиз, қабри қайда деб,
Лаганбардорлардан сўранг Чўлпонни!

МАРУХ ДОВОНИ

Черкас чўпони Муродиш Кўчқоров 1962 йил кузида Ғарбий Кавказ тизмаларидаги Марух довони музикалари орасидан 1-взвод жангчилар жасадини топиб олди. Улардан бирининг фамилияси Мухиддинов эканлиги аниқланди.

Жангчи ўлди,
Кўкрагида кўргошин.
Кавказ тоғларида
Жасади қолди.
Йиғирма йилдан сўнг
Суякларини
Черкас чўпон
Муз ичидан
Топволди...

Ўзбек эди,
Қорақўз эди.
Оти –
Саттормиди,
Содикмиди,
Сотволди...
Ҳеч ким билмас,
Билгани – уш тоғдан
Черкас чўпон
Муз ичидан
Топволди...

Балки ёлғиз
Болангиз эди сизнинг,
Отангиз ё
Оғангиз эди сизнинг.
Юз йил тинмас
Нолангиз эди сизнинг,
Ёри эди

Ё бир умидвор кизини,
Дунёдаги энг гўзал,
Вафодор кизини,
Ўтга сакраб, чиқди
Ичидан музини...
Черкас чўпон
Муз ичидан
Топволди...

Қирқ йилки ким
Тиёлмаса кўз ёшин,
Йинглаб сиз-сиз
Тиёлмаса кўз ёшин,
Кўролмаса кўкка бокиб куёшин,
Токка чиқсин
Тошларга кўйиб бошин,
Эгилмаган бошларга кўйиб бошин, — — — — —
Ётган экан кўкрагида кўргошин —
Черкас чўпон
Муз ичидан
Топволди...

Сиз ҳам “Ватан”,
“Ватан” деб кўпирганлар, — — — — —
Содик ўглини
Менман деб гапирганлар,
Минбардан ваъз айтиб,
Кўкрак керганлар,
Туморлармас
Асраган жонингизни,
Кўриб кўйини,
Бу кун имонингизни —
Черкас чўпон
Муз ичидан
Топволди.

АРМОН

*Афғонистонда ҳалок бўлган ўзбек
ўғлонлари хотирасига*

Ҳиндикушдан таралади бир нола,
Юракларни титратиб зор-зор нола.
Қаранг, қонга ботиб ётар бир дала
Мангу армон бўлиб кетган ўғлонлар.

Алпомишдай келбатидан гапирмай,
Ўн саккиз ёшга ҳам кириб ё кирмай,
Ўн гулидан бир гули ҳам очилмай,
Умри хазон бўлиб кетган ўғлонлар.

Меҳнатдан бош кўтармаган деҳқон эл,
Урушдан ҳеч кўкармаган деҳқон эл.
Йўқлар сизни кўздан ёшин тўкиб сел,
Ўққа қалқон бўлиб кетган ўғлонлар.

Бир дарёга уланмаган ирмоқлар,
Бир қиз сочинн силамаган бармоқлар.
Бир тупроққа тўкилган қизғалдоқлар,
Бевақт қурбон бўлиб кетган ўғлонлар.

Аслида-ку барингиз бир ўзбексиз,
Бир юрт ўғли, бир узукка кўздексиз.
Бўғзимда тош қотиб қолган сўздексиз,
Марди майдон бўлиб кетган ўғлонлар.

Бу дунёда балки, бир онанинг сиз,
Тилаб олган ёлғиз ўғли эдингиз.

Қайтмас бўлиб қаро ерга кетдингиз,
Мулки афғон бўлиб кетган ўғлонлар.

Ботирмиди, Кодирмиди отингиз,
Қолди дилга мухрланиб ёдингиз.
Жалололдин ахир сизнинг зотингиз,
Ўзбекистон бўлиб кетган ўғлонлар!

ҚИЗҒАЛДОҚ

Қизғалдоғим, қирдан бўлак кошонанг йўқ,
Кокил ёйсанг, ердан бўлак тош ойнанг йўқ.
Ўксиб-ўксиб турганингда, ўзим бориб,
Пешонангдан ўпай десам, пешонанг йўқ.

Солланасан келинчақдай бошинг эгиб,
Жайрон ўтган сўқмоқларга ёшинг тўкиб.
Қизил юзинг қон дилимга турар тегиб,
Менингдек сен ғарибнинг ҳам парвонанг йўқ.

Қадринг билган, дардинг билган, айт, киминг бор?..
Келиб-кетар баҳор сенга бевафо ёр.
Гўзалсанки, сенга бари гуллар ағёр,
Ох урсанг, бир оҳинг тинглар остонанг йўқ..

Ёнингга мен боролмасам, ўт гуноҳим,
Бир йўқлаб қўй мен дунёдан ўтган чоғим.
Қабрим узра ҳилпираб тур, қизғалдоғим,
Мухаммаддан бўлак дўсту девонанг йўқ.

ОНА ТИЛИМ

Гарчи зуғум қилганларни ёқтирмадим,
Шеър ёздиму бўлак ишни қотирмадим.
Тилим туриб ўз тилимда гапирмадим,
Бир эсласам эзилади бағри-дилим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Онам «эркам» деб қучганда тунлар ярим,
Эрким йўқ деб зирқирарди бир жойларим.
Паровозни ҳанспратган буғдойларим,
Олтинларим, маъданларим, ипакларим...
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Кимлар учун биз эдик бир бадавийлар,
Ўзбекини қон қақшатганини ўзбек сийлар.
Ҳошимизни қон кузатди Яссавийлар,
Топганимиз ҳандалакдек тилим-тилим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Кимдир маъида миллат бўлди, кимдир қатта,
Қатта миллат – Афандисин йўқдир хатто.
Биз ниёда, биз боққанлар юрди отда,
Зулм ўтса, фақат сендан ўтди зулм,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Сен бўлмасанг нима бизга силлиқ шеърлар,
Бу дунёда тили йўқда дил йўқ дерлар.
Баҳонингку бериб кетган Алишерлар,
Юрагимнинг тўридаги сўлмас гулим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Бир қарасам ҳар шевангда минг жиллолар,
Ҳар новдангда, ҳар мевангда минг жиллолар.
Қодирийлар, Чўлпонлару Абдуллолар,
Сенинг қайтган кунинг мен туғилган йилим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

НЕГА ЙИҒЛАМАЙСАН

Қани Боғишамол кезган елларнинг,
Қирларда кеккайган қирговуларнинг,
Эслаб эзилмасму энди дилларнинг,
Нега йиғламайсан, аҳли Андижон?

Минг йиллик чинорлар бўлди-ку ўтин,
Қошу қабогингга тўлди-ку тутун.
Сойингга қолдимн сувинг бир ютум,
Нега йиғламайсан, аҳли Андижон?

Ризку рўзин сочиб айланар фалак,
Сен эса далангдан тополмай ҳалак —
Болангга бергайи битга ҳандалак,
Нега йиғламайсан, аҳли Андижон?

Наҳорингга пахта, шомингга пахта,
Лайвонингга пахта, томингга пахта.
Оқар оғу бўлиб қонингга пахта,
Нега йиғламайсан, аҳли Андижон?

Қирқ йил чорла, тўрдан-чиқмайди Бобур,
Чикса ҳам бағрингга сиғмайди Бобур.
Ҳинду қучоғида ухлайди Бобур,
Нега йиғламайсан, аҳли Андижон?

Қайинзор қаъридан узилди бир ўк,
Юракда доғ қолди, юракда бир чўғ.
Чўлпоннинг бор эди, Чўлпон энди йўк,
Нега йиғламайсан, аҳли Андижон?

Булбулзабонларнинг ҳазон ёпдимн,
Дунё уяларнинг ҳеч тенгин топдимн.
Муҳаммад Юсуфнинг шоир бўптимн...
Нега йиғламайсан, аҳли Андижон?

ҚАНИ

Бир кун ёмон чўкиб кетди
Чўккан дилим –
Оғайнилар, қани менинг
Узун тилим?

Ой бепарво. Осмон беғам
Чекар чилим,
Ҳой юлдузлар, қани менинг
Узун тилим?

Ўраганда белбоғ етмас
Белим қани?
Чингизларга бош эгмаган
Элим қани?

Ҳеч ким жавоб тополмади
Саволимга.
Ниима гаплар келиб-кетди
Хаёлимга.

Шу-шу юртда бош кўтариб
Юролмайман.
Сиз қанда-ю,
Мен йигламай
Туролмайман.

ФИҶОН

Қайлардасан ўзинг, қанисан ўзинг,
Сен кимнинг бир парча жонисан ўзинг.
Боболарнинг кимдир, момоларнинг ким,
Сен қачон ўзингни танийсан ўзинг?..

Осмон тўла юлдуз армонларингми,
Сенинг бор бисотинг – дostonларингми?
Алпомниш аталмиш ботиринг қани,
Улуғбегинг қани, Бобуринг қани?

Қани буюк Аҳмад Яссавийларинг,
Румийлардан қолган маснавийларинг?
Улар кечиргайми гуноҳларингни,
Унутмагин улуғ Синоларингни...

Кулиб кун чиқодур, йиғлаб кун ботар,
Навойинг Ҳиротда безга ётар.
Юзларин ёритар тунда ой балқиб...
Машраб Балх дорида турибди қалқиб...

Ким эдинг энди ким бўлдинг бу дам,
Сени таниёлмай аждодинг мулзам.
Сен на йиғламайсан, сен на кулмайсан,
Фарзандларинг қабри қайда, билмайсан.

Қайлардасан ўзинг, қанисан элим,
Сен қачон ўзингни танийсан элим?..
Чўғ остида қолган кулдайгинасан,
Отинг бору ўзинг йўғдайгинасан.

ДАРЁ

Баҳодирга

Дарё кўйган эдим болам исминни,
У дарёга чўкиб кетди бир кун...
Аждар бўлиб сувлар ютди жисминни,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.

Билганимда кўймасдим ҳеч елкамдан
Товончаси энди ерга текканда –
Сойнинг тоши болиш бўлди эркамга,
Энди менга ўғил бўлинг балиқлар.

Кўлчаларин силкитиб у бемажол,
Йиғлаб-йиғлаб оқиб кетди эҳтимол,
Қирғоққа зор бокиб кетди эҳтимол,
Энди менга ўғил бўлинг балиқлар.

Қонхўр дарё қаро қилди кундузим,
Кўзим нури ўша эди, ёлғизим,
Бу дунёда қолмади энди изим,
Энди менга ўғил бўлинг балиқлар.

От кўйганда нечун кўнглим сезмади:
Исми билан экан инсон қисмати!..
Ўз болам-ку ўз бағримда ўсмади,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.

Ўғлим десам ўртанади вужудим,
Сувни кўрсам сесканади вужудим!..
Қум устида қолди менинг умидим,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.
Дарё кўйган эдим болам исминни.

ЯНГИ ЙИЛ ҚЎШИҒИ

Далангиз оппок қор остида қолди,
Дехқонбобо, энди сиз ҳам тин олинг.
Қўлингиз қабарди, беллингиз толди,
Дехқонбобо, энди сиз ҳам тин олинг.

Баҳордан буён бир рағбатингиз йўқ,
Меҳнат қилдингизу мишнатингиз йўқ.
Белни силарга ҳам фурсатингиз йўқ,
Дехқонбобо, энди сиз ҳам тин олинг.

Осмонга туташди хирмонларингиз,
Оқтобга ил ашди армонларингиз.
Қайтиб келгунча қарвонларингиз,
Дехқонбобо, энди сиз ҳам тин олинг.

Хоҳ янги йилдир, хоҳ Наврўз сайлидир,
Барча байрам асли сиз туфайлидир.
Ёруғ олам асли сиз туфайлидир.
Дехқонбобо, энди сиз ҳам тин олинг.

Далангиз оппок қор остида қолди,
Дехқонбобо, энди сиз ҳам тин олинг.
Қўлингиз қабарди, беллингиз толди,
Дехқонбобо, энди сиз ҳам тин олинг.

КЕЛИНЧАГИМ

Келинчагим, кулиб-кулиб кетдингизми,
Юрагимни тилиб-тилиб кетдингизми.
Ёлғизликда нелар бўлсам бўлдимку мен,
Сиз муродга етдингизми-етдингизми?

Қачон мендан топган қиздан тонар дилим,
Йўллар караб қонар дилим, қонар дилим.
Пойингизга интиқ бўлиб ёнар дилим,
Ёт кўчадан ўтдингизми, ўтдингизми?

Кўнглингизни олдими шум янголари,
Авраб йўлга солдимми ё хийлолари.
Кўзингизни олдимми ё тиллолари,
Севгимизни зарларига сотдингизми?

Мулкингизга не парилар ҳавас қилмас,
Ёрим, айттинг, сизга яна нима етмас.
Нечун ойдек юзингиздан қайғу кетмас,
Ҳажр азобин сиз ҳам энди тотдингизми?

Кун ботмайини эшигингиз ёпилади,
Кўк зулфига пўлат занжир осилади.
Йиғи билан хуморингиз босилади,
Излаб-излаб шу зиндонни топдингизми?

ОҚ ТУЛПОР

Оқ тулпорим бор эди,
Беклар унга зор эди.
Оғайнилар, от менга
Ҳам дўсту ҳам ёр эди.

Ёлни ўпсам, тиз чўкиб,
Кафтимдан сув ичарди.
Чух десам, ер чангитиб,
Осмонларга учарди.

Ҳовлимизга бир оқшом
Қариндошлар тўлишди.
Тўй баҳона, отимдан
Айирмоқчи бўлишди.

Отам, йиғитсан ўғлим,
Уйланмасанг ор, деди.
Қиз ярашар кучоққа
Отганима бор, деди.

От олдидан бошланди
Чимилдикка йўлакча.
Кечир ёрим, на қилай,
Отга меҳрим бўлакча.

Қолдим икки ўт аро –
Гўшангада дилдорим.
Келин келган кечадан
Аразлади тулпорим.

Борми биздай ошиқлар,
Баҳоримда куз йиғлар.

Қизни кучсам, от йиғлар,
Отни кучсам қиз йиғлар.

Бир бор ўпсам хотинни,
Уч бор ўпдим отимни.
Жонни қийнаб яшадим,
Кимга айтай додимни.

Ёрдан кечдим отни деб,
Элга бўлдим эрмаклар.
Қайдан билсин от қадрин
От мнимаган эрмаклар.

КЎКЛАМОЙИМ

Сочимда оқ, мен баҳордан ўтиндим,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.
Қор кўйнидан зўрға сенга етиндим.
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Кўнглимга кўк бинафшалар сочилсин,
Кокилига толпоқудан соч илсин.
Бойчечакка борар йўллар очилсин,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Фасл боши, ҳам охири ўзингсан,
—Мажнунларнинг йўлдоши ҳам ўзингсан.
Лайлиларнинг сирдоши ҳам ўзингсан,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Келда энди соғинтирмай одамни,
Сен йўғингда бир ўй босди елкамни,
Қорлар кураб кўмиб келдим отамни
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Кўкинг билан кийинтирай даламни,
Оёқяланг суюнтирай боламни.
Ўзинг олгин кўксимдаги аламни,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Гинам йўқдир кузда кетган оккушдан,
Ийманмасин қайта эшик қоқишдан.
Қумри билан бирга чикдик биз қишдан,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Жон устида асраб юрай кўкни мен,
Тўйиб-тўйиб кўзга сурай кўкни мен.
Яна сенга егаманми-йўқми мен,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Дил яйрасин, дала-даштинг ясаниб,
Капалакдек, мен ялпизга ястаниб –
Икки мисра кўшиқ айтай, мақтаниб,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

* * *

Шеърият,
Эй, бевафо санам!
Кўлларингдан маҳкам тутарман,
Сендан ҳар нарсани кутарман,
Сен бир малҳам,
Сен бир ширин ғам...

Сен борсанки – заҳматларим бор:
Бу дунёда ортгирган зорим –
Ухламай қон ютган кунларим
Учун сенга раҳматларим бор!

Остопангда итинг – хаёлим:
Йўлинг пойлаб ўтгайман сенинг,
Сен кўкда кўл етмас ҳилолим.

Рухим кўкда,
Тупроқда танам,
Бағримни тилкалар бир оғриқ,
Энди бахтим ўзингга боғлиқ –
Шеърият, эй бағритош санам!..

УЛУҒИМСАН, ВАТАНИМ

Мен дунёни нима қилдим,
Ўзинг ёруғ жаҳоним.
Ўзим ҳоқон,
Ўзим султон,
Сен тахти Сулаймоним.
Ёлғизим,
Яғонам дейми,
Топинган кошонам дейми,
Ўзинг менинг улуғлардан
Улуғимсан Ватаним.

--- Шодон куним гул отган сен,
Чечак отган изимга,
Нолон куним юпатган сен,
Юзинг босиб юзимга.
Синглим дейми,
Онам дейми,
Ҳамдарду ҳамхонам дейми,
Офтобдан ҳам ўзинг меҳри
Илиғимсан Ватаним.

Сен Машрабсан,
Халқда тумор,
Балхда дорга осилган.
Навонийсан, шоҳ ёнида,
Фақирни дуо қилган.
Яссавийсан, меники деб,
Кўринган даъво қилган,
Минг бир ёғи очилмаган
Кўриғимсан Ватаним.

Сен Хўжандсан,
Чингизларга
Дарвозасин очмаган,

Темур Малик орқасидан
Сирдарёга сакраган.
Муқаннасан, қорачиги
Оловларга сачраган,
Широқларни кўрган чўпон –
Чўлиғимсан Ватаним.

Ким Қашқарни килди макон,
Ким Энасой томонда,
Жалолиддин Курдистонда,
Бобуринг Ҳиндистонда.
Бу қандай юз қаролиғ, деб
Ётарлар зимистонда,
Тарқаб кетган тўқсон олти
Уруғимсан Ватаним...

Ўғлим, десанг осмонларга,
Ғирот бўлиб учгайман.
Чамбил юртда Алпомишга
Навқар бўлиб тушгайман.
Падаркушдан пана қилиб,
Улуғбегинг кучгайман.
Ғичир-ғичир тишимдаги
Сўлиғимсан Ватаним.

Ўтган кунинг ўтган кундир,
Ўз бошингга етган кун.
Қодирийни берган замин,
Қодирийни сотган кун.
Кўлин боғлаб,
Дилин боғлаб,
Етаклашиб кетган кун.
Воҳ болам! деб айтолмаган
Дудуғимсан Ватаним.

Ёнингда кон йиғлаган бир
Шоирингга қараб қўй.

Гар Кўқонга йўлинг тушса,
Детдомларни сўраб қўй.
Ҳеч бўлмаса Усмон хокши
Келтирмоққа яраб қўй.
Олисларда қуриб қолган
Кудугимсан Ватаним.

Сен шохлари осмонларга
Тегиб турган чинорим.
Ота десам,
Ўғлим деб,
Бош эгиб турган чинорим.
Қўнглимдаги ифтихорим,
Қўйнимдаги туморим,
Ўзинг меннинг улуғлардан
Улугимсан Ватаним.

ФАЙЗУЛЛО БОБО

Қадим Бухорога лаїлақлар келди,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.
Ривоятлар келди, эртақлар келди,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Бизку эртақни ҳам сургаймиз кўзга,
Муштоқмиз хабарга, муштоқмиз сўзга.
Ҳаммадан ҳам кўпроқ муштоқмиз сизга,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Бобоюрт болларни сиздан хотира,
Чакнар чироқларни сиздан хотира.
Кўз ёш булоқларни сиздан хотира,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Кўймадик жойига эъзозингизни,
Айтмай кетдингизку дил розингизни.
Тинглаб юрармизу овозингизни.
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Йиғлар Самарқандга сирдош Бухоро,
Минорида ухлар куёш, Бухоро.
Ибн Синолари талош Бухоро,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Тупрокнинг инсонга тортиқлари кўп,
Тортиқидан инсонга оғриқлари кўп.
Гуллаган воҳанинг нотиклари кўп,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Юракка санчилиб агёр отган ўк,
Ётарсиз ерга ҳам озорингиз йўк.
Йўқлаб борай десак, мозорингиз йўк,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо!..

ХАЛҚ БҮЛ, ЭЛИМ

Қадим юртга қайтсин қадим наволарим,
Кумлар босиб қуримасин дарёларим.
Алпомнишга алла айтган момоларим
Рухини шод этай десанг, халқ бўл, элим.

Кўз ёшларинг айланса ҳам денгизларга,
Қўрғонингин бермай десанг Чингизларга.
Улугбек ном қўйиб кетган юлдузларга
Юзим босиб ўтай десанг, халқ бўл, элим.

Гўрўғлилар қонга ботса Ғиротларда,
— Кўр ўғиллар юртин сотса хилватларда,
Бобуринг беҳабар ётса Ҳиротларда
Бориб мен уйғотай десанг, халқ бўл, элим.

Куйиб кетди китобларинг карвон-карвон,
Сиполаринг малҳамга муштоқ-зорман.
Кўксингда ҳам беш асрлик куюк армон —
Навойга етай десанг, халқ бўл, элим.

Осмон дилинги орзулари турнақатор,
Ота мерос ернини ўзи бир ифтихор.
Остонангдан офтоб чиқиб, офтоб ботар
Кунларингга қайтай десанг, халқ бўл, элим.

Қадим юртга қайтсин қадим наволарим,
Кумлар босиб қуримасин дарёларим.
Алпомнишга алла айтган момоларим
Рухини шод этай десанг, халқ бўл, элим.

Эй, дил...

Бўйи райхон юртимнинг
Қадрин билиб юрдимми.

Кулганда шод,
Куйинганда
Бағрим куйиб юрдимми?
Дардин олай дедим,

Лскин
Дардин билиб юрдимми?..
Эй дил, сен айт!

Билиб, қачон
Дармон бўлдим,
Билмай қачон бердим панд,

Хуш чоғини
Кўзга суртиб,
Қучоғини айлаб банд.
Юртим менга

Она бўлди,
Нима қилдим мен –
Фарзанд?
Эй дил, сен айт!

Ой нурида ханжардек
Ялтирайди майсалар,
Бобо Широқ
Елкасида
Қалтирайди найзалар.
Сендан қандай
Садо бўлар,
Жонимга тиг сайсалар –
Эй дил, сен айт...

Бизга Ватан
Шамсимохдир,
Бизга паноҳ шу Ватан.

Доим ҳамроҳ
Шу Ватандир,
Доим огоҳ шу Ватан.
Энди кимдир,
Совут кийган
Тўмарисни билмаган –
Эй дил, сен айт!

Гиёҳ унмай,
Ер йиғлайди,
Чингиз ўтган жойларда.
Кўксимда бир
Шеър йиғлайди,
Чингиз ўтган жойларда.
Тулпор изи
Тошга сизиб,
Сўроқлайди сойларда:
Қайда қолди
Жалолиддин
Мангуберди, қайларда?..

Воҳким, шамшир
Қиндан чиқса,
Толиб – аҳли илм лол.
Баҳил бир ҳақ,
Жоҳил минг ҳақ
Ғолиб, аҳли илм лол.
Ғозилларнинг
Аҳволидан
Сўйлай десам, тилим лол...

Ёғий забон
Юрт бошига
Ёғдирган дўк – юлдузлар.
Ҳар чақнаган
Қуёшига

Ёғдирган ўқ – юлдузлар.
Хулкар эмас,
Зухал эмас,
Тили бўлса айтсин кўк –
Шўрлик элнинг
Кўзларидан
Сачраган чўғ – юлдузлар...

Бизга Ватан
Шамсимоҳдир,
Бизга паноҳ шу Ватан.
Доим ҳамроҳ
Шу Ватандир,
Доим огоҳ шу Ватан.
Энди кимдир
Ўтда куйган
Муқаннани билмаган?..
Эй дил, сен айт!

Қаранг, қадим
Самарқанднинг
Йўллари қон, сиргалар.
Мозийдан бир
Падаркушнинг
Қўллари қон, сиргалар.
Тиг ялтирар,
Улуғбекнинг
Бўғзига жон сиргалар...

Аждодини
Билмаганда
Дил бўларми, айт ўзинг.
Қавм ёдини
Билмаганда
Дил бўларми, айт ўзинг,
Фарёдини

Билмаганда
Дил бўларми, айт ўзинг –
Эй дил, сен айт!

Боболаринг
Дастингдан дод
Уриб келса, нетарсан,
Унутдинг деб
Устингга от
Суриб келса, нетарсан?
Мирзо Бобур
Мозоридан
Туриб келса нетарсан? –
Эй дил, сен айт!

— — — — —
Бизга Ватан — — — — —
Шамсимохдир,
Бизга паноҳ шу Ватан.
Доним огоҳ
Шу Ватандир,
Доним ҳамроҳ шу Ватан.
Энди кимдир
Оғир кунда
Кўлтиғига кирмаган –
Эй дил, сен айт!

Бок, Машрабинг
Келар қайтиб
Ялангоёқ Қашқардан,
Оҳ, Машрабинг
Келар қайтиб
Ялангоёқ Қашқардан.
Шоҳ Машрабинг
Келар қайтиб
Ялангоёқ Қашқардан...
Ана, Тоҳир

Сувга чўкди,
Зухро ютди захри қон,
Сайхундарё,
Жайхундарё
Оқди бўлиб нахри қон.
Зайнабларнинг
Зардобидан
Кумушларнинг бағри қон,
Офтобойим
Руҳи бўлиб,
Чирқирайди Марғилон!
Юракда бир
Армоним бор,
Тугамайди сўйласам,
Юракда хур
Достоним бор,
Офтоб тинглар куйласам.
Юртим, сенга
Фидоларнинг
Ёдига мангу машъал –
Тупроққўрган
Узра алвон
Байроқ ёнар бўйласам.

Бўлар элнинг
Болалари
Бир-бирини дер экан,
Бўлар элнинг
Зоғи лочин,
Қуёни ҳам шер экан.
Бўлмас элнинг
Болалари
Бир-бирини ер экан...
Эй дил, сен айт!
Осмонга айт,
Зоринг тинглаб,

Юлдуз йиғлаб кул бўлсин,
Инсонга айт,
Кўл бергани
Юрак бўлсин, дил бўлсин.
Сурхонга айт,
Абдулланинг
Ётган ери гул бўлсин!..
Эй дил, сен айт!

... Магрибдан ёв
Босгириб
Кславерди бир замон,
Машрикдан сен
Боравердини:
Юртимга жоним қалқон!
- Мардим –
Йиғирма миллион,
Дардим –
Йиғирма миллион...

Эрийигитов
Илма-тешик:
Ортимга ёв ўтмасин!
Танки билан
Днепрга
Чўкиб кетди Тўхтасин!
Эй дил, сен айт.
Эй дил, сен айт.
Сен айтмасанг айтгай ким –
Соҳилга бор,
Дарёга айт,
Бир зум суви тўхтасин...
Тирик жоннинг
Душманн бор,
Тирик жоннинг
дўсти бор,

Тошкентда бир
Тсмирчига
Ҳайкал қўйдик устивор:
Жигарларим,
Мана сув, нон,
Бўлишамиз баробар.
Нима топсак,
Бирга баҳам
Кўришамиз баробар!

Беш йил қирғин
Кезиб, ғолиб
Қайтганларга гапим бор.
Дзотларга
Кўкрак босиб
Ётганларга гапим бор.
Юртимнинг оқ
Сўтин ичиб
Сотганларга
гапим бор –
Эй дил, сен айт!

Бу кун шаҳид
Қаҳрамонлар
Ёди ўртар кўнглимни,
Фарғоналик
Онаизор
Доди ўртар кўнглимни: –
Одамларов,
Асролмадим
Мамадали ўғлимни,
Эй дил, сен айт!

Бизга Ватан
Шамсимохдир,
Бизга паноҳдир Ватан.

Доим ҳамроҳ
Шу Вагандир,
Доим огоҳ шу Ватан.
Энди кимдир
Оғир кунда
Кўлтиғимга кирмаган –
Эй дил, сен айт!

Чўғдек ёниб
Уфқларга
Куёш ботар, қаранглар.
Осколкалар
Азобидан
Ҳали битмай яранглар,
Яна киргин
Жангларга шай,
Ракеталар жаранглар.
Умри эъзоз,
Шундай ҳам оз,
Тушунмайди гаранглар...

Асрим темир,
Асрим чўян,
Ботмайди дил бўзлари;
Асрим доно.
Асрим нодон –
Йигирмада ўзлари.
Ўйга боғиб
“Уҳ”лар отиб,
Лабда қотиб сўзлари,
Она замин
Айланади –
Бир тугмада кўзлари.
Мовий осмон
Остида ҳеч
Тўхтамасин, дейман у,

Ўздан бўлак
Ҳеч нарсага
Ўхшамасин, дейман у.
Ваҳшаттугма,
Дахшаттугма.
Қақшамасин, дейман у...

Дахшаттугма,
Гоҳ ишонмай
Қийналаман ўзимга –
Қалдирғоч ҳам
Самолётга
Ўхшаб кетар кўзимга.
Кимлар йиғлар,
Кимлар кулар,
Бу кун тўғри сўзимга...

Сени ўраб,
Бу кун қара,
Ёвлар қайраб юрар тиш,
Уруш сўраб,
Девонаваш
Ўқталишар ойга мушт.
Бузилгин сен,
Узилгин сен,
Узилгин-у сойга туш,
Ҳеч ким билмас,
Ҳеч ким кўрмас,
Ҳеч ким сўрмас жойга туш!..

Бўйи райҳон юртимнинг
Қадрин билиб юрдимми,
Кулса кулиб,
Куйинганда
Бағрим куйиб юрдимми.
Дардин олай дедим,

Лекин,
Дардин билиб юрдимми?..
Эй дил, сен айт!

Билиб, қачон
Дармон бўлдим,
Билмай қачон қилдим қон,
Юракдан бир
Кўшиқ келар,
Юракдан бир сўз нихон:
Ўзбекистон –
Ота макон,
Ўзбекистон –
Онажон!..
Эй дил, сен айт!

Ардогида
Ўсдим, уни
Суйиб яшай нондай ман.
Кўксимдаги
Имонимдай,
Кўксимдаги жондай ман.
Ўз онамга
Севаман деб,
Айтай лекин қандай ман –
Эй дил, сен айт!

АДАБИЁТ МУЗЕЙИДА

Кодирийнинг шахсий буюмлари ичра
Бир қамчи бор экан учи тугилган.
Дарров тушунтириш килди бир мисра –
Экскурсоводнинг ҳам билгани-билган.

Деди: бу қамчининг сопи дўлонадан,
Ўзи асл қайиш, тошдан ҳам қаттиқ.
У Кумушбибининг Марғилонидан
Фалон йил адибга этилган тортиқ...

Таъриф давомини эшитмай қолдим,
Эшитган бўлсам ҳам тушунмадим ё.
Қамчига термулиб хаёлга толдим,
Музей – бу ойнага солинган дунё.

Ўтган кун ҳикматин қаердан билсин,
Экскурсоводларнинг бари алдамчи.
Аммо бугун менга қандай кераксан
Кодирийдан қолган дўлона қамчи!..

Бу хилватга сени ким кўйди ташлаб?
Суғириб оламан ҳозир қафасдан.
Савалаб чиқаман кибор ва манман
Ёзувчи зотини битта кўймасдан.

Ва дейман: ўртоклар, ана энди ёзинг,
Бир дарддан қутулди димоғларингиз.
Энди кўксингизга қайтди ҳаяжон,
Энди титрамайди бармоқларингиз.

Ахир, бу қамчининг сопи дўлонадан,
Ўзи асл қайиш – тошдан ҳам қаттиқ.
У Жаҳон отиннинг Марғилонидан
Фалон йил адибга этилган тортиқ...

ТЎН ҲАҚИДА ШЕЪР

Ўзбекнинг тўнининг енглари узун,
Ўзбекнинг жўнининг енглари узун.
Енгги узун кўйлак кийманглар, қизлар,
Маданият даргоҳида ўкисангизлар.

Тили узун бўлсин инсон деганининг,
Эътиқод деганининг, пиймон деганининг,
Қошга ўсма кўйманг, кўйманглар қизлар,
Маданият даргоҳида ўкисангизлар.

Иякдан кўзгача суринглар уна,
Қулоқ тагига ҳам уринглар уна,
Европачасига бўялсин юзлар,
Маданият даргоҳида ўкисангизлар.

Сизга ҳам гапим бор, аҳли эркаклар,
Дўппи киймай юринг, кийманг телпаклар.
Қийин бўлар сизга шляпасизлар,
Маданият даргоҳида ўкисангизлар.

Турсунали полвон, Лочин полвонлар,
Сизни кутар бунда минг имтиҳонлар.
Муаллим гапини қонун денг сизлар,
Маданият даргоҳида ўкисангизлар.

Бу шеърим шунчаки ёзилгани йўқ,
Ёзилса ҳам ҳали босилгани йўқ.
Тўнмизга қимлар осилгани йўқ –
Маданият даргоҳида ўкисак бизлар!

БУЛБУЛ

Богда булбул, овсарми, шўхми,
Бахтлимисиз, дейди бир сахар...
Яшаган мен бахтлими-йўқми,
Сенга нима қайғу, баччағар.

Олифтага гуллар барг тўшаб,
Мадх айтганин боқмай илғайман...
Булбулвачча, мен сенга ўхшаб
Богдан-богга кўчиб юрмайман.

Сенга фақат атиргул ҳамдам,
Тиллашасан чаман, бог билан...
Бахтли эдим бир пайтлар мен ҳам
Ялангоёқ қизалоқ билан.

Сен англарсан қайдан бу ҳисни,
Ишқ ҳақда, эй, кўшинги ёлғон.
Бепоён дашт ва ўша кизни
Кўмсар тўрғай юрагим ҳамон...

Чаманингга бўйлар аста куз,
Гулларинг ҳам тегди жонингга.
Патинг ёйиб, жанубингга суз,
Жўна энди Ҳиндистонингга!

СЕВГИ САДОСИ

Гулим, меҳр кўзда дегани ёлгон,
Менинг дилимда ҳеч ўчмас ёлқинсиз.
Қанча кўришмасак шунча қадрдон,
Қанча олис бўлсак – шунча яқинсиз.

Девона ошиқман, ман бир девона,
Айтинг, сиздан бўлак кимим бор яна?..
Сиз йўқ чоғимдаги дунём бегона,
Сиз йўқ боғимдаги гуллар ёқимсиз.

Сиз аччиқ қисматим, сиз изтиробим,
Сиз ширин дардимсиз,-ширин азобим,
Сиз менинг кўклардан топган офтобим,
Ерларда йўқотган кўзмунчоғимсиз.

Ёдимда кечаги шўхликларингиз,
Кўксимни куйдирган киприкларингиз, -
Сиз ўша – орзуси ойдан ойдин қиз, -
Сиз ўша – кулгуси кўнғироғимсиз.

Сиз ўша кўзимнинг кафтида юрган,
Сиз ўша кўнглимга кўнгли ин курган,
Тўкилай деб тилни учида турган
Шеъримсиз, бир умр битмас оҳимсиз...

ЎЗБЕКИСТОН

Ялпизлари
Кўкка туташ,
Тунлари зар,
Тонги маржон.
Юлдузлари – котган куёш,
Куёшлари куйдирмажон.
Олтин тупрок,
Зумрад далам,
Ипак карвон,
Олмос калъам,
Кузда кетган кушлари ҳам,
Баҳор кўмсаб қайтган айвон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Дунё ичра
Тенгсиз дунё.
Зарчопон қалб,
Ялангтўшим.
Кўли очик,
Меҳри дарё,
Мушти қаттиқ,
Кўнгли бўшим.
Ўғлига от бўлиб чўкиб,
Қизларига алла айтган,
Белбоғига борин тўкиб,
Тўйга бориб тўймай қайтган,
О, болафёъл,
О, болажон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Ўзини ўйламай-ўйлаб,
Фарзандини юрган “сиз”лаб,
Ўнга кирган боласига,
Сарпо йиққан,

Қаллиқ излаб,
Бизда шундай,
Боринги кўй –
Тўртга ўзбек тўпланса – тўй.
Номус учун,
Керак бўлса,
Жонингни ёқ,
Кўзингни ўй.
Соч топганинг,
Ёз дастурхон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Тўйда унут гина-араз,
Тўйхонага дўнар кишлок.
Шивирлаб ҳам айтилса бас,
Келаверар Одам тоғ-тоғ.
Ким отлик,
Ким пиёдадир,
Ким қисқа,
Ким зиёдадир.
Эшитгани келаверсин,
Тўй киламиз дунёда бир.
Буёк Водий,
Буёк Сурхон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Тўйда яйрар майда боллар,
Тўйда тўлар тандирлар ҳам.
Тўйда –
Ўтгиз яшар чоллар,
Йигирмада –
Кампирлар ҳам...
Жондек иссиқ нонлар ташиб,
Титраб қўллар,
Ёнар кўзлар,
Тўй баҳона дийдорлашиб,

Хурсанд бўйга етган кизлар.
Йигитчалар кезар султон!..
Ўзбекистон, Ўзбекистон.

О, Ота юрт,
Она маскан,
Ўхшашингни топай қайдан,
Сен-ку менга зор эмассан,
Сенсиз қандай яшайин ман?..
Тилим ости –
Кулинг новвот,
Айирмасин ўчоғингдан,
Койиганда койи,
Факат,
Қўйма мени кучоғингдан.
Сенсиз қолмай
Зору ҳайрон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Ой тўлса ҳам,
Шунча тўлар,
Кун туғса шу
Кунча бўлар,
Сенсиз икки қадам қўйсам,
Юрак куйиб кулча бўлар.
Қайда сендек вафоли ёр,
Қайда сендек танги диёр?
Сенга бир дил бердимми, бас.
Бу меҳрим ўлгунча бўлар.
Ўлганда ҳам
Ўзинг макон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Ялпизлари кўкка туташ,
Тупроғи зар,
Суви маржон.

Майишлари – қотган қуёш,
Қуёшлари – қуйдирмажон.
Олтин дала,
Олмос қалъа,
Ипак қарвон,
Мовий бўстон,
О, отамдан қолган қўрғон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

ОНАМГА ХАТ

Мен сизни ўйлайман шому саҳарда,
Она, соғинсам ҳам бора олмайман,
Тунлари чароғон шундай шаҳарда
Ҳеч кимга кўнглимни ёра олмайман.

Мен сиз айтгандайини ҳаммани севдим,
Ҳаммага ишондим, мана оқибат:
Ўз дўстим уйига кўмилди севгим,
Кун бўлиб кўксимни куйдирди нафрат.

Бошимдан ўтгани кўкка ҳам аён,
Юлдузлар кикирлаб кулар оқбадан:
Мен – зангор яйловда олис, бепоён,
Уюрдан ажраб қолган қулунман...

Мана, кетаяпман, тош йўлда кўзим,
Қадамим мошинлар йўрғасига мос.
Йигласам юпатиб ўзимни ўзим,
Пилқириб қўяман тойчоқларга хос.

Ва сизни ўйлайман шому саҳарда,
Она, соғинсам ҳам бора олмасдан.
Тунлари чароғон шундай шаҳарда
Ҳеч кимга кўнглимни ёра олмасман...

Ҳа, севги ҳақида. У дилга не зёб,
Куйинманг, не илож қилмаса насиб.
Бахтимга ҳамиша Сиз соғ бўлинг деб,
Соғинган ўглингиз – Муҳаммад Юсуф.

* * *

Хўрсинасан билдирмай,
Ўксинасан, йиғлайсан.
Юлдуз тўла бу оқшом
Сен сўрида ухлайсан.

Юлдуз тўла бу оқшом,
Онанг хурсанд ўйлайди.
Қайсар қизим, энди чин
Кўникканга ўхшайди...

Шовулланг, боғлар, ҳей,
Бунда бир қиз ухлайди,
Ухлайдию ўзи жим,
Кўнглига қил сиғмайди.

Шох силкинар, кўксига
Япроқ тўкар, билмайди.
Бир ғам ўртар бағрини,
Йиғламайди, кулмайди.

Бу оғриқ на дўстлик, на
Муҳаббатга ўхшайди...
Қиз кўйнида бир сураг —
Муҳаммадга ўхшайди.

ОРЗУ

Туғилмасдан олдин мен
Чикиб арши аълога,
Ойни ўпиб, қолдим мен
Юлдузлардан балога.

Туғилгандан то шу дам,
Қўмсаб кеча-кундузлар,
Ой қани, деб йиғласам,
Ғийбат қилар юлдузлар...

Ҳикиллама, ҳей юрак,
Дунё билан ишим йўқ.
Бўлса менга Ой керак,
Юлдузларга ҳушим йўқ!

БИБИ

Маргилон ҳавоси элитди андек,
Маънос кўчаларда юрдим довдираб.
Ҳозир Кумуш чиқиб қоладигандек
Ҳар эшикка боқдим кўзим жовдираб.

Чикса, Биби, дердим,
Шеърга ёр бўлдим,
У бир юхо янглиғ домига тортар.
Шухрат йўлиққанда дўстга зор бўлдим,
Қалбимни ёлғизлик азоби ўртар.

Асли-ку шаҳарга йўлим чап эди,
Нетай, пойтахтдаман, насибам экан.
Сени-ку душманинг бир Зайнаб эди,
Менинг кундошим кўп, ёвларим улкан!..

Булардан кўркқулик. Булар доғули,
Зайнаб нима? Зайнаб бир рашк бандаси.
Булар душманларнинг энг номард хили,
Булар кундошларнинг энг шармандаси.

Қон тўла кўзида ялтирар ҳасад,
Булар на шоир, на омадсиз одам.
Улар оёқ кўйган ҳар зина жасад,
Шулар гумдон қилган Қодирийни ҳам...

Маргилон ҳавоси элитди андек,
Маънос кўчаларда юрдим довдираб.
Ҳозир Кумуш чиқиб қоладигандек,
Ҳар эшикка боқдим кўзим жовдираб.

Чикса, Биби, дердим,
Мен ёзмай кўйдим,
Ўрнингга борай, сен Маргилонга қайт.
Туғилдим. Яшадим. Зерикдим. Тўйдим.
Заҳаридан берсин, кундошингга айт!..

ХАЁЛ

Хаёл қандай яхши,
Аканга ўхшар.
Ўйнатар елкага кўтариб олиб.
Бу парвоз сўнгида йиғлашинг мумкин,
Соғинган онангнинг олдида қолиб.

Хаёл қандай яхши,
Хаёл қандай соз.
Кўшиқлар сочади босган изингга.
Бир кечада бориб айтишинг мумкин,
Изҳори дилингни суйган кизингга.

Беғубор болалик юлдуздай олис,
Аммо хаёл учун у ҳам бир қадам.
Тарсиллаб қовунлар ёрилган полиз,
Сен ёлғиз ётибсан, тепангда – бодом.

Гуллари тўкилар ўша бодомнинг,
Қапалакдай келиб юзингга қўнар.
Хаёл ҳам туғишган укаси одамнинг –
Қаёққа юборсанг гинг демай жўнар.

Кўксида хаёлинг турса йиғилиб,
Куёшни уйғотиб келса бўлади.
Шоирларнинг бари ерда туғилиб,
Осмону фалакда ўлади.

ОДДИЙ МУАЛЛИМ

Қадри билинади менга энди гоҳ
Олис мактабимнинг ўша беҳашам...
Навойи-ку бизга устоздир, бироқ
Кимдир ўқитган-ку Навойини ҳам.
Шундай буюк зотга ҳарф ўргатган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Тупрокдек хокисор, безовта жонлар,
Аммо каноатда тоғдек улуғвор,
Ҳатто Темурдайнн Соҳибқиронлар
Пирим деб, этагин ўпган зотлар бор.
Қайсар жаҳонгирга йўл кўрсатган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Йўқдан Берунийлар бинолар қилган,
Машрабни машҳури дунёлар қилган.
Хусайини – Ибн Синолар қилган,
Абдуллонинг тилин бурролар қилган,
Илон ўйнатгандек сўз ўйнатган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Лекин бу ҳаёт ниш-санчикларидан,
Қоқинса кўтарган қўлтиқларидан,
Отадек эзилган ғуссага ботса,
Боладек қувонган ютуқларидан,
Уйқуда шогирдин ўйлаб ётган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Улфат кўп-у аммо бир дўсти ҳамроҳ –
Ҳалим тополмадим ундан ҳалимроқ.
Қанча устоз кўрдим, қанча олийгоҳ,
Олим тополмадим ундан олимроқ.
Бола юрагимда бебаҳо тилсим –
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Юзга кираман мен Худо хоҳласа –
Юз йилдан кейин бир мўмин ўртоғим
Кўзим ёпиб қўйса, жағим боғласа,
Сўнгги сафар сари отланган чоғим,
Фақат бир кимсадан бўлади қарзим,
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

* * *

Кўнгил шодлигига йўқдир ниҳоя,
Жонимни аллалар туғилган срим.
Салом, ота макон ва бедапоя –
Олифта кизларга ёкмаган шеърим!..

Сен ўша – ўшасан, дилкашу мўмин
Дунёни ўйлайсан шудгорни кеча.
Юзингдан сув оқиб тинмайди бир кун,
Кўзингдан аримас ташвиш бир кеча.

Мен эса яшадим олисда бсбош,
Тилла сирғаларнинг жаранги аро.
Ўсди, ўсаверди юрак – харсангтош,
Болангга ўхшамай турибман, қара.

Ксламан битгалаб териб лой йўлдан
Олтин ёшлигимнинг суратларини...
Ўрдақлар учади оғриниб кўлдан,
Офтобга тутгали ҳўл патларини.

Кўнгил шодлигига йўқдир ниҳоя,
Энди кадринг билдим, туғилган срим.
Салом, яйдоқ дала ва гўзапоя –
Олифта кизларга ёкмаган шеърим!..

ЭРКА КИЙИК

Эрка кийик, майлими бир эркаласам,
Мажнуун бўлиб, сахроларга стакласам,
Бу дунёда бирдай ғариб мен ҳам, сен ҳам,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Сенинг кўзинг қора, менинг кўзим қора,
Сенинг бағринг яра, менинг бағрим яра,
Бу дунёда сен бечора, мен бечора!..
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Шамол эмас, изинг қувиб юрди камон,
Сайёд менинг кулбамни ҳам қилди вайрон,
Сенинг жонинг, менинг жоним – омонат жон,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Кел, йиғлаймиз биргалашиб янтоқларга,
Сахроларда қуримаган булоқларга,
Иккаламиз яралганмиз қийноқларга,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Умримизнинг барча йўли, сўкмоғи чўғ,
Чўғдан кўркма, беюз кўйган қопқондан кўрк,
Бу дунёда сенга дўст йўқ, менга дўст йўқ,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Соч оқарди, дилдош кутиб кўзим толди,
Юрагимдан тўкилмай не сўзим қолди,
Йўл сўнгида, ҳеч бўлмаса, ўлим олди
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

МАРСИЯ

Фарзанд доғи куйдиради куйган сари,
Дийдалари кўз ўнгидан кетмас нари.
Оназорин тилаб олган болалари,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Алвон-алвон гуллар ёғар адирларга,
Қўл етмайди сизлар ётган қабрларга.
Олис юртда йўлдош бўлиб Бобурларга,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Жалолиддин қони жўшиб конингизда,
Умид қилиб узилмаган жонингизда.
Навоийдек зотлар ётар ёнингизда,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Йигит бўлиб яйрабгина юрмай кетган,
Бир қиз қокилларин кўзга сурмай кетган.
Туғилган боласин бўйин кўрмай кетган,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Кимга керак бўлди, кимга керак бўлди;
Сиз ўлдингиз, кимнинг бўйи терак бўлди.
Бу дунёда ўлим ҳам бир эрмак бўлди,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Мен бағримдан шаънингизга шёър тиладим,
Дунё мендан, мен дунёдан ўпкаладим.
Туғишгандан азиз менинг укаларим,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Фарзанд доғи куйдиради куйган сари,
Дийдалари кўз ўнгидан кетмай нари.
Оназорин тилаб олган болалари,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

СЕВГИ БУ...

Севмоқ бу,
Кечирмоқ дегани асли,
Токи бу дунёда куёш бор, гул бор.
Ялпизлар гуллаган шу баҳор фасли,
Содиқ ҳамдам бўлгин сен менга, дилбар.

Ғийбатлар тингладим, айланди бошим,
Ҳўл тупроқ куйдирди тоvonларимни.
Ва мана мен унга кўнглимдан юлқиб
Кўмдим беор дўстдек гумонларимни.

Ўйлар суравердим кечалар танҳо,
Гоҳи жиққа ёшга тўлганда кўзим.
Ва сени севмоқдан олдин бир куни
Дилдан севиб колдим ўзимни ўзим...

Севмоқ бу ўзингни англамоқ асли,
Токи замин аро куёш бор, гул бор.
Райҳонга кўмилган шу баҳор фасли,
Садоқатли ёр бўл, сен менга, дилбар.

Севгилим, мен сени севаман, тамом,
Ғамгин кўзинг, ҳадик тўла кўзингни.
Севмоқ – бу кунда бир кўрмоқ бахтидир
Озгин қўлларингни, сепкил юзингни...

ДУНЁ БУ

Бир қарасанг, баланд тахтда ўлтирар,
Бошинг силаб қорнингни ҳам тўйдирар.
Бир қарасанг ўзи, нон, дер мўлтираб –
Бирда подшоҳ, бирда ирмоқ дунё бу.

Бир қарасанг, кирғоғидан тошади,
Тўлқинлари булутга ёндошади.
Бир қарасанг, зўрға бир тош ошади –
Бирда ирмоқ, бирда дарё дунё бу.

Бир қарасанг, кулундайн ўйноқи,
Бўшатишган бўйнидан бўйинбоғи.
Бир қарасанг, тизза тўла титроғи,
Бир кун бола, бир кун момо дунё бу...

Бир дардим бор – тор келади кўкрагим,
Айтсам йиғлаб сел бўлади, ўзбагим.
Айтинг, қачон эл бўлади ўзбагим?..
Миртемирни қилган адо дунё бу.

От ҳам ёмон кўрар отнинг зўрини,
Турта-турта куритади шўрини.
Тўра бўлдик – кўрмай жойлар тўрини,
Кўпқаридай ажаб савдо дунё бу...

Эй, карамли ҳаёт, сендан айланай,
Кўксимдаги баёт, сендан айланай.
Неки берсанг – бергил одам танламай,
Бир елпиниб ўтар сабо дунё бу!

БУҒДОЙПОЯЛАР

Мен таъзим қиламан буғдой пойига,
Ҳали ҳеч кимса-ку бошим эгмаган.
Одамлар бор, ахир, туққан жойига
Бир бошоқ буғдойча нафи тегмаган.
Чўксин қошингизда тоғлар, қоялар,
Сиз шунга лойиксиз, буғдойпоялар.

Сирдарё дейсизми ё Самарқанддир,
Қайда ўзбек бўлса, уйда тандир.
Шоирлар юртимас кимдир айтгандек,
Аслида, бу диёр дехқон – Ватандир.
Сизда жами ҳикмат ва ҳикоялар,
Сиз зўр машойхсиз, буғдойпоялар.

Ёмғирда ёғилмай ҳўлга ботгансиз,
Шамолда тўкилмай бизга қайтгансиз.
Отамга қўшилиб ухламай чиққан,
Онамга қўшилиб алла айтгансиз.
Ва енгил тин олган кетгач соялар,
Ҳалол халойиқсиз, буғдойпоялар!..

Қадрингиз билмаслар бугун ҳам қанча,
Назарга илмаслар бугун ҳам қанча.
Ранжиманг, ранжишга арзимас улар,
Гала текинтомоқ, гала тирранча.
Улар бир беюрак, бениҳоялар,

Яшолмас куллуқсиз, буғдойпоялар.
Шошманг, қошингизга бораман ўзим,
Сизга бир дардимни ёраман ўзим.
Бир сирни айтмабман: биз энди хур халқ,
Истаган лойимни қораман ўзим.

Кетди думин тугиб ул ёт ғоялар,
Улуғмиз, «Улуғ»сиз, буғдойпоялар!..

Тинчлик қандай улуғ!
Тинчлик қандай соз!
Мен Сўз уммонида ношуд бир ғаввос.
Қорним тўк, устим бут, яна нима дей,
Бир бор қошингизда бош эгдим, холос.
Асли минг куллуқка арзир доялар,
Буғдойпояларим, буғдойпоялар!

ШОИР ОРЗУСИ

Кўксим тўла
 дардли сўз бўлса,
Бир мард ғаним,
 битта дўст бўлса.
Бир парча ер,
 бир парча осмон,
Бир кафт буғдой,
 бир сув тегирмон,
Кечаларим ёрутувчи шам,
Қоғоз бўлса,
 бир қийшиқ қалам.
Хаёлларим –
 бир яйлов бўлса,
Болаларим –
 бир ўтов бўлса.
На зар-у
 на олтиним бўлса,
Биттагина хотиним бўлса,
Гўзал бўлса ва...
Соқов бўлса!

ДУНЁ

Бир кун аёз туғар, бир кун туғар ёз,
Бир кун ёмғир ёғар, қор бўлар кун бор.
Ўйнаб яшасанг ҳам ўйлаб қадам бос,
Оёқости аркон дор бўлар кун бор.

Товуснинг патидан кўлида қалам,
Ҳар қадамдан огоҳ сарвари олам.
Одамдай яшаса ҳазрати Одам
Йўқдан йўқлагани бор бўлар кун бор.

Тоғлар нураб бир кун кўкка ёндошган,
Жилғага айланар дарёлар тошган,
Бир ҳафта бек бўлиб, ҳаддидан ошган,
Халқни хўрлаганлар хор бўлар кун бор.

Тўрга чиқиб бир кун пойда ётганлар,
Йўлбарсга йўликкай жайрон отганлар.
Тузлиғин унутиб, юртин сотганлар –
Парча тупроғига зор бўлар кун бор.

Кўзингда ёш қалқиб деганда – Ватан,
Жонинг қалқиб тушса, жимирлаб бадан.
Чорлаганда учиб келсанг Каъбадан,
Интиланга толе ёр бўлар кун бор.

Кўпдир айтилмаган кўнгил баёзи,
Машшоқ юрагимнинг ипак сози.
Ҳали дунёларни тутар овози,
Шоир ҳам қаторда нор бўлар кун бор.

КАДАХСЎЗ

Офтобсан, сендан
бир сояман, Ота.
Сочни оқ, бағримни
эса босар ғам.
Она, сенга нафим
тегмади хатто,
Остонанг кўриган
кучугингча хам.
Содиқ ўшал итни
дўстдек кучарман,
Мен бугун кучуклар
учун ичарман!..

Осмондан уйингга
бўйладим, иним,
Ушок жонингда ҳеч
кўрмадим тиним.
Ҳолинг не кечгани
хаёлимда йўк,
Мен фақат ўзимни
ўйладим, иним.
Акалик тўнини энди
ечарман,
Мен бугун кичиклар
учун ичарман!..

Сочига тошпопук –
тож илганларим,
Ғунчадек ийманиб
очилганларим.
Бир уйда туғилиб,
ўсганим ўшал,

ҲАЗИЛ

Менинг хақимдаги гийбатлар ёлгон,
Ихтиёр ўзимда бўлса қанийди.
Шароб ичиш менга Хайёмдан қолган,
Ичмасам ул зотнинг кўнгли ранжийди.

Ўзим бошладимми, ўзим қилгум бас,
Дўстларим беҳуда заволим излар.
Агар қирққа кирмай ўлсам, май эмас,
Мени хароб этгай бевафо қизлар!..

НАСИБА

Кун тегмаган бўйнингизга тилла маржон,
Қақшатдингиз қошингизни суза-суза.
Ай, бировнинг насибаси – Насибажон,
Ажралишдик, энди қандоқ қилавуза...

Нима бўлса бўлди энди, эй жонажон,
Пешонадан кўрамиз-да, пешонадан.
Хаёл билан йўлга чиқиб Фарғонадан,
Кўчангизга ҳар куни бир келавуза...

Гуноҳ бизда, нолиш йўқ Сиз Гулойимдан,
Гиштлар кўчган қумдан курган бинойимдан,
Энгак қучиб, энди фақат Худойимдан
Бизга тўзим, Сизга умр тилавуза...

Ёр дегани ёнингда юрса куйманиб,
Суймасанг ҳам қолар экансан ўрганиб.
Фақат хануз Тошкан деса жон ўртаниб,
Билдирмасдан тунлар йиғлаб олавуза...

Йиллар йўнар, йиллар кўмар дилда дардни,
Ранги кетар ҳар қандайин муҳаббатни,
Унутгансиз Сиз албатта Муҳаммадни –
Бунисини ўзувузам билавуза!

Кун тегмаган бўйнингизда тилла маржон,
Қақшатдингиз қошларингиз суза-суза.
Ай, бировнинг насибаси, Насибажон,
Ажралишдик, энди қандоқ қилавуза...

ОҚ ҚҰЧҚОР

Беканг мендан сўрамай
Пойимга қурбон қилди.
Жовдираган кўзларинг
Юрагимни қон қилди.
Оқ кўчқорим, оқ кўчқор,
Олдингда гуноҳим бор...
Олмос ханжар ялтираб,
Тўсиб қўйди қуёшни,
Кўрдим умримда илк бор
Қонга томган кўзёшни.
Қараб турдим сесканмай,
Кечир, мен бағритошни...
Оқ кўчқорим, оқ кўчқор,
Олдингда гуноҳим бор.
Наҳот кўзёш кўргали
Мен шунчалар йўл босдим?
Жониворим, мен бунчалар
Иззатталаб эмасдим,
Мен келсам, сен кетишинг
Билганимда келмасдим...
Оқ кўчқорим, оқ кўчқор,
Олдингда гуноҳим бор.
Бекалар шу: гоҳ суйиб,
Гоҳ куйдириб ўтарлар.
Қизлигида ўзларин
Маликадек тугарлар.
Сўнг оёғинг остига
Кўчқор сўйиб кутарлар.
Оқ кўчқорим, оқ кўчқор,
Олдингда гуноҳим бор...
Бу ховлига энди мен
Сира қайтиб келмайман,

Қўчқорини қийнаган
Бекаларни севмайман,
Ўзим қўчқор шоирман,
Қўчқор гўштин емайман!..
Оқ қўчқорим, оқ қўчқор,
Олдингда гуноҳим бор.

АЖАБ...

Чўпон бир қўзини қўйса йўқотиб,
Лол бўлманг, ўзини қўйса йўқотиб.
Хотинин уйғотиб, ўглин уйғотиб,
Жониворин излаб қилар тонготар...

Дехқон сигир сотиб қўйса – йиғлайди,
Уялиб, ҳафталаб уйдан чикмайди.
Тўпори кўнглига қил ҳам сиғмайди,
Гавҳар йўқотгандек қайғуга ботар.

Дунёнинг ишларин ўйлаб бош қотар:
Мудом тушунганлар кўкга тош отар.
Сотмайди юртини бирор отбоқар,
Сотса зериккандан зиёли сотар!..

ОТАЖОНЛАР

Кўрғонига борин тўккан отажонлар,
Фарзандига жонин тиккан отажонлар.
Бегойим деб ардоқлаган қизларини,
Ўғлига от бўлиб чўккан отажонлар...

Юрак олов-ёлқинлиги Сиз туфайли,
Бизнинг ёшлик олтинлиги Сиз туфайли.
Дастурхонлар тўқинлиги Сиз туфайли,
Сиз йўқ уйда файз йўқ экан, отажонлар...

Биз не этсак бориб Сизга тегар экан,
Бизга шўхлик – Сизларга қон жигар экан.
Отанг ўлса болалик ҳам тугар экан,
Сизлар тирик – биз шўх экан, отажонлар...

Шоду мамнун – давронини сур отанинг,
Ҳолинг забун – бор пинжиги кир отанинг,
Ўттиз ўғил, боқолмайсан бир отани!
Ердек хоксор, кўкдек улкан, отажонлар.

Адойингиз бўлсак арзир, адойингиз,
Пайгамбарнинг нидосидир нидойингиз.
Биз кўкарсак – кўкартирган дуойингиз,
Биз бир ниҳол Сизлар эккан, отажонлар...

Кўрғонига борин тўккан отажонлар,
Фарзандига жонин тиккан отажонлар.
Бегойим деб ардоқлаган қизларини
Ўғлига от бўлиб чўккан ОТАЖОНЛАР!!!

ЁЛҒОНЧИ ЁР

Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон,
Ёлғон йиғлаб, куйганларинг тугар қачон.
Қачон менга бир илтифот айлагайсан,
Қачон тугар ситамларинг карвон-карвон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Мажнун бўлдим, саҳроларда бир соя йўқ,
Менга офтоб – қароқчидан ҳимоя йўқ,
Ўнгимда чўғ, сўлимда чўғ, кўнглимда чўғ,
Жоним сайёд қўлидаги жайрон-жайрон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Узун тунлар бекорга мен тўлғонмасман,
Паризодим, сени севдим, ҳеч тонмасман,
Минг бир кеча эртагинг айт – ишонмасман,
Ишонмай ҳам кўзимда ёш маржон-маржон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Жаннат ишвасига учиб ким чопмаган,
Тақдир менинг пешонамга қил ёпмаган,
Ношуд қулман – чаман кезиб гул топмаган,
Ўз ҳолимга энди ўзим ҳайрон-ҳайрон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Тушунмадим муҳаббатнинг шевасига,
Кўнгил бердим сендай қизнинг нимасига,
Нега миндим омонат ишқ кемасига,
Ўз умримни ўзим қилдим вайрон-вайрон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

ЎТИНЧ

Фаргонанинг паривашлари,
Эй, жолимнинг кариндошлари.
Бўйинингизга марварид бўлсин
Маржон-маржон кўзим ёшлари..

Муҳаббатдан айтишиб ўлан,
Кувалашиб ўсдик сиз билан,
Кетдим кейин булутдай кўчиб,
Қайтай энди қайси юз билан?..

Ёдимда соф туйгуларингиз,
Жаранглаган кулгуларингиз.
Ҳаётимда бўлмасангиз ҳам
Хаёлимда юрдиларингиз.

Кўрғошимга келмасангиз ҳам,
Армонимга бека бўлдингиз.
Сиз мен учун ўша-ўша шўх,
Ўша-ўша эрка бўлдингиз...

Ўйин дедик бу ёруғ олам,
Ўйин қилдинг муҳаббатни ҳам.
Қизлар, ўлан айтиб гоҳида
Эслаб кўйинг Муҳаммадни ҳам.

ЙИГЛАБ ТУРИНГ

Эгар бўлдик эгилмаган бошимизни,
Тандан бу жон кетмасмиди сиз кетгунча.
Алдамчи деб атамасман асло Сизни –
Қиз боланинг ваъдалари бўйи етгунча,
Кўнгил учун йиглаб туринг тўйи ўтгунча!

Бўйи етган қиз – учирма қуш, учар-кетар,
Бир кун суйиб бегонани кучар-кетар,
Эрта исмим ёдингиздан ўчар-кетар,
Қиз боланинг ваъдалари бўйи етгунча,
Кўнгил учун йиглаб туринг тўйи ўтгунча.

Қизлар кўнгли баҳор билан ёз ўртаси,
Гоҳи олам, гоҳи араз – ноз ўртаси.
Қумқўргондек омонат бу ишк ўрдаси,
Қиз боланинг ваъдалари бўйи етгунча,
Кўнгил учун йиглаб туринг тўйи ўтгунча!

Айтнинг-айтнинг, жўраларим қулмасинлар,
Тили узун шум янгалар билмасинлар,
Кўча-кўйда мени эрмак қилмасинлар –
Қиз боланинг ваъдалари бўйи етгунча,
Кўнгил учун йиглаб туринг тўйи ўтгунча!

МЕН БИТТАДУРМАН

Санам; сочингдан ҳам шайдоларинг кўп,
Хуснинг ошиқлари – адоларинг кўп.
Ниманг кўп, кўйингда гадоларинг кўп,
Аммо мен биттаман, мен биттадурман.

Бек йигит бир сенинг пойингда хорман,
Гарчи дийдорингга муштоқу зорман,
Мен беун севарман, мен жим севарман,
Қиёматгача шул сукутдадурман.

Дейдилар: муҳаббат билмас масофа,
Айрилиқни писанд қилмас масофа.
Келурсан ўзинг деб бир кун инсофа –
Гоҳи Тошкент, гоҳи Ургутдадурман.

Тилинг билмасам ҳам тушунгандайман,
Сен билан гоҳи дўст тутунгандайман,
Гоҳи бу дўстликдан ўкингандайман,
Минг бир хаёл ичра минг биттадурман.

Суймоқ бу – гулханда куймоқ азали,
Мен шаҳар эркаси, сен тоғ гўзали.
Эслаб юр ёдингга тушган маҳали –
Шайдоларинг кўп-у, мен биттадурман!..

КЎНГИЛ ҚЎШИҒИ

Боғда шабнам – бодага
Кўнглимни бердим, дўстларим.
Бир гули озодага
Кўнглимни бердим, дўстларим.

Дедилар: тенг-тенг билан,
Яқони ишқи енг билан.
Мен гадо хонзодага
Кўнглимни бердим, дўстларим.

Ёр хуснин сўрганим йўқ,
Юзда холин кўрганим йўқ.
Кўздаги ифодага
Кўнглимни бердим, дўстларим.

Гоҳ бир йўқлаб кетади,
Йиғлатиб, йиғлаб кетади.
Баргман-у шаббодага
Кўнглимни бердим, дўстларим.

Боғда шабнам – бодага
Кўнглимни бердим, дўстларим.
Бир гули озодага
Кўнглимни бердим, дўстларим.

АРМОН

Топмоқ– йўқотмоқдир.

Йўқотмоқ – топмоқ.

Сен сўлиб,

Мен яшнаб,

Тўлишимга боқ.

Сенсиз топганимдан

Кўпроқ йўқотдим –

Сен мени юпатдинг,

Сени йиғлатдим.

Сен мени яратдинг,

Сени тугатдим.

Уялмай Она деб

Келишимга боқ!..

Соғинч ҳақда шеърлар

Ёздим ўзимча,

Мендан – пешонагда

Доғлар тизимча.

Ўғлинг бўлмай ўлай,

Аттанг, минг аттанг,

Қиз туғсанг нетарди,

Кўпроқ қиз туғсанг!..

Тиргак бўлолмадим

Битта қизингча,

Уялмай шоирман.

Дейишимга боқ.

Жонингдан айланай,

Тургил, жонажон,

Йўл қараб бўлдим

Жигаргинанг қон.

Боқма кўзларимга

Бемажол, хаста,

Меннинг топганларим

Гулим бир даста,
Йўқотганим сенми
Энди, Онажон?..
Ўз этимни ўзим
Ейишимга боқ.

Билсанг,
Юрагимни бир алам элар,
Буюрсанг, қўлимдан
Келмайди нелар.
Айт,
Пичан йиғайми,
Ўтин ёрайми,
Ерни хайдаинми,
Кўк ағдарайми?..
Итдек оёғингга
Суйкалгим келар —
Учиб-учиб, мана,
Қўнишимга боқ.

Ҳеч нарса керакмас,
Болам, ҳеч дейсан,
Энди кеч дейсан-де,
Энди кеч дейсан.
Юзимни босаман
Муздай юзингга,
Онажон,
Зор қилиб кетма изингга!..
Ўлим олдида ҳам
Ғамимни ейсан.
Мен-чи, жим такдирга
Қўнишимга боқ.

... Шеърим битди.
Хайр.
Дўстлар, хуш қолинг.

Бедил яшамакка
Ўрганманг мендек.
Боринг,
Волидангиз кўнглини олинг,
Эртага
Кеч қолиб,
Ўрганманг мендек.

ОНАЖОНИМ

Сахарданоқ чархпалакдай айланасиз,
Бир иш битса бошқасига шайланасиз.
Онагинам, айтинг қачон дам оласиз,
Шунча ишга қандай етар қудратингиз,
Онажоним, қачон битар меҳнатингиз?..

Қўлингиздан ўпсам нонни иси келар,
Қўйинг энди, меҳрибоним, энди бўлар
Келинингиз ўз боласин ўзи белар.
Шунча бўлар бир келинга хизматингиз,
Онажоним, қачон битар меҳнатингиз.

Ой ботмай ҳеч ўрнингизга ётмадингиз,
Қузи билан боғда олма қопладингиз.
Ўрик пишиб тугаб кетди – тотмадингиз,
Ўзимга деб бир бош узум узмадингиз,
Онажоним, қачон тугар меҳнатингиз.

Дўстларим-а, қўйинглар бу дунёларин,
Онасизга тутмайди нур-зиёларин,
Тиригида олиб қолинг дуоларин,
Армон қилманг эрта етмай фурсатингиз,
Элга хизмат – онангизга хизматингиз!

МЕНГА БЕРИНГ

Олам яралгандан бери,
Одам яралгандан бери,
Аждодларим имдодини
Менга беринг, менга беринг.

Ўғлим, деб ишонган элим,
Киндик қоним томган элим.
Туйғуларнинг овозини
Менга беринг, менга беринг.

Не бахт, беш юз йилдан бери,
Боқийдир бир бобом шеъри.
Бехзод чизган сувратини
Менга беринг, менга беринг.

Қаранг, Абу Райҳон келур,
Ҳаста кўнгли вайрон келур.
Синонинг тиббиётини
Менга беринг, менга беринг.

—Темурчимас, Чингизнимае,
Осмон тўла юлдузчимас,
Улуғбекнинг ниятини
Менга беринг, менга беринг.

Ҳиндуга мусофир ўша,
Ҳиротдаги Бобур ўша.
Фурбатдаги Фурқатини
Менга беринг, менга беринг.

Лайлиларнинг вафосини,
Мажнуларнинг нидосини,
Алпомишнинг келбатини
Менга беринг, менга беринг.

Осмонларга учгим келур,
Шоҳ Машрабин кучгим келур,
Гўрўғлининг Ғиротини
Менга беринг, менга беринг.

Ўтган куним, кетган куним,
Ўз бошимга етган куним.
Қодирийнинг пок ёдини
Менга беринг, менга беринг.

Қайда бу кун Усмон Носир,
Бағри кукун Усмон Носир,
Шоирларнинг шерзодини
Менга беринг, менга беринг.

Ерни ушлаб тўхтатаман,
Яссавий ким, кўрсатаман.
Ватан адабиётини
Менга беринг, менга беринг.

«Яшайлик бир ўзбек бўлиб,
Бир узукка кўздек бўлиб»
Деган дилнинг муродини
Менга беринг, менга беринг.

Замин срин зўрин олинг,
Жаннатининг тўрин олинг.
Ўзбекистон ободини
Менга беринг, менга беринг.

У ҳам мени кўргай ҳали,
Кўзи ёниб сўргай ҳали:
Шу ўғлимнинг баётини
Менга беринг, менга беринг.

МЕНИНГ ВАТАНИМ

Онамга ўхшайди менинг Ватаним,
Онамдай меҳрибон, онамдай хоксор.
Ҳолбуки, қизи бор енголмас ғаним,
Ҳолбуки, ўгли бор чақмоқдек шунқор.
Чунки дунё кўрган, кўргиси келмас,
Қушнинг инини ҳам бузгиси келмас.

Замни қандай улуғ, замин беҳудуд,
Қимлар чумолидир, қимлар шиллиққурт.
Болам, буюрмасин ўзгага, дейди,
Ҳамманинг ўзига насиб этган юрт.
Чунки дунё кўрган, кўргиси келмас,
Қушнинг инини ҳам бузгиси келмас.

Ўзи ҳам билмайди қай бири машхур:
Бир ўгли Яссавий, бир ўгли Темур.
Олис уфсларга кўз тикиб толғин,
Мард бўлсанг уй қурма дейди, давлат қур.
Чунки дунё кўрган, кўргиси келмас,
Қушнинг инини ҳам бузгиси келмас.

Аждод суриштириб лофлар урмаган,
Онам панжасига панжа урмаган.
Ўзининг боласин авайлаб-асраб,
Ўзгага ёмонлик раво кўрмаган,
Чунки дунё кўрган, кўргиси келмас,
Қушнинг инини ҳам бузгиси келмас.

ТОШКЕНТ

Эй куёшга қариндош шаҳар,
Тингламассан балки арзимни,
Қирк йил қуялуқ қилсам ҳам агар,
Узолмасман сендан қарзимни.

Туни ёруғ, тоғлари илиқ,
Шаҳарларнинг султони сенсан.
Юзи қизил олмадай тиниқ.
Лобар қизлар макони сенсан.

Бисотимда топилмас зарим –
Ёшлигимнинг ҳамроҳи ҳам сен.
Хиёбонга томган ёшларим –
Илк севгимнинг гувоҳи ҳам сен.

Эй кўксимга ўрнашиб қолган,
Меҳри улуғ борми сенчалик –
Пойнга тиз чўққаним ёлғон,
Севмаганман ёрни сенчалик.

Қарзларим кўп мўмин аҳлингдан,
Аммо ўйлаб гоҳо босар ғам –
Бағринг шундай кенги, бағрингдан
Паноҳ топгай дордан қочган ҳам...

Жоним садқа яхшиларингга,
Ёмонингга ёмонлигим йўқ.
Орзум йўлдош орзуларингга,
Сенсиз менинг омонлигим йўқ.

Сени суйган севгингга ҳамроҳ,
Кўролмаган сенга зор бўлсин.
Мени шоир қилган қумсувоқ,
Болахоналаринг бор бўлсин!

ЗАЙНАБ ҚҰШИҒИ

Тенгим бошқа, деди ёр,
Топдим десам тенгимни
Марғилолик бир дилдор
Тортиб олди бегимни.

Кулгу кетмай кўзимдан
Ёғар бўлди кўзёшим.
Кўз-кўз қилиб бахтини
Ёқар бўлди қундошим.

Нима бўлди, бек йиғит,
Бекангизга қараш йўқ?
Кумушдан минг ўргилиб
Зайнабдан ҳол сўраш йўқ.

Тақдир дердим, шум тақдир
Кўнглим кўнса – куймасдим.
Бегим, Сизни мен ахир,
Кумушдан кам суймасдим...

Қолсам – дардим бир дунё,
Кетсам – бир уй кўчим бор.
Кумушойни келтирган
Аравада ўчим бор.

НАВРЎЗ

Наврўзда наврўзни кўминг, дейишди,
Кўминг ва сукутга чўминг, дейишди.
Эскилик сарқити асли бу сайил,
Эй бандаи мўмин дейишди.

Мўминларнинг боши эгилди ерга,
Ғалат қирғинбарот бошланди, дўстим.
Гўдаклар жанг килди, оқсоқоллар жим,
Шахсан мен бир йилда ўн йилга ўсдим.

Биров демадики, эй гулираъно,
Наврўзларсиз ахир сенда не маъно?
Хушомад ёғилди иблис изига,
Шайтонга ўқилди минг ҳамду сано.

Хўш, кейин не бўлди, дерсиз, кейинчи?
Мўътабар саҳнадан тушди «ўйинчи».
Қайга ғойиб бўлди, худо биладн,
Ўша худосизни излаб кўрингчи...

Жонингдан айланай, Наврўз, кел энди,
Қирқ йил қирғиндан ҳам омон қолганим.
Мен сени ҳеч кимга бермайман энди,
Ялмоғиз қўйнидан тортиб олганим.

МУҲДАРИЖА

Муҳаббат	3
Меҳр қолур	4
«Шеърят бу...»	5
Жағирон	6
Сув пари	7
Тўй кечаси	8
Кундошли уй	9
Мулдао	10
Зеби, Зеби	11
Озода	12
Биз бахтли бўламыз	13
Мактуб	15
«Муҳаббат, сен чиройли...»	16
Бир қиз йиғлар	17
Унуттиш	18
«Осмон чўкиб қолди...»	19
Болалик	20
«Ғирот кийган Гўрўгли»	20
Навой	21
«Онажон...»	22
«Жонимда жон қолмас...»	23
Қуёшга қараб оққан сув	24
«Мендай ғарибни ҳам кўролмаслар бор...»	25
Қалдирғоч	26
Палахмон	27
Рўмолнигни бўяма	28
«Ўкенмағни о, юрак...»	29
Ажаб дунё	30

Ота	31
«Карнай йиғлар...».....	32
Ёғоч бешик.....	33
Далада.....	34
Кечикиш	35
Кетиб қолдим	37
«Баҳорда кўп оғир...»	38
«Сен хат ёзма...»	38
«Ҳайрон бўлма...»	39
Шифохонада	39
Истак.....	40
Таракқиёт	41
Ният	42
Қизил гул.....	43
«Умримда жуда кўп ёлғон гапирдим...»	44
Манзара	45
Ўзбекфильм.....	46
Шоир севгиси.....	47
Тилак жўра	48
Розидил.....	49
Осмоннинг охири	50
Қарикиз.....	51
«Қайлардасан ўзинг...».....	52
Жийда тагида	53
Кўк дарвоза	54
Йигирманчи аср.....	55
Сурат.....	56
«Таниш терак...»	58
Шукр дейсан сен қачон?	59
Маслаҳат	60
Тўй	61
«Зўрлаб қиз узатмоқ-ку...».....	62
Оқ рўмол қизлар	63
Савол	64
Амир Темур	65
Хирмондаги бола.....	66

«Оламда нима гап...».....	67
Орзу.....	67
Қирувчи самолётлар.....	68
Нима девдим.....	69
Дўшми.....	70
«Бисотимни...».....	71
Ўлаи.....	72
Биринчи бўса.....	72
Оймома.....	73
Уч ўғил ва бир киз қиссаси.....	74
Ҳайвонот боғи.....	77
Меҳмон.....	78
Инсон.....	79
Машхур ўғил.....	80
Ширин азобим – севги.....	81
Юрак.....	83
Бир куни.....	84
Тилак.....	85
«Юзга ажини тушди...».....	85
Бор бўлсини.....	86
Эртақ.....	87
Узр.....	88
Машраб ҳиргойсини.....	89
Мадина.....	90
Иймон кўшиғи.....	91
Менинг эртагимсан.....	92
Онаизор.....	93
Кўнглимдаги ёр.....	94
Бободехқоним.....	95
Ўн саккизга кирган киз.....	100
Бешинчи ўғил.....	101
Тилло сандиқ.....	103
Рафиқамга.....	104
Кумуш.....	105
Тошкент.....	106
Санд Аҳмад.....	107

Ўзбекининг аёллари	108
Онамдан хат	109
Ўқувчимга	110
«Меҳрим қаттиқ...»	111
Эй жуфти ҳалолим	112
Кўзmunчок	113
Лолақизгалдоқ	114
Таваллуд	118
Ўзбекистон	119
Фарёд	120
«Мен...»	121
Юрак билан суҳбат	122
Тилак	123
Ваган	124
Она Туркистон	125
Алпомишлар юрти бу диёр	126
Изҳори дил	127
Талабалар мадҳияси	129
Сизга айтсам	130
Қайда бор	132
Қуёшистоним	134
Ифтихор	135
Ўзбек	136
Ўзингдан қўймасиң, халқим	137
Ёшлар мадҳияси	138
Ўзбекмомо	139
Ўзбекистон полвоиларига	140
«Тупроқ юртим менинг...»	141
Муҳаммадга мактуб	142
Посбонлар	143
Алдижоним	144
Амир Темур	145
Бобур нидоси	146
Мен дардимни кимга айтаман	147
Чўлпон	148
Лаганбардорлар	149

Марух довони	150
Армон	152
Қизгалдок	153
Она тилим	154
Нега йнгламайсан	155
Қани?	156
Фигон	157
Дарё	158
Янги йил кўшиғи	159
Келинчагим	160
Ок тулпор	161
Кўкламойим	163
«Шеърнят...»	164
Улуғимсан, Ватаним	165
Файзулло бобо	168
Халқ бўл-элим... ..	169
Эй дил	170
Адабиёт музейида	180
Тўн ҳақида шеър	181
Булбул	182
Севги садоси	183
Ўзбекистон	184
Онамга хаг	188
«Хўрсинасан билдирмай...»	189
Орзу	190
Биби	191
Хаёл	192
Оддий муаллим	193
«Кўнгиш...»	194
Эрка кийик	195
Марсия	196
Севги бу	197
Дунё бу	198
Бугдойпоялар	199
Шоир орзуси	200
Дунё	201

Қадах сўз	202
Ҳазил	204
Насиба	205
Оқ кўчқор	206
Ажаб	208
Отажонлар.....	209
Ёлғончи ёр.....	210
Ўтинч.....	211
Йиглаб туринг.....	212
Мен битгадурман.....	213
Кўнгил кўшиги	214
Армон	215
Онажоним	218
Менга беринг	219
Менинг ватаним.....	221
Тошкент.....	222
Зайнаб кўшиги	223
Наврўз.....	224

Муҳаммад Юсуф

ҚУЁШГА ҚАРАБ
ОҚҚАН СУВ

ISBN 978-9943-03-961-2

9 789943 039612